

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การเคลื่อนไหวของกระแสดรีนิมยุคบุกเบิกที่ปรากฏใน นิตยสารซึ่งศึกษารวบรวมจากการวิเคราะห์เนื้อหาของนิตยสารสตรียุคบุกเบิก(พ.ศ.2449-พ.ศ.2477) และ จากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในบางประเด็นนั้น สามารถพบผลการวิจัย ซึ่งจำแนกเป็น 4 ประเด็นที่สำคัญ แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ และ ความน่าสนใจในการเคลื่อนไหวของ กระแสดรีนิมยุคที่ปรากฏในนิตยสารสตรีในยุคบุกเบิกได้ดีขึ้น ผู้วิจัยจึงได้นำเสนอรายละเอียดของ นิตยสารสตรีในยุคบุกเบิกที่ได้นำมาวิเคราะห์ในงานวิจัยนี้ก่อนที่จะนำเสนอผลการวิจัยในประเด็น ต่างๆในลำดับต่อไป

นิตยสารสตรีในยุคบุกเบิก

นิตยสารสตรีที่มีการเคลื่อนไหวของกระแสดรีนิมยุค และที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้ในการ วิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 6 รายชื่อฉบับ ได้แก่

- กุลสตรี
- สตรีนิพนธ์
- สตรีศัพท์
- สตรีไทย
- สยามยุพดี
- หญิงไทย

กุลสตรี

กุลสตรี เป็นนิตยสารสตรีรายเดือนตีพิมพ์ครั้งแรกในปีพ.ศ. 2448 ซึ่งตรงกับปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) มีกลุ่มสตรีเป็นผู้จัดทำ และเป็นบรรณาธิการณี โดยใช้นามแฝงว่า "จันทรามาตย์" มีนักเขียนต่าง ๆ เช่น แม่ลออ แม่แซ แม่ลิ้นจี่ แดงไทย เป็นต้น

จุดมุ่งหมายของนิตยสารกุลสตรีซึ่งระบุไว้ในคำนำ ได้แก่

1. เป็นการออกหนังสือสำหรับสตรี ที่จัดทำโดยกลุ่มสตรี
2. เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้กันระหว่างเพื่อนสตรี และ ระหว่างสตรีกับบุรุษ
3. เพื่อให้สตรีใช้เป็นพื้นที่ในการแสดงความคิดเห็นได้
4. เพื่อให้สตรีได้แสดงความรู้ ความสามารถของตน
5. เพื่อกระตุ้นให้สตรีได้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาเล่าเรียน
6. เพื่อให้ความรู้ และการศึกษาแก่สตรี
7. เพื่อให้ได้รับการยอมรับและการชมเชยจากบุรุษ
8. เพื่อแสดงถึงความรู้และความสามารถของสตรี
9. เพื่อเป็นตัวแทนในการต่อสู้ของสตรี
10. เพื่อส่งเสริมการศึกษาของสตรีให้ก้าวหน้าขึ้น

กุลสตรี เป็นนิตยสารสตรีที่มีขนาดเล็กเท่าหนังสือปกอ่อนในปัจจุบัน มีความหนาประมาณ 40 – 60 หน้า ภายในเล่มจะไม่มีภาพประกอบ มีเฉพาะภาพที่หน้าปก เป็นภาพของนางนพมาศ ซึ่งเป็นปราชญ์สตรีในสมัยสุโขทัย ที่กลุ่มผู้จัดทำมุ่งที่จะใช้เป็นตัวแทนและเป็นตัวอย่างของสตรีที่มีสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ ซึ่งตรงกับวัตถุประสงค์ในการจัดทำนิตยสารกุลสตรีนี้

นอกจากนี้ กุลสตรีไม่มีโฆษณาแต่อย่างใด เนื่องจากกลุ่มผู้จัดทำไม่ได้ต้องการผลกำไร แต่มุ่งเพื่อให้สตรีอ่านและให้ความรู้แก่สตรี ดังที่ได้กล่าวไว้ในจุดประสงค์การจัดทำนิตยสาร กุลสตรีนี้ ตอนหนึ่งว่า

“.....ผู้ทำขึ้น ไม่ได้ตั้งใจจะหากำไร นอกจากจะช่วยเข่าให้ความเจริญในการเล่าเรียนดีขึ้น และให้หญิงไทยได้สดิว่า การเล่าเรียนจำเป็นแก่พวกหญิงเหมือนกัน ในเวลาภายหลัง ไม่เฉพาะแต่ชายส่วนเดียว”

สำหรับเนื้อหาของนิตยสารกุลสตรีนั้น จะประกอบไปด้วยส่วนที่เป็นคำนำเรื่องราวเกี่ยวกับหนังสือ วิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็นทั้งจากผู้จัดทำ และผู้อ่าน การเรียกร้องสิทธิสตรีในด้านต่าง ๆ ชาวต่าง ๆ โดยเฉพาะชาวเกี่ยวกับสตรี และชาวของนิตยสาร เรื่องราวเกี่ยวกับวีรสตรีต่าง ๆ การแก้ปัญหาต่าง ๆ ของสตรี ข้อคิดเรื่องสตรี เช่น คอลัมน์ “หน้าที่ของหญิง” เป็นการให้ความรู้และกระตุ้นให้สตรีสำนึกถึงหน้าที่ สิทธิต่าง ๆ ของสตรีในครอบครัวและในสังคม เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังเป็นการให้ความรู้ต่าง ๆ กับสตรี ทั้งความรู้ในเชิงวิชาการ ความรู้ในเรื่องทั่ว ๆ ไป และความรู้สำหรับสตรีโดยเฉพาะ

ในขณะที่เดี่ยวยังมีเรื่องอ่านเล่นสำหรับสตรี ทั้งนิทาน นวนิยาย และเรื่องสั้น แต่จะมีนิทานโดยมาก รวมทั้งเกร็ดชีวิต เรื่องเล่าต่าง ๆ เกี่ยวกับสตรี และบทสนทนาระหว่างสตรีที่แสดงถึงเหตุการณ์ประจำวัน วิพากษ์วิจารณ์ และแสดงความคิดเห็น โดยเรื่องราวอ่านเล่นส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องใกล้ตัวสตรี เช่น ความรัก ครอบครัว หรือมีตัวละครเอกเป็นสตรี วีรกรรม/ความสามารถของสตรี เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิง และเพื่อผู้หญิงโดยเฉพาะ

รวมทั้งยังมีร้อยกรอง ทั้งโคลงฉันท์ กลอน และลิลิต รวมทั้งสุภาษิตต่าง ๆ ยังมีคอลัมน์เบ็ดเตล็ด ตอบปัญหา แจ้งความ คติปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาหน้าเก้อ เป็นต้น รวมทั้งคอลัมน์ข่าวต่าง ๆ สอดแทรกอยู่ด้วย เช่น สาริกาของนารี เป็นต้น

นิตยสารกุลสตรี ถือเป็นนิตยสารที่มีอายุสั้นมากคือ ออกได้ 1 ปี ก็หยุดออกในปี พ.ศ. 2450

สตรีนิพนธ์

สตรีนิพนธ์เป็นนิตยสารสตรีรายเดือน ออกเมื่อปี พ.ศ.2457 นิตยสารสตรีนิพนธ์ เป็นนิตยสารสตรีที่ไม่มีภาพประกอบ ไม่บอกรายละเอียดเกี่ยวกับผู้จัดทำ ไม่มีสารบัญ ไม่มีหน้าปก แต่มีการเรียงเลขหน้าต่อเนื่องกันทุกฉบับ

เนื้อหาประกอบด้วยข่าวสารต่างๆ คอลัมน์ต่างๆที่มุ่งให้ความรู้ พัฒนา และยกระดับสถานภาพ และ บทบาทของสตรี เช่น สิ่งที่สตรีควรรู้ อภยาประมาทสตรี เรื่องหญิงสมัยใหม่ เหตุใดสตรีสยามจึงเป็นคนขี้เหงาจัด(เรียกร้องให้ผู้ชายเลิกค่านิยมในการมีภรรยาหลายคน) สตรีสยามเดินสู่ความศิวิไลซ์แล้ว เป็นต้น นอกจากนี้จะมีนวนิยาย นิทาน และ บทประพันธ์ร้อยกรอง ประเภทต่างๆ

สตรีนิพนธ์ไม่ระบุดัง ปี พ.ศ. ที่หยุดตีพิมพ์ไว้ชัดเจน แต่คาดว่าคงจะมีอายุใกล้เคียงกับ นิตยสารในยุคเดียวกัน คือประมาณ 1 ปี

สตรีศัพท์

นิตยสารสตรีศัพท์ เป็นนิตยสารรายสัปดาห์ออกตีพิมพ์ครั้งแรก ในปีพ.ศ. 2465 สตรีศัพท์มีบรรณาธิการวิณี และผู้จัดทำเป็นสตรี คือ นางสาวผะอบ พงศ์ศรีจันทร์ และปิดตัวหลังจากนั้นไม่นานนัก

นิตยสารสตรีศัพท์มีจุดประสงค์ในการตีพิมพ์ ซึ่งระบุไว้ใน “บทบรรณาธิการ” และคอสมัน “แก้ความอยุติธรรม” ของนิตยสารสตรีศัพท์ คือ

1. เพื่อกระตุ้นเกียรติให้แก่สตรี
2. เพื่อให้สตรีรู้จักหน้าที่และรู้จักการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานะของสตรี รวมทั้งตื่นตัวและสนใจเกี่ยวกับสิทธิสตรี
3. เพื่อเป็นหนังสือของสตรีโดยเฉพาะ
4. เพื่อเป็นปากเสียงให้กับสตรีที่ได้รับทุกข์หรือได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการได้รับความไม่เป็นธรรมจากบุรุษ
5. ให้ความรู้และข้อคิดเห็นต่าง ๆ แก่สตรี

6. เพื่อให้สตรีเสมอภาคกับบุรุษเช่นเดียวกับอารยะประเทศ

นิตยสารสตรีศัพท์ เริ่มมีการลงโฆษณาบ้าง ทั้งหน้าปก ภายในเล่ม ประมาณ 30 เปอร์เซ็นต์ของเนื้อหาทั้งหมด

สำหรับเนื้อหาของนิตยสารสตรีศัพท์ จะให้ความรู้และสาระประโยชน์กับสตรีมากกว่าความบันเทิง พยายามชี้ให้สตรีตื่นตัวเกี่ยวกับสิทธิสตรี การร้องทุกข์ให้กับสตรี และการสะท้อนข่าวที่เป็นปัญหาสังคม

โดยจะประกอบด้วย คอลัมน์ต่าง ๆ สารคดี และข่าว คอลัมน์ที่สำคัญ เช่น เกร็ดความรู้ จุดหมายจากผู้อ่าน แรงความ กางร่ม(คอลัมน์วิพากษ์วิจารณ์ และ เสียดสีสังคม) ข่าวศาล เรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงสภาพสตรีไทย ข่าว เป็นต้น สตรีศัพท์หยุดพิมพ์ในพ.ศ. 2466

สตรีไทย

สตรีไทย เป็นนิตยสารสตรีรายสัปดาห์ มีบรรณาธิการและผู้จัดทำเป็นสตรีคือนางสาวแจ่ม จิระสุข ซึ่งเป็นทั้งเจ้าของและบรรณาธิการวิณี

สตรีไทย มีจุดประสงค์ในการเผยแพร่ ซึ่งระบุไว้ในคอลัมน์ “เฉลยสาร” ซึ่งเป็นคำนำ และ จาก “บทบรรณาธิการ” ของนิตยสารสตรีไทย คือ

1. เพื่อให้ความรู้แก่สตรี
2. เพื่อประโยชน์แก่สตรี
3. เพื่อเป็นหูเป็นตาแทนสตรี
4. เพื่อเป็นเกียรติยศแก่สตรี
5. เพื่อไขแสงสว่างให้กับสตรี
6. เพื่อเป็นหนังสือพิมพ์ของสตรีโดยตรง

สตรีไทยเป็นนิตยสารสตรี เน้นการให้สาระ ความรู้ ข่าวสารแก่สตรีมากกว่าให้ความบันเทิง จึงมีการนำเสนอบทความ การวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับบทบาทและสถานภาพของสตรีค่อนข้างมาก มีโฆษณา 30 เปอร์เซ็นต์ ของเนื้อหาทั้งหมด นอกจากนี้ นิตยสารสตรีไทย ยังประกอบไปด้วย นวนิยายขนาดสั้น สารคดีบันเทิง สุภาชิต คำประพันธ์ ข่าวทั้งในประเทศ และข่าว

ต่างประเทศ และการแนะนำการประดิษฐ์ของใช้ การบำรุงความงามสำหรับสตรี โดยคอลัมน์ที่สำคัญของนิตยสารสตรีไทย อาทิ

- ตอบปัญหาของแม่ใสว
- ตอบปัญหาข้อใจและปัญหาชีวิต
- คำอธิบายกฎหมายผิวเมีย
- คอลัมน์ให้ความรู้ด้านกฎหมายแก่สตรี
- ชตาของหล่อน
- ทั้งหยิกทั้งข่วน เป็นคอลัมน์วิจารณ์สังคมและเสียดสีสังคม
- ชาวและเบ็ดเตล็ด
- สตรีการเมือง
- สตรีไทยกับการอาชีพ
- เขียนหมาก เป็นคอลัมน์ปกิณกะเกี่ยวกับสตรี และการวิพากษ์วิจารณ์และเสียดสีว่ากล่าวบุรุษ

สยามยุพดี

สยามยุพดี เป็นนิตยสารสตรีรายสัปดาห์ ออกเมื่อปี พ.ศ.2472 โดยมี นางสาวตั้งгүй หลิมมงคล เป็นเจ้าของ และ เป็นบรรณาธิการณี

สยามยุพดี มีจุดประสงค์ในการออกจำหน่าย ตามที่ระบุไว้ใน “ระเบียบการของสยามยุพดี” และ คอลัมน์ “ความตั้งใจของสยามยุพดี” คือ

1. ต่อสู้เพื่อความเป็นธรรมให้แก่สตรี
2. เป็นปากเป็นเสียงแทนสตรี
3. เพื่อยกฐานะของสตรีไทยให้ก้าวหน้าทัดเทียมสตรีทั่วโลก
4. เพื่อเชิดชูสถานภาพและบทบาทของสตรีไทย

5. เพื่อป้องกันเกียรติของสตรี
6. เพื่อช่วยเหลือ เพื่อนสตรีให้มีความฉลาดรอบรู้
7. เพื่อเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนสตรีด้วยกัน

สยามยุพดี เป็นนิตยสารสตรี ที่เน้นหนักในเรื่องการเรียกร้องสิทธิสตรีเป็นอย่างมาก เนื้อหาภายในเล่มส่วนใหญ่จึงให้ความสนใจ และสนับสนุนบทบาทของสตรี การวิพากษ์วิจารณ์ปัญหาความยุติธรรมต่าง ๆ ให้กับสตรี การยกฐานะของสตรี การช่วยเหลือสตรีในด้านต่าง ๆ มากกว่าในด้านบันเทิงคดี ถึงแม้ว่าจะมีนวนิยาย และเรื่องสั้น แต่ก็มีไว้เพียงเพื่อเป็นเครื่องประดับหนังสือเท่านั้น

คอลัมน์ต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น สตรีกับอาชีพ สตรีกับการเมือง ทำนายโชคชะตา ข่าวยุโรปโลก(เน้นข่าวสตรีโดยเฉพาะ) สรุปข่าวสตรี ปัญหากฎหมายที่สตรีควรรู้ ตอบปัญหาชิงรางวัล สารคดี "ปัญหาการแต่งงานที่น่าคิด" ตื่นเกิดเพื่อนหญิง หญิงเป็นควาย-ชายเป็นคน (คอลัมน์แสดงทัศนะ และ วิพากษ์วิจารณ์) เป็นต้น โดยสยามยุพดีออกได้ไม่ถึง 1 ปี ก็ปิดกิจการไป

หญิงไทย

หญิงไทยเป็นนิตยสารสตรีรายสัปดาห์ ออกตีพิมพ์ครั้งแรกเดือนสิงหาคม ในปี พ.ศ. 2475 มี นวลจวี เทพวัลย์ เป็นเจ้าของและบรรณาธิการณี

หญิงไทยมีจุดประสงค์ในการออกจำหน่ายที่ระบุไว้ใน "บทบรรณาธิการหญิงไทย" คือ

1. เป็นหูเป็นตาแทนสตรีโดยไม่เลือกชนชั้น หรือฐานะ
2. เพื่อเปิดโลกทัศน์และให้ความทันสมัยแก่สตรี
3. เพื่อส่งเสริมการสมาคมของสตรี

สำหรับเนื้อหาของหญิงไทย จะประกอบไปด้วย ข่าว นวนิยาย การให้ความรู้เกี่ยวกับแม่บ้านการเรือน และคอลัมน์ต่าง ๆ ที่ยกฐานะและให้ความสำคัญกับบทบาทของสตรี เช่น คอลัมน์ที่หยิบยกเอาเรื่องของสตรีดัง ๆ ในอดีตทั่วโลก ชาวทั่วโลก ความเห็นในเรื่องสิทธิของหญิง คอลัมน์วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาสังคม และเรื่องต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะเรื่องของสตรี คารมหญิง ตอบจดหมาย และสตรีกับการเมือง เป็นต้น

นอกจากนี้ ในบางครั้งหญิงไทย ยังได้เพิ่มคอลัมน์ต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่สตรี เป็นระยะ ๆ เช่น ปัญหาสตรีกับแรงงาน เป็นต้น

หญิงไทยก็เหมือนนิตยสารสตรีในยุคนั้นคือ ออกได้ประมาณ 1 ปี ก็ปิดตัวลง ในปี พ.ศ. 2476

การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมในยุคบุกเบิกที่ปรากฏในนิตยสารสตรี (พ.ศ.2449-พ.ศ.2477)

การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมในยุคบุกเบิกนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอประเด็น สำคัญ 4 ประเด็น ได้แก่

- การแสดงออกทางวาทกรรม
- แนวคิดสตรีนิยม
- ปฏิบัติของคนในสังคมต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏใน นิตยสารสตรี
- ผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนิตยสารสตรีที่มีการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยม

1.การแสดงออกทางวาทกรรมของนิตยสารสตรี

การแสดงออกทางวาทกรรมของนิตยสารสตรีมี 6 ประเด็นที่สำคัญ ได้แก่

- ผู้อยู่เบื้องหลังวาทกรรม
- ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรี
- การสร้างความหมายให้กับสตรี
- การเพิ่มคุณค่า และ พัฒนาสตรี
- การต่อรองในเชิงอำนาจให้กับสตรี
- การเปิดพื้นที่ให้กับสตรี

1.1 ผู้อยู่เบื้องหลังวาทกรรม

- สตรีที่ เป็นผู้จัดทำ/เป็นเจ้าของนิตยสารสตรี
- สตรีผู้อ่านนิตยสารสตรี
- บุรุษที่ส่งเรื่องในแสดงทัศนะผ่านนิตยสารสตรี

1.2 ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรี

สำหรับความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรี ที่สะท้อนผ่านการแสดงออกทางวาทกรรม มี 2 ลักษณะ ได้แก่

ก. ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรีแบบสตรีนิยม

จากการได้รับอิทธิพลของกระแสสตรีนิยมจากตะวันตก และการได้รับโอกาสทางการศึกษา และการประกอบอาชีพมากขึ้น จึงส่งผลให้สตรีเกิดแนวคิด และทัศนคติ เกี่ยวกับสถานภาพบทบาทและความเป็นอยู่ของสตรี ที่แตกต่างไปจากชนบประเพณีเดิม ที่สตรีถูกกดขี่ ถูกเอารัดเอาเปรียบเป็นอย่างมาก ได้แก่

- การศึกษา

ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรีจึงสะท้อนให้เห็นถึงความคิดและความต้องการที่จะให้สตรีมีความรู้ มีความสามารถ มีการศึกษา ฉลาด ทั้งนี้เนื่องจากตั้งแต่สมัยโบราณสตรี ไม่มีโอกาสออกสู่โลกภายนอก สตรีถูกตีกรอบในชีวิตตั้งแต่เด็กจนโต ในวัยแรกสาวจะต้องดูแลบ้าน ทำงานบ้าน ดูแลพ่อแม่ ดูแลน้อง ๆ เมื่อโตขึ้นจะต้องแต่งงาน ดูแลปรนนิบัติสามี และบุตร-ธิดา สตรีจึงเปรียบเสมือนวัตถุสิ่งของ เสมือนหุ่นที่ถูกจัดไว้ในบ้าน ถูกกดขี่ ถูกเอารัดเอาเปรียบ โดยไม่มีปากมีเสียงเนื่องจากการขาดกลา และระบบความเชื่อต่าง ในสังคม

เมื่อสตรีมีโอกาสดำเนินการศึกษา ในสมัยปฏิรูปประเทศ ทำให้สตรีเห็นถึงความสำคัญของการศึกษา ที่ช่วยเปิดโลกทัศน์ของสตรี ทำให้สตรีเห็นถึงสภาพที่ตนเองได้รับและได้เห็นถึงคุณค่าและความสามารถของตน

ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีในช่วงเวลาดังกล่าว จึงพยายามที่จะกระตุ้นและชักจูงให้สตรีสนใจในการศึกษาเล่าเรียน เห็นถึงความสำคัญของการศึกษาหาความรู้ ที่จะสามารถช่วยปลดปล่อยสตรีจากพันธนาการเดิม ๆ ที่ผูกมัดสตรีเอาไว้ได้

“ท่านเจ้าค่ะ, การศึกษาของผู้หญิงที่บางคนเห็นว่า ไม่เป็นการจำเป็นอะไรนัก แต่ดิฉันมาพิเคราะห์เห็นตรงกันข้ามคือ ผู้หญิงมีหน้าที่สำคัญในการปกครองรักษา ถ้าผู้หญิงเหลวไหลแล้ว ผู้ชายจะเดือดร้อนสักเพียงใด”

(จาก“คำนำ” กุลสตรี เล่มที่1 ตอนที่1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 12)

“อัยการที่จะมีเงินทองมันเป็นสิ่งที่ไม่เที่ยงนะหลานนะ เพื่อเวลาเคราะห์หามยามร้ายถึงจะให้มั่งมีหรือบริบูรณ์ สักเท่าไร ก็อาจจะหมดตัวไปโดยต่าง ๆ นา ๆ ที่เราไม่ได้นึกไม่ได้ฝันหรืออธิษฐานไปโดยไม่รู้ตัว การที่มีวิชา ต้องนับว่าเป็นสิ่งประเสริฐ ทั้งสตรีและบุรุษ ถึงเราจะมีเหตุผลหรือเคราะห์ร้าย หรือจะหมดตัวไปเท่าใด อัยวิชาของเรา ก็หมดหรือสูญไปไม่ได้ เหมือนอย่างเงิน ๆ ทอง ๆ การมีวิชาติดตัวเราไปจนตลอดชีวิตรักษาไม่.....”

(จากคอลัมน์ “เรื่องหญิงสมัยใหม่” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า16 – 17)

จากคำนำของ “กุลสตรี” แสดงให้เห็นถึงความสำคัญ และ ความจำเป็นของการศึกษา และ ตื่นตัวต่อการศึกษามากขึ้น

“เมื่อแรกเริ่มเดิมทีตั้งแต่ครั้งโบราณ พวกสตรีสยามก็เหมือนกับตุ๊กตา ตั้งตาตั้งไว้ในตู้เช่นนั้น หูตามืดเต็มที จะไปไหนก็ไม่ได้ ถูกกักขังอย่างแน่นหนา ในที่สุดคนดำก็ต้องขาว เพราะไม่ได้ถูกแสงแดดเลย หนังสือหนังสือก็ไม่ได้เรียน ผู้ใหญ่ท่านกลัวว่ารู้แล้วจะไปมีหนังสือหนังสือถึงผู้ชาย ถึงจะแต่งงานกับชายใดก็เป็นไม่ต้องรู้จักมักจี่ หรือรู้จักคุ้นเคยกันเลย เล่นอย่างคลุมถุงชนเช่นนั้น มาสมัยนี้สตรีเราเจริญมาก ได้ร่ำเรียนวิชาเสมอผู้ชาย โดยมากได้เอดยูเกด(เล่าเรียน) นับว่าเจริญสู่ความสว่างมากแล้ว เพราะฉะนั้น ชาวเราควรยินดียิ่งที่จะไม่เป็นตุ่นเป็นเต่าอีกต่อไป”

(จากคอลัมน์ “สตรีสยามเดินสู่ความศิวิไลซ์” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 23)

“แต่ก่อนสตรีไทยน้อยคนที่จะรู้หนังสือ เพราะไม่เรียน, เพราะผู้ปกครองบังคับ เพราะยังเป็นทาสเขา แลเพราะเหตุอื่น ๆ อีก แต่สมัยเดี๋ยวนี้สตรีไทยเพื่อ..ฟูกว่าแต่ก่อนแน่ จะเห็นได้จากการศึกษานั้นเอง ปรากฏแห่งความเจริญ แต่อย่าเข้าใจว่าเจริญที่สุดแล้ว เท่าที่เจริญอยู่ในเวลานี้ยังน้อยนัก ขอสตรีไทยจงก้มหน้าพยายามขึ้นอีกเถิด”

(บทความเรื่อง“สตรีไทยแต่ก่อนกับสตรีไทยเดี๋ยวนี้” จากคอลัมน์สตรีการเมือง สยามยุพดี ฉบับที่2 วันที่ 13 ตุลาคม 2471 หน้า 3)

จากบทความในสตรีนิพนธ์ และ สยามยุพดี ผู้เขียนได้พยายามชี้ให้เห็นถึงความเชื่อที่ผิดของคนในสมัยก่อนต่อการศึกษาศตรี ตลอดจนการถูกกดขี่ และ ความตกต่ำของสตรีในอดีต เพื่อกระตุ้นให้สตรีชนชวหาความรู้ และ พัฒนาตนเอง จะได้ไม่ต้องกลับไปมีสภาพที่ตกต่ำ ไร้ค่า อย่างที่เคยเป็นมาในอดีต

ไม่เพียงแต่นิตยสารสตรีจะแสดงให้เห็นว่าการศึกษาคือสิ่งที่จำเป็นที่สตรี ที่สตรีควรจะได้รับโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับบุรุษเท่านั้น แต่สตรีจะต้องศึกษาในวิชาการต่างๆ เทียบเท่า และเหมือนๆกันกับบุรุษด้วย

“.....บุรุษให้มีโอกาสเรียนวิชากฎหมาย, เปนเนติบัณฑิต, ผู้พิพากษา, ทนายความ สตรีสามารถเรียนวิชากฎหมาย เปนเนติบัณฑิต, เปนผู้พิพากษา และทนายความได้.....ถ้ารัฐบาลเปิดได้โอกาสให้สตรีได้มีโอกาสได้เรียนวิชากฎหมายเพื่อเป็นบัณฑิตแล้วก็จะทำให้สตรีมีฐานะเฟื่องฟูเป็นศรีแก่ประเทศขึ้นอีกมาก”

(จากคอลัมน์ “กฎหมายกับสตรี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 32 4 ตุลาคม 2469 หน้า 5 – หน้า 6)

- สตรีสามารถประกอบอาชีพเช่นเดียวกับบุรุษ

จากการที่สตรีมีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น ทำให้สตรีได้มีโอกาสในการประกอบอาชีพอื่นที่นอกเหนือไปจากการเป็น “แม่” และ “เมีย” หรือ “ทำงานบ้าน การเรือน” เท่านั้น แต่สตรีก็ยังถูกกีดกันในการประกอบอาชีพให้ทำได้แค่เพียงการเป็น ครู พยาบาล และ ช่างตัดเสื้อที่ใกล้เคียงกับกิจกรรมที่สตรีปฏิบัติอยู่แล้วเท่านั้นคือการเป็นแม่ที่อบรมสั่งสอนบุตร การดูแลปรนนิบัติบุตรและสามี และการเย็บปักถักร้อยซึ่งแสดงให้เห็นว่าบุรุษดูถูกในความสามารถของสตรีเป็นอย่างมาก และถึงแม้ว่าสตรีจะมีโอกาสทำงานนอกบ้านแต่ก็ยังถูกจัดวางให้อยู่ในกรอบของ “ความเป็นสตรี” ที่สังคมกระแสนายเป็นใหญ่ได้สร้างเอาไว้ ดังนั้นนิตยสารสตรีพยายามแสดงให้เห็นว่าสตรีมีความสามารถเช่นเดียวกับบุรุษ บุรุษประกอบอาชีพไหน หรือ ทำอะไรก็ตามสตรีก็สามารถทำได้ดีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ เพราะฉะนั้นสตรีจึงควรได้รับโอกาสในการประกอบอาชีพได้ทุกอาชีพเช่นเดียวกับบุรุษ

“มีสตรีเยอรมันในประเทศปรัสเซียฝ่ายตะวันออก ออกรบอยู่กับทหารรัสเซียเป็นอันมาก ในแขวงพรมแดนต่อแดน”

(จากคอลัมน์ “ชาวต่างประเทศ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 20)

“.....หญิงควรจะเป็นเนติบัณฑิต แพทย์ บรรณารักษารักษ์ และนักนิพนธ์ได้นั้น ข้าพเจ้ารับรองเต็มที่ว่า ตามข้อที่กล่าวหญิงจะไม่แพ้ชายเลย.....ผู้หญิงถึงจะเป็นสมาชิกรัฐสภาก็ไม่แปลกอะไร ดีเสียอีกที่ได้เป็นปากเสียงของราษฎร.....”

(จากบทความ “หน้าที่และสิทธิของหญิงที่ควรได้รับ โดย YoungLady” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 22 22 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

-สตรีจะต้องมีสิทธิเท่าเทียมบุรุษในระบบเศรษฐกิจ

จากการที่สตรีมีโอกาสออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านทำให้สตรีได้มีส่วนร่วมในระบบเศรษฐกิจ และเป็นอิสระจากการพึ่งพา และ จากอำนาจบุรุษทางเศรษฐกิจ แต่อย่างไรก็ดีสตรีก็ยังคงถูกเอารัดเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะการกดค่าแรงสตรีที่ต่ำกว่าบุรุษในการทำงานที่เท่ากัน การได้รับสิทธิไม่เท่าเทียมกับบุรุษทางเศรษฐกิจ การที่สตรียังไม่ได้สิทธิ ความเสมอภาค และ อำนาจทางเศรษฐกิจเสมอกับบุรุษเท่ากับเป็นอุปสรรคที่ขัดขวางการตั้งรกรากเพื่อที่จะมีอิสระจากการถูกกดขี่ทางเพศ เพราะตราบดที่สตรียังไม่มีสิทธิ ไม่มีอำนาจ และ ได้รับการปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรมในทางเศรษฐกิจ แสดงให้เห็นว่ายังมีอคติ และ เส้นแบ่งพรมแดนทางเพศอยู่ สตรีก็ไม่สามารถที่จะหลุดพ้นจากการกดขี่ทางเพศได้

ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีจึงเรียกร้องให้รัฐบาลเห็นถึงความสำคัญของ “ลูกจ้างสตรี” และ “แรงงานสตรี” ด้วยการแก้ไขปัญหา “ค่าจ้าง” หรือ “ค่าแรง” ของสตรีที่ถูกกดให้ต่ำกว่าบุรุษ เพื่อสตรีได้รับความเป็นธรรม และมีสิทธิ มีความเสมอภาค และมีอำนาจทางเศรษฐกิจเช่นเดียวกับบุรุษด้วย

“ ธรรมดาของชายเมื่อเข้ารับราชการแล้ว ท่านย่อมมีเงินเดือนเป็นขั้นๆ เช่น ชั้นราชบุรุษ แลสัญญาบัตร ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรมีกฎอยู่ว่าถ้าได้รับราชการมาตลอดด้วยคุณงามความดีเมื่อถึงคราวจะต้องลาออกประจำการ รัฐบาลก็มีเงินพิเศษไว้ให้เป็นรางวัล เพื่อตอบแทนความดีที่ได้กระทำให้แก่รัฐบาล ตามอายุราชการของผู้นั้นๆ.....”

ส่วนผู้หญิงซึ่งรับราชการอยู่ในบัดนี้ต่อไปเมื่อถึงคราวจะลาออกจากประจำการบ้างจะได้รับเงินตอบแทนดุจชายบ้างหรือไม่.....”

(ข่าว “สิทธิหญิง” จากคอลัมน์ ข่าวทั่วโลก หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 4 สิงหาคม 2475 หน้า 2)

“ในเมืองไทยเราหาคนทุนบำรุงฐานะสตรียากนักหนา ไม่ผิดอะไรกับหาเข็มในมหาสมุทร.....ยิ่งฐานะของกรรมกรของรัฐบาลบางแห่งงานอย่างหนึ่ง ซึ่งสมมุติว่า

ผู้ชายทำต้องใช้ถึงเดือนละ ๓๐ บาท หัวงานมีฉลาดบรรจุนึงได้ ๓ คน แล้วตั้งบัญชีเบิกในงานนั้น
ว่าสำหรับชาย ๑ คน ตกลงกรรมกรหญิงคนหนึ่งได้เดือนละ ๑๐ บาท เงินจำนวนพอหรือคะ? ท่าน
ผู้ใหญ่ทั้งหลาย,โปรดตรึงตรองดูเสียให้ตีว่าผู้หญิงก็คนหนึ่งเหมือนกัน และสำหรับหญิงบางคน
อาจจะมียลเมืองเล็กๆที่จะช่วยกอบกู้ประเทศต่อไปในภายภาคหน้าไม่น้อยกว่า ๒ คนด้วย"

(ทรงคนะเรื่อง "ฐานะของหญิง" จากคอลัมน์ คารมหญิง หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 100
2 พฤศจิกายน 2475)

-การมีปากเสียงของสตรี

นอกจากจะแสดงถึงความต้องการที่จะให้สตรี เป็นสตรีที่มีความรู้ ฉลาดมีความ
สามารถแล้ว สิ่งที่จะสะท้อนผ่านการแสดงออกทางวาจากรรม ยังสะท้อนให้เห็นถึงทัศนคติที่ต้องการ
ให้สตรี กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น รู้จักมีปากมีเสียง ในการเรียกร้องความไม่เป็นธรรม
ให้กับตัวเอง วิพากษ์วิจารณ์ปัญหา และ ความอยุติธรรมต่าง ๆ ในสังคม เนื่องจากในสมัยโบราณ
สตรีไม่มีโอกาสพูด ไม่มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ไม่มีสิทธิ์มีเสียงใดๆ ในสังคม สตรีถูกสอนให้
เคารพเชื่อฟังสามี สงบเสงี่ยมเจียมตัว จึงเสมือนหนึ่งเป็นวัตถุสิ่งของที่ไม่มีชีวิตจิตใจ ถูกกดขี่ ช่ม
เหง เรื่อยมา เมื่อสตรีได้มีโอกาสทางการศึกษามากขึ้น มีความคิดความอ่านที่กว้างขวางขึ้น สตรีจึง
จะมีความกล้าที่จะแสดงความคิดเห็น มีปากมีเสียงมากขึ้น จึงทำให้สตรีผู้จัดทำนิตยสารสตรี
แสดงความต้องการที่จะให้เพื่อนสตรีกล้าแสดงความคิดเห็น กล้าแสดงออก รู้จักมีปากมีเสียง เพื่อ
หลุดออกจากความเป็นทาส ความเป็นหุ่น หรือวัตถุ เป็นมนุษย์ที่มีชีวิตมีจิตใจ โดยเฉพาะในช่วง
เวลาแห่งการปฏิรูปประเทศ และการเปลี่ยนแปลงประเทศไปสู่ความเป็นประชาธิปไตย สตรีต้อง
พัฒนา ต้องไม่ห่อหุ้ม ไม่อยู่ในกรอบแบบเดิม ๆ อีก สตรีการจะมีอิสระ ทั้งความคิดการดำเนิน
ชีวิตและเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

สังเกตได้จากการที่นิตยสารสตรีพยายามกระตุ้น พยายามเป็นปากเสียงแทนสตรี
และการแนะนำให้สตรีเรียกร้องความไม่เป็นธรรมให้กับตัวเอง โดยส่งปัญหาต่าง ๆ ทั้งของตนเอง
และเพื่อนสตรีทั้งหลายมายังนิตยสารสตรี ซึ่งเป็นการแสดงถึงแนวคิดที่ว่า "เรื่องของสตรีเป็นเรื่อง
การเมือง" เป็นปัญหาที่ควรจะต้องเปิดให้สังคมได้รู้ และสังคมควรจะรู้เพื่อจะได้แก้ไขปัญหาให้กับสตรี
สตรีไม่ควรเก็บปัญหาไว้คนเดียว โดยเฉพาะปัญหาความไม่เป็นธรรมที่ได้รับจากบุรุษ

"เราขอแจ้งให้ทราบโดยทั่วกันว่า การที่เราออกหนังสือพิมพ์นี้ก็เพื่อ เปนปาก
เสียงที่สตรีที่ได้รับทุกข์ เพราะฉะนั้นถ้าสตรีใดได้รับทุกข์ หรือมีความเดือดร้อนอันนุรุษเพศ

ได้กระทำด้วยความมิเป็นธรรมแล้ว เชิญบอกนามแลเรื่องจริงไปยังเรา เมื่อเราได้วินิจฉัย เห็นสมควรแล้ว จะนำลงให้ และ เปิดเผยนามบุรุษนั้นด้วย”

(คอลัมน์ “แก้ความอยุติธรรม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 11)

“ความมุ่งหมายที่ออกเพื่อความรู้ ความสว่างแก่สตรี เปนปากเสียงหูดตาของ สตรีโดยไม่เลือกชั้นหรือฐานะ นำเพ็ดตนเปนมิตรอันสนิทของสตรีชาวไทยโดยแท้”

ถ้าเพื่อนสตรีผู้ใดประสงค์จะแสดงความคิดเห็นที่เปน ประโยชน์ต่อสหായร่วม เพศ..ร่วมชาติ หรือได้รับความทุกข์ร้อนด้วยเรื่องอันมิเป็นธรรมอย่างไร โปรดแจ้งความจริง ไปยังเราเถิด เรายินดีที่จะช่วยเหลือเรียกร้องสิทธิความยุติธรรมให้

(จากคอลัมน์ “เฉลยสาร” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่ม 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 5 และหน้า 7)

สังเกตได้ว่าไม่เพียงแต่ จะกระตุ้นให้สตรีรู้จักมีปากมีเสียง รู้จักเรียกร้องความเป็น ธรรมให้กับตัวเอง นิติสารสตรียังเน้นให้สตรีกล้าแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม และเรื่องราวเหตุการณ์ต่าง ๆ ในสังคม เพื่อรักษาความยุติธรรมให้กับเพื่อนสตรี ด้วยกันและเพื่อนร่วมสังคมด้วย

-สตรีไม่ใช่วัตถุทางเพศ

นิติสารสตรียังได้สะท้อนให้เห็นถึงความคิดและความเชื่อว่า สตรีไม่ใช่ทาส ไม่ใช่ เป็นวัตถุสิ่งของในครอบครองบุรุษ หรือไม่ใช่วัตถุทางเพศ ที่คอยบำเรอปรนเปรอความสุขให้กับ บุรุษเท่านั้น แต่สตรีก็คือเป็นผู้มีอำนาจ ผู้ปกครองดูแลครอบครัว และมีฐานะที่เทียบเท่าเทียมไหล่ สามี สามีควรเคารพและให้เกียรติภรรยาด้วย ภรรยาจะต้องสามารถเป็นเพื่อนคู่คิด เพื่อนที่ ปรีกษาและสามารถรับรู้ในกิจการ การงานของสามีได้ในทุกเรื่อง ไม่ใช่เก็บตัวเป็นแม่บ้าน ดูแลลูก ปรนนิบัติสามี คอยรับฟังคำสั่งจากสามี เหมือนในสมัยโบราณเท่านั้น ซึ่งเท่ากับยังเป็นความคิดใน การปลดปล่อยสตรีจากความเป็นทาสและการกดขี่ของบุรุษ และการกดขี่ทางเพศ

“.....ตามความเห็นของดิฉัน ดิฉันไม่นึกว่าสตรีมีสถานะที่ต่ำต้อยน้อยวาสนา กว่าบุรุษเลย บุรุษเป็นมนุษย์ที่มีความรู้สึกรสนิใด สตรีก็เป็นมนุษย์ชนิดนั้น แต่ขอให้ โอกาสเหมือนบุรุษและขอให้บุรุษยำเกรง สตรีเหมือนสตรียำเกรงบุรุษก็แล้วกัน.....”

.....ครอบครัวที่จะได้รับความสุข ภรรยาสามีรักใคร่กันอย่างไม่มีเวลาจีตจาง ดิฉันเห็นว่า ต้องยกให้ภรรยา.เทียบเท่าเทียมไหล่กับสามี.....ถึงแม้ในการงานของบุรุษก็ดี

บุรุษควรปรึกษาหารือ และให้ภรรยามีโอกาสแนะนำความเห็นบ้าง ใช่ว่าจะต้องให้ภรรยา
ทำครัวอยู่ทั้งวันและเลี้ยงบุตรอยู่ทั้งคืน.....”

(จากคอลัมน์”เพื่อนหรือทาส โดยครูเล็ก” สตรีไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 44 10 มกราคม 2469 หน้า 11)

เป็นที่สังเกตได้ว่า ไม่เพียงแต่จะสะท้อนแนวคิดและความเชื่อที่ว่าสตรี ควรที่จะ
ปลดปล่อยตัวเอง และเป็นอิสระจากงานบ้านบ้าง เพื่อผ่อนคลายจากภาระอันหนักหน่วง ที่สตรี
ต้องแบกรับอยู่ตลอดเวลา รวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่า สตรีสามารถเป็นได้มากกว่า
ทำงานบ้าน เลี้ยงดูลูกเท่านั้น แต่สตรีต้องทำหน้าที่เป็นเสมือนเสาหลักของบ้าน เช่นเดียวกับบุรุษ
และมีส่วนร่วมในกิจการของบุรุษด้วย

-สตรีสามารถพึ่งพาตัวเองได้

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีได้แสดงให้เห็นว่า สตรีนั้นควรที่จะพึ่งพาตัวเองได้
ควรที่จะรับผิดชอบตัวเองได้ หรือควรที่จะรับผิดชอบครอบครัวร่วมกับสามีได้ สตรีจะต้องรู้จักเป็น
ตัวของตัวเอง ยืนด้วยลำแข้งของตัวเองได้ สังเกตได้จากการสนับสนุนให้สตรี ได้มีโอกาสประกอบ
อาชีพนอกบ้าน เช่นเดียวกับบุรุษ ซึ่งเป็นการสอนให้สตรีรู้จักคุณค่า ความสำคัญของตัวเอง และ
การสอนให้สตรีสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ซึ่งเป็นการเปิดโลกให้สตรีเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจด้วย เพราะ
ระบบเศรษฐกิจเป็นของประชาชนทุกคน และยังเป็นการแหวกออกจากกรอบประเพณีเดิมที่เชื่อว่า
สตรีมีหน้าที่คือ การเป็นแม่บ้าน แม่ศรีเรือนที่ดีเท่านั้น ส่วนเรื่องรับผิดชอบหาเลี้ยงครอบครัวเป็น
หน้าที่ของบุรุษ สตรีจึงไม่มีความมั่นใจในตัวเอง ต้องพึ่งพาบุรุษอยู่ตลอดเวลา

จากการที่สตรีได้มีโอกาสทางการศึกษาส่งผล ให้สตรีมีโอกาสในการประกอบ
อาชีพมากขึ้นด้วย สตรีจึงเห็นถึงความสามารถของตัวเอง นิตยสารสตรีจึงพยายามชักชวนและ
สนับสนุนให้สตรีรู้จักพึ่งพาตัวเอง รู้จักการทำงานนอกบ้าน การทำงานอย่างอื่นที่นอกเหนือจาก
งานบ้านอย่างในสมัยโบราณ

รวมทั้งยังเนื่องมาจาก การเรียกร้องให้ล้มเลิกการมีภรรยาหลายคนของชายไทย
โดยการให้ออกกฎหมายให้ชายมีภรรยาได้เพียงคนเดียวของสตรีในสมัยนั้น ยังแสดงให้เห็นถึง
ทัศนคติในการต่อต้าน และปลดแอกจากการยินยอมเป็นอนุภรรยา การยอมเป็นวัตถุทางเพศของ
บุรุษด้วย และการที่สตรีมีโอกาสดทางการศึกษา ทำให้เกิดแนวคิดในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง
ได้โดยไม่จำเป็นต้องให้บุรุษหาเลี้ยง ไม่จำเป็นต้องไปเป็นอนุภรรยา ไม่ต้องตกเป็นเบี้ยล่างของบุรุษ
และเป็นการช่วยแก้ไขปัญหากการมีภรรยาหลายคนของบุรุษได้ ด้วยการลุกขึ้นมาเปลี่ยนแปลงตัว
เอง และยืนหยัดด้วยลำแข้งของตัวเองได้ของสตรีนั่นเอง

“.....ขอให้หลานหมั่นเล่าเรียนวิชา โตขึ้นจะได้เป็นที่พึ่งเลี้ยงตัวเองได้.....
หลานหมั่นเล่าเรียนไปให้ดี และให้มีชื่อเสียง ถ้าเผื่อไปภายภาคหน้าเราจนลงจะได้เป็น
วิชาหากิน.....”

(จากคอลัมน์ “เรื่องผู้หญิงสมัยใหม่” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 16 – 17)

จากคอลัมน์ “เรื่องผู้หญิงสมัย” ของนิตยสารสตรีนิพนธ์ เนื้อหาที่ปรากฏใน
นิตยสารสตรีได้สร้างความเชื่อมั่น และ ความมั่นใจให้กับสตรีว่าสตรีนั้นก็สามารถที่จะพึ่งพาตัวเอง
ได้ รับผิดชอบดูแลตัวเองได้ สังเกตจากตอนที่กล่าวว่า “ถ้าเผื่อไปภายภาคหน้าจนลงจะได้เป็นวิชา
หากิน” นิตยสารสตรีไม่ต้องการให้สตรีไปคาดหวังว่าจะต้องมีอนาคตอยู่บนลำแข้งของบุรุษเสมอ
ไป หรือ จะต้องให้บุรุษหาเลี้ยงไปตลอด ตามความเชื่อในสมัยก่อนที่ว่า สตรีเมื่อตอนยังอายุน้อยก็
อยู่กับพ่อแม่ เมื่อโตขึ้นก็แต่งงานไม่ต้องทำอะไรต้องจากหน้าที่ “เมีย” และ “แม่” เท่านั้น แต่สตรีจะ
ต้องยืนด้วยลำแข้งของตัวเองได้ หาเลี้ยงตัวเองได้ อย่าหวังแต่จะพึ่งพา หรือ ฝากอนาคตไว้กับบุรุษ
หรือ สามีเท่านั้น

“.....ถ้าแม่ไม่มีสามีหาเลี้ยง จะหาซีพอนเป็นสัมมู่เสมออาาชีวะโดยลำแข้ง
บ้างไม่ได้เชี่ยวชาญหรือ ? ดิฉันเชื่อในเกียรติยศ และความสามารถของสตรีทั้งหลายว่า คงทำ
ได้ดี.....ซึ่งแท้จริงยังคงคิดว่าต้องไปเป็นอนุภรรยาและทนความโหดร้ายของสามีเป็นเอนก
ประการ”

(จากคอลัมน์ “ควรทำอย่างไร” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 26 กันยายน 2465 หน้า 8 – 9)

จากคอลัมน์ “ควรทำอย่างไร” ในนิตยสารสตรีศัพท์ นั้น เนื้อหาที่ปรากฏใน
นิตยสารสตรีได้กระตุ้นให้สตรีรักเกียรติ รักศักดิ์ศรี รักษาคุณค่าในความเป็นมนุษย์ อย่าไปลดคุณค่า
ของตัวเองด้วยการยอมเป็น “อนุภรรยา” ของบุรุษ ซึ่งไม่ต่างอะไรไป “เครื่องเล่น” สนุกๆ เพื่อ
บำรุงความสุขทางเพศของบุรุษเท่านั้น ดังนั้นสตรีจะต้องยืนหยัดด้วยตัวเองจะมีเกียรติ และ สูงค่า
กว่ายอมตกเป็น “ทาสทางกามรมณ์” หรือ “ยอมขายชีวิต และ จิตวิญญาณ” เพื่อเป็น “ทาสรองรับ
ความโหดร้าย และ การเอาวัดเอาเปรียบ” ของบุรุษ

-การเป็นโสดของสตรี

จากการที่เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีแสดงให้เห็นถึงความเชื่อที่ว่าสตรีต้อง
พึ่งพาตัวเองได้ สามารถหาเลี้ยงตัวเองได้โดยไม่จำเป็นต้องพึ่งพามารชมาเสมอไปนั้น ส่งผลให้เกิด
ความเชื่อเกี่ยวกับการสมรสของสตรีว่า “การสมรสไม่จำเป็นสำหรับสตรีเสมอไป” การที่มีสตรีที่ไม่

ได้สมรส หรือ ครอบความเป็นโสดจึงไม่ใช่เรื่องแปลก ผิดปกติ หรือ เป็นปกติ เป็นไปได้ที่สตรี อาจจะมีเหตุผล ความจำเป็น หรือ ความต้องการที่จะไม่สมรสก็ได้ไม่ใช่เรื่องมีผิดแต่อย่างใด

“ เหตุที่ดิฉันไม่สมรส

๑. ขายงาม ได้สมรสหมดสิ้น

.....ดิฉันไม่เชื่อว่าการสมรสเป็นของจำเป็นที่จะต้องทำ.....

ดิฉันถือตามแบบนี้ไม่ได้ การสมรสที่ปราศจากความรัก จะเสมือนนกถูกบีบคั้น ในพวกที่บ ซึ่งจะไม่ที่ใครสามารถหาหนทางไปบ้านได้เลย.....

๒. ดิฉันก็ยังไม่ทราบสาเหตุ

.....เพราะเหตุใดดิฉันจึงยังไม่สมรส ดิฉันก็ยังงงกับปัญหานี้ไม่น้อย..... เป็นสิ่งที่คิดได้หลายทาง เห็นจะเป็นเพราะดิฉันมีเวลาคิดมากไป ดังดิฉันได้คิด และ เกรง ใ่วว่าการสมรสจะตัดความสุขของดิฉันละกระมัง?.....

๓. ดิฉันรักงาน

.....ดิฉันต้องทำงาน และ ต่อสู้.....เพื่อหวังกับความสำเเร็จ แม้แต่ส่วน น้อยในการทำงาน.....

ดังนั้นเมื่อดิฉันบูชาการงาน ก็ดูเป็นการสมควรที่ดิฉันจะต้องอยู่เป็นโสดเช่นนี้ อิกนาน.....”

(จากบทควาาเรื่อง "เหตุที่ดิฉันไม่สมรส" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 121 9 ธันวาคม 2475 หน้า 9)

- สตรีมีศักยภาพที่ทัดเทียมบุรุษ

นอกจากจะสะท้อนความคิดที่ต้องการให้สตรี พึ่งพาตัวเองได้ ยืนด้วยลำแข้งของ ตัวเองได้ และการปลดปล่อยสตรีจากการเป็นวัตถุทางเพศ การตกเป็นทาสเป็นเบี้ยล่างของบุรุษ เท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติที่ว่า ไม่เพียงแต่สตรีจะพึ่งพาตัวเองได้ ประกอบอาชีพการงาน ต่าง ๆ ด้วยลำแข้งของตัวเองได้ เท่านั้น แต่สตรียังมีความสามารถไม่แพ้บุรุษ อะไรที่บุรุษทำได้ สตรี ก็ทำได้ ซึ่งเป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ความเชื่อในพลัง และศักยภาพของสตรี ที่มองว่าสตรีไม่ใช่เพศ ที่อ่อนแอ ทำอะไรไม่เป็น แต่สตรีก็มีความสามารถเท่าเทียมกับบุรุษ ซึ่งยังเป็นการทำลายเส้นแบ่ง

ทางเพศ ด้วยความเชื่อที่ไม่มี ความแตกต่างทางความสามารถระหว่างสตรีบุรุษ และกิจการของ บุรุษก็คือว่า เป็นกิจการงานของสตรีด้วย ดังนั้น สตรีควรมีโอกาสในการประกอบอาชีพ โอกาสใน ระบบเศรษฐกิจเช่นเดียวกับบุรุษด้วย

“ในประเทศรัสเซีย สตรีได้เรียนแพทย์มาก และเป็นประโยชน์ในการสงคราม คราวนี้ด้วย รัฐบาลรัสเซียได้ส่งแพทย์สตรีเหล่านี้ในกองทัพด้วยเกือบครึ่งของแพทย์ผู้ชาย”

(จากคอลัมน์ “ชาวต่างประเทศ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 138)

“.....จุดสำคัญที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะเขียนที่เดียวว่า บุรุษให้มีโอกาสเรียน วิชากฎหมาย เช่นเนติบัณฑิตย์, ผู้พิพากษา, ทนายความ สตรีก็สามารถเรียนวิชา กฎหมาย เนติบัณฑิตย์, ผู้พิพากษา และทนายความได้เช่นเดียวกัน.....”

(จากคอลัมน์ “กฎหมายกับสตรี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 32 8 ตุลาคม 2469 หน้า 6)

นอกจากจะสะท้อนความเชื่อที่ว่าสตรีมีความสามารถ มีพลัง และศักยภาพ เช่น เดียวกัน ยังสะท้อนความเชื่อที่ว่าสตรีควรที่จะต้องมีสิทธิ์และความเสมอภาคต่าง ๆ ที่เท่าเทียมกัน กับบุรุษด้วย

- สตรีควรมีอิสระในการดำเนินชีวิต

การแสดงออกทางวาทกรรมที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรี ยังแสดงให้เห็นถึงทัศนคติ ต่อสตรีที่ว่า สตรีนั้นควรที่จะมีอิสระในการดำเนินชีวิต มีอิสระในทางความคิด มีความเป็นตัวของตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเลือกคู่ครองสตรีควรมีสิทธิ์ที่จะเลือกคู่ครองได้เอง สตรีควรที่จะมีสิทธิ์ ที่จะแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ในครอบครัวได้ โดยเฉพาะการเป็นเพื่อนคู่คิด เป็นที่ปรึกษาของบุรุษ ได้

“ตามโบราณภาษิตกล่าวว่่า ปลุกเรือนตามใจผู้อยู่ ปลุกคู่ตามใจผู้นอนนั้น ชาวเราย่อมทราบความหมายกันดีอยู่แล้ว.....เมื่อเราปลุกความพอใจขึ้นได้แล้ว ความสุข ก็เกิดตามขึ้นมาเอง.....”

(จากคอลัมน์ “การเลือกคู่” สตรีไทย ปีที่1 เล่ม6 5 เมษายน 2468หน้า 17)

“การเลือกคู่สมรส เปนขึ้นเอกวันสำคัญของหญิงสาว และชายหนุ่มทั่วไป ดังนั้นการที่เราจะนำชีวิตร์ ขึ้นสู่ชีวิตร์สมรส เราต้องใช้เวลาานาน สำหรับการ พิจารณาซึ่งกัน และกันอย่างจริงจัง แต่การพิจารณาซึ่งกันและกันนี้ จะเปนไป

ในเมื่อหญิงสาวชายหนุ่มมีความหวังในการร่วมทุกข์ร่วมสุขกันอย่างจริงจังในโอกาสข้างหน้า.....”

(บทความเรื่อง “การเลือกคู่สมรส” จากคอลัมน์หน้าหนึ่งของหญิง หญิงไทย ปีที่1 ฉบับที่ 109 21 พฤศจิกายน 2475 หน้า 10)

- พื้นที่สาธารณะเป็นพื้นที่ของสตรีเช่นเดียวกับบุรุษ

ในขณะที่เดียวกันสตรีควรที่จะเข้าสู่สังคม มีโลกภายนอก มีการสมาคมภายนอกบ้าน นอกจากการทำงานบ้าน ดูแลบ้าน อยู่ภายในบ้านเท่านั้น นั่นคือ พื้นที่สาธารณะก็ควรเป็นพื้นที่ของสตรีด้วย สตรีจึงจำเป็นต้องมีการสังสรรค์ มีการสมาคมนอกบ้าน เช่นเดียวกับบุรุษ เพื่อที่จะได้เป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะคติ รวมถึงการปรับทุกข์ แลกเปลี่ยนและช่วยแก้ปัญหาซึ่งกันและกัน รวมทั้งยังเป็นการเปิดโลกทัศน์ของสตรีให้กว้างขวาง เพื่อที่จะได้ขึ้นชื่อว่า เป็นผู้ที่เจริญแล้วเช่นเดียวกับบุรุษและยังช่วยให้สตรีรู้เท่าทันผู้อื่น จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อทางสังคมอย่างที่ผ่านมาในอดีต

ดังนั้นการแสดงออกทางวาทกรรมของนิตยสารสตรี จึงพยายามชักชวนให้สตรีเห็นถึงความจำเป็นในการสมาคม และแนวคิด ตลอดจนค่านิยม ของการสมาคมให้แก่สตรี รวมทั้งการพยายามชี้ให้สังคม เปิดกว้างให้สตรีได้เข้ากลุ่มสังสรรค์สมาคมของสตรีด้วย

“.....เนื่องด้วยเหตุบกพร่อง.....๖ ประการ จึงทำให้สถานะของสตรีไทยมีอากาศล้ำหลังสตรีในอารยะประเทศ.....นั่นคือ

อ่อนการศึกษา ย่อมนำมาซึ่งความโง่เขลา รู้เท่าไม่ถึงการณ์ ความมึนงงาย ทำให้เป็นคนที่มีความเชื่อง่าย หลงง่าย มักจะถูกชนที่ไว้ธรรมะ ล่อลวงด้วยวาจาจนทำให้เสียคน

อ่อนการสมาคมคือ ไม่มีหูและตาอันกว้างขวาง มองไม่เห็นสิ่งของ หมกมุ่นแต่การสงวนตนจนเกินควร เป็นเหตุให้มีดวงใจที่กักกลุ่มโดยธรรมชาติ เป็นโอกาสชักนำตนให้เดินไปในวิถีทางที่ไม่ดี.....”

(จากคอลัมน์ “โต๊ะบรรณาธิการนิ” สตรีไทยปีที่1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 40 –41)

“.....การมีสมาคมโดยเฉพาะอิฉัน และเห็นประโยชน์สำคัญอยู่ ๓
ประการคือ

๑. เพื่อเชื่อมความสามัคคีระหว่างสตรีทั้งปวง
๒. แลกเปลี่ยนสิ่งที่เป็นคน และดักเดือกสิ่งที่เปนนโทษ แก่กันและกัน
๓. ช่วยเหลือกันตามความสามารถในยามที่ทุกร้อน.....”

(จากคอลัมน์"ความเห็นของพวงไข่มุกเรื่องสมาคมสตรีไทยแห่งกรุงสยาม"
สตรีไทยปีที่ 1 เล่ม 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 15)

จะเห็นได้ว่านิตยสารสตรีพยายามที่นำสตรีเข้าสู่พื้นที่สาธารณะด้วยการชี้ให้สตรี
เห็นข้อดีของการสมาคม และ เมื่อสตรีมีการสมาคมสังสรรค์กันย่อมเป็นประจักษ์ไปสู่การมี
บทบาท และมีโอกาสที่จะก้าวหน้าในสังคมต่อไปได้

-สตรีควรมีส่วนร่วมทางการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ

ไม่เพียงแต่ความเชื่อและทัศนคติที่มองว่า สตรีควรมีการสมาคมเท่านั้น แต่สตรี
มีส่วนทางการเมือง การบริหารประเทศด้วย ด้วยความคิดที่ว่า "การเมืองเป็นเรื่องของสตรี" และ
"เรื่องของบุรุษเป็นเรื่องของสตรีด้วย" เนื่องจากสตรีมีความรู้มีความสามารถและเห็นถึงศักยภาพ
ของตนเองมากขึ้น ประกอบกับจิตสำนึกในฐานะที่เป็นพลเมืองของประเทศ และกระแสแห่งการปก
ครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช มาเป็นระบอบประชาธิปไตย ทำให้เกิดแนวคิดที่ว่า สตรี
ควรมีสิทธิในการเมืองการบริหารประเทศด้วย และสตรีก็เป็นผู้ที่มีความรู้ สติปัญญา และมีการ
ศึกษาไม่แพ้บุรุษและสามารถนำประเทศชาติไปสู่ความเจริญได้เช่นเดียวกับบุรุษ

“มีผู้ที่ดีโดยมาก และนักการเมืองต่าง ๆ ได้ยอมรับแล้วว่า สตรีมีคุณค่าและ
คุณวุฒิไม่แตกต่างกับบุรุษอย่างไรเลย และพวกศาสตราจารย์ต่าง ๆ ก็ได้กล่าวและ
พิจารณาถึงความคิด ความอ่าน ถึงอวัยวะ และมันสมองแล้ว เห็นว่า สตรีบางคนอาจดี
กว่าบุรุษ เมื่อสตรีมีคุณค่าเช่นนี้และ ในวงการเมืองสตรีก็มีส่วนได้ส่วนเสียอยู่ด้วย ทั้งเป็น
แม่แรงของการเมืองอย่างหนึ่ง ที่นำชาติขึ้นสู่ความเจริญ.....”

(บทความเรื่อง"สตรีเป็นแม่แรงของการเมืองอย่างไร"จากคอลัมน์สตรีการเมือง
สยามยุคตี ฉบับที่ 16 10 พฤศจิกายน 2471 หน้า4)

นิตยสารสตรีพยายามชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และ ศักยภาพของสตรี ตลอดจนอ้างสิทธิในความเป็นพลเมืองของประเทศเพื่อให้นุรุษ และ รัฐบาลให้โอกาส และ เปิดกว้างให้สตรีได้มีส่วนร่วมทางการเมือง และ ได้แสดงความสามารถเพื่อทำประโยชน์ต่อประเทศชาติเช่นเดียวกับนุรุษ

“ตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกผู้แทนราษฎรนั้น ในมาตราหนึ่งแห่งบรรดามาตราที่ว่า สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล กับอีกมาตราหนึ่งว่าด้วยผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนนั้น, เราได้รับคำถามจากสุภาพสตรีผู้ใฝ่ใจในร่างพระราชบัญญัตินี้หลายท่านว่า หญิงจะมีสิทธิเป็นผู้แทนราษฎร และออกเสียงได้ไหม”

บัดนี้เป็นที่แน่นอนแล้วว่า สิทธิแห่งการออกเสียงก็ดี, การสมัครเป็นผู้แทนราษฎรก็ดี หญิงมีสิทธิเท่าชาย.....”

(จากข่าว”หญิงมีสิทธิเป็นผู้แทนราษฎรได้” หญิงไทย หน้า 1)

สังเกตได้ว่านิตยสารหญิงไทยได้ชี้ให้สตรีเห็น และ เข้าใจถึงสิทธิที่ตนเองได้รับทางการเมือง และ พยายามกระตุ้นให้สตรีเห็นถึงความสำคัญ และ รู้จักใช้สิทธิของตนเพื่อพิสูจน์ความสามารถให้นุรุษได้ประจักษ์

ข. ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรีแบบเก่า

ถึงแม้ว่าเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี จะสะท้อนความเชื่อทัศนคติที่แตกต่างไปจากเดิมดังที่วิเคราะห์ไปแล้วข้างต้น แต่ก็ยังคงมีเนื้อหาส่วนหนึ่งที่สะท้อนความเชื่อและทัศนคติต่อสตรีตามแบบเดิมนั้นคือ กิริยามารยาท ความประพฤติ การวางตัวของสตรีทั้งต่อสังคมและต่อคนในครอบครัวโดยเฉพาะสามีของตน อันถือเป็นการผลิตซ้ำวาทกรรมเกี่ยวกับสตรีตามแนวคิดดั้งเดิม ดังนี้

-ความเป็นกุลสตรี

ในช่วงเวลาดังกล่าว อิทธิพลตะวันตกเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยมากขึ้น และส่งผลให้สตรีเริ่มมีความเป็นตัวของตัวเอง กล้าคิด กล้าแสดงออก ตลอดจนเริ่มมีการเข้าสมาคมงานเลี้ยง สังสรรค์ และ คบเพื่อนต่างเพศ สตรีอาจจะประพฤติตนไม่เหมาะสม และ ลืมความเป็น “กุลสตรี” ที่สตรีประพฤติปฏิบัติมาเป็นเวลานานกลายเป็น “เอกลักษณ์ของสตรีไทย” ดังนั้นนิตยสารสตรีจึงตอกย้ำภาพความเป็น “กุลสตรี” เพื่อรักษาความเป็น “เอกลักษณ์ของสตรีไทย” เอาไว้

“๑. มีมายารยาตร์

๒. ทรงคุณวิชามีศีลาจารวัตร

๓. มีกิริยามายาตร์เรียบร้อย

๔. พุดจาไพเราะเพราะพริ้ง

๕. กล่าวถ้อยสุนทรเป็นสุภาษิต

๖. รู้คติทางโลกทางธรรม

๗. ช่างพูด ช่างร้อง ช่างกล่อม ช่างขับ ช่างร้อย ช่างเย็บ “

(จากคอลัมน์ "เบญจกัลยาณี" สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 131)

-การเป็น"ภรรยา" ที่ดี

ถึงแม้ว่าเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีแสดงให้เห็นถึงความต้องการที่จะยกฐานะของสตรีในครอบครัวให้สิทธิ ความเสมอภาค และมีอำนาจเท่าเทียมกับบุรุษ การให้บุรุษให้เกียรติ และ ยกย่องภรรยาให้เสมอตัวเอง แต่การที่สตรีจะทำให้บุรุษยอมรับ และ ยกย่องได้นั้น สตรีจะต้องรู้จักเอาอกเอาใจ เคารพ และ ให้เกียรติสามีด้วย อันเป็นการรักษา "คุณสมบัติส่วนหนึ่ง" ของการเป็น "ภรรยาในแบบฉบับ" เอาไว้

“หญิงที่เป็นภรรยาของชาย เมื่อประพฤติกรรมมารยาตร์รู้จักเจียมตน ตั้งอยู่ในสุจริตต่อสามี และเป็นผู้ประหยัดวาจา มิได้กล่าวกระทบกระเทือนเสียดสี อันเป็นถ้อยคำบริภาษแก่สามีของตน ทั้งเป็นผู้รู้จักประมาณผ่อนผันในกิจอันควรที่ตนพึงกระทำ รวมไปถึงความก็เป็นผู้รู้จักปฏิบัติอนุโลมตามอัธยาศัยของสามี เฉพาะในสิ่งที่ชอบที่ควรแล้ว ภรรยาผู้นั้นจะได้รับความกรุณาและความสุขจากสามีอันพึงจะอนุเคราะห์หรือเอื้อเฟื้อพอให้มีความสุข ตามส่วนที่พึงจะได้.....”

(จากคอลัมน์ "หน้าที่ภรรยา" สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 236)

-สตรีต้องงามทั้งรูป และ งามคุณสมบัติ

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังแสดงให้เห็นว่าการที่กลุ่มสตรีต้องการแสดงให้บุรุษและสังคมเห็นถึงคุณค่า ความสามารถและยอมรับได้ สตรีจะต้องมีความเพียบพร้อมทั้งรูปสมบัติ ปัญญาสมบัติ และความประพฤติจะได้ไม่เป็นที่ถูกดูแคลนได้

“งาม จริงงามยิ่งล้ำ	คนชม
เพราะใจไม่โลมม	โยกโย้
กิริยา งามสมัยนิยม	งามพร้อม เบ็ญจวัตร แม่
วาจา งามทั้งทรัพย์โก้	เลิศฟ้า งามจริง”

(จาก“โคลงสุภาพสิต” สตรีนิพนธ์ หน้า 95)

- รักษนวลสงวนตัว

จากการที่สตรีไทยกำลังตื่นตัวในวัฒนธรรมตะวันตก โดยเฉพาะการคบเพื่อนต่างเพศ การเดินรำ การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ ซึ่งทำให้สตรีมีโอกาสที่ถูกหลอก เผลอตัว และพลาดพลั้งตกเป็นเครื่องบำรุงความใคร่ของบุรุษได้ การที่สตรียอมเป็นของบุรุษง่ายๆ สตรีก็ทำตัวไม่ต่างอะไรไปจากความเป็น “วัตถุทางเพศ” ของบุรุษที่ด้อยคุณค่า ยิ่งเป็นที่ดูถูกเหยียดหยามมากในสายตาของบุรุษ และ ยังเป็นการลดคุณค่าของตัวเองลงไปด้วย

“.....ประการหนึ่งรศหอมหวานอันบริสุทธิ์ของหญิง มีอยู่ก็เมื่อเป็นสาวพรหมจารีเท่านั้น”

(จากคอลัมน์ “โอวาทสำหรับบสตรี โดย นางทีพนวล” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 4 ตุลาคม 2465 หน้า 5)

“.....สตรีเราควรต้องรักซึ่งศักดิ์ศรี คำเตือนมาก็เพราะจิตคิดปราณี เห็นว่าเป็นเพื่อนสตรีด้วยกันเอง ท่านที่เป็นสตรี ถ้าท่านจะทำอะไรควรจะตรองเสียให้ดีกว่าก่อน ถ้าเห็นดีจริง ๆ แล้วค่อยทำจะเห็นว่าดี และจะไม่มีใครจะดูถูกเราได้ เพราะฉะนั้นควรจำเป็นคติอย่างยิ่ง”

(จาก“สุภาพสิตสอนสตรี” สตรีนิพนธ์ หน้า 190)

- งานบ้านคืองานของสตรี

สิ่งหนึ่งที่ยังคงยึดติดอยู่ในความเชื่อและทัศนคติที่มีต่อสตรีก็คือ “งานบ้าน” สตรีไม่ควรละทิ้งและละเลยงานบ้าน ถึงแม้ว่าสตรีจะไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ได้สมาคม มีการศึกษาที่สูงขึ้น แต่สตรีก็ควรจะขยันหมั่นเพียร ไม่เกียจคร้าน สตรีจะต้องสามารถทำหน้าที่กิจการอาชีพของตนได้ดีเพียงใด งานบ้านการเรือนก็ต้องดีเท่านั้น ด้วย

“...นางนพมาศเป็นหญิงนักปราชญ์คนหนึ่ง ทั้งมีตระกูลดีและมั่งคั่งไปด้วย
ญาติ และบริวาร บริบูรณ์ไปด้วยสมบัติ คือรูปสมบัติ ปัญญาสมบัติ ทรัพย์สมบัติ.....
บรรดาหญิงที่มีชื่อเสียงซึ่งได้ออกนามมานี้ ไม่มีผู้ใดเหมาะเท่ากับนางนพมาศในการเป็น
แม่เรือน จึงได้นำมาเชิดชูเป็นเฉลิมเกียรติยศแก่หญิงไทย.....”

(จาก “คำนำ” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 6 และหน้า 8)

“ข่าวส่งจากซีแอตเติล,วอชิงตัน,อเมริกา,ลงวันที่ ๖ เดือน๖ ว่า สามีภรรยาคู่
หนึ่งอยู่กินกันมาได้ ๔๐ ปีแล้ว สามีชื่อนายนอร์แมน ได้เกิดการฟ้องหย่ากันกับภรรยา
เนื่องจากภรรยาเกียจคร้านทิ้งงานอาหารไว้โดยมิได้ล้าง ตั้ง ๓๐ วัน นายนอร์แมนเห็นว่า
เป็นการเลวทรามมาก จึงได้ยื่นเรื่องราวต่อศาลขอย่าขาดจากกันดังกล่าวแล้ว

(นี่คือที่สตรีทั้งหลายพึงสนใจว่าการเกียจคร้านของสตรีไทยในกิจการบ้าน
เรือน ย่อมจะนำผลร้ายมาสู่ตน ดังเรื่องนี้อันเป็นสิ่งที่น่าอัปยศหน้าเป็นที่สุด”

(ข่าว “ภรรยาเกียจคร้านสามีฟ้องหย่า” จากคอลัมน์ ข่าวโทรเลข สยามยุคดี ฉบับที่ 11
15 ธันวาคม 2471 หน้า 7)

นิตยสารสตรีได้แสดงให้เห็นว่า “งานบ้าน” ถือเป็นคุณสมบัติของสตรี อย่างหนึ่ง
เช่นเดียวกับ รูปสมบัติ ปัญญาสมบัติ และ ทรัพย์สมบัติ ถ้าสตรีเกียจคร้าน หรือ บกพร่องในงาน
บ้านถือว่าขาด “คุณสมบัติของสตรี” การยกตัวอย่างคุณสมบัติของ “นางนพมาศ ปราชญ์สตรีที่มี
ชื่อเสียง เป็นการแสดงให้เห็นว่าสตรีที่เก่งงานบ้านถือได้ว่ามีคุณสมบัติของหนึ่งของ “นางนพมาศ”
สตรีที่ได้รับการยกย่อง ในทางกลับกันการยกตัวอย่างของ “สตรีที่เกียจคร้านในงานบ้าน” ว่าถือเป็น
“เรื่องน่าอัปยศหน้าเป็นที่สุด” เน้นย้ำความเชื่อที่ว่า “งานบ้านเป็นงานของสตรี” ทำให้สตรีไม่
สมควรที่จะบกพร่อง ละเลย หรือ ละทิ้งงานบ้านได้

จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่า ความเชื่อและทัศนคติเกี่ยวกับสตรี ที่สะท้อนผ่านการแสดง
ออกทางวาทกรรมในนิตยสารสตรี ในช่วงยุคบุกเบิกแห่งกระแสสตรีนิยมในประเทศไทยนั้น จะเป็น
ความเชื่อและทัศนคติที่มีความแตกต่าง ๆ ไปจากกรอบเดิม ๆ ที่กักขังสตรี มาเป็นระยะเวลาอัน
ยาวนาน เพื่อปลดปล่อยสตรีเพศ จากพันธนาการทั้งปวงอันกดขี่ และเอารัดเอาเปรียบสตรีเพศมา
โดยตลอด แต่ความเชื่อและทัศนคติที่สะท้อน ผ่านการแสดงออกทางวาทกรรมของนิตยสารสตรีก็
ยังมีคงมีความเชื่อในแบบคติเดิมอยู่บ้างนั่นคือ ความเป็นกุลสตรี ความงามทั้งร่างกาย และ คุณค่า
แบบหญิงไทย อันเป็นการดำรงไว้ซึ่ง “เอกลักษณ์” หรือ “ความเป็นแบบฉบับ” ของสตรีไทยอยู่
นั่นเอง

1.3 การสร้างความหมายให้กับสตรี

สิ่งที่เรียกว่า “ผู้หญิง” “ความเป็นผู้หญิง” หรือ “ธรรมชาติของผู้หญิง” ถือเป็นวาทกรรมที่ถูกสร้างขึ้นมา หรือ เป็นข้อเท็จที่ยืนยันเป็นมายาคติที่สร้างขึ้นโดยสายตา และ มุมมองของผู้ชาย ซึ่งใช้เป็นข้ออ้างในการปิดกั้น ครอบงำ และ ควบคุมผู้หญิงของผู้ชายซึ่งทำให้สตรีต้องถูกเอารัดเอาเปรียบ ด้อยคุณค่า และ ตกเป็นเบี้ยล่าง ตกเป็นทาส ตกอยู่ใต้อำนาจของบุรุษมาโดยตลอด

ดังนั้นการสร้างความหมายให้กับสตรีที่ปรากฏในนิตยสารสตรี จึงเป็นการสร้างความหมาย หรือ ตัวตน ของสตรี ด้วยสายตา และ มุมมองของสตรี ซึ่งมีลักษณะที่สำคัญดังตาราง

ตารางที่ 1 การสร้างความหมายให้กับสตรี

ความหมายใหม่	อิงแบบเก่าแต่ยกระดับให้มีคุณค่าขึ้น
มีสิทธิเท่าเทียมบุรุษ	แม่บ้านที่มีความรู้
เป็นมนุษย์	แม่บ้านที่ทำงานนอกบ้าน
มีความเป็นตัวของตัวเองทั้งทางความคิด และ	แม่ศรีเรือน กุลสตรีฉลาด ทันสมัย
การดำเนินชีวิต	ดอกไม้ของชาติ
บุคคลในพื้นที่สาธารณะ	มารดาของโลก บุพการีของโลก
เชื่อมั่นในตัวเอง กล้าแสดงออก	อ่อนหวาน อ่อนโยน แต่ไม่อ่อนแอ
ผู้ที่เจริญ ผู้ที่มีความรู้	รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี
พึ่งพาตัวเองได้	
เพื่อนคู่คิดของบุรุษ	
พลเมืองของประเทศ	
แม่ทัพของบ้าน	
ราชินีแห่งบ้าน	
ครูคนแรกของศิษย์	
แขนซ้ายของชาติ,แม่แรงทางการเมือง	
ลูกโซ่ทองคำที่ผูกติดกับการเมือง	

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในนิตยสารสตรี ได้พยายามที่จะยกฐานะของสตรีให้ดีขึ้น สังเกตได้จากการสร้างความหมายให้กับสตรีขึ้นใหม่ เพื่อที่จะปลดปล่อยสตรีจากพันธนาการของความเป็น "สตรี" ในรูปแบบเก่าที่ถูกสร้างขึ้นโดยระบบอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่หรือปิตาธิปไตย ซึ่งสตรีถูกกดขี่ถูกเอารัดเอาเปรียบมาโดยตลอด แต่เนื่องจากการขัดเกลาและการปลูกฝังทางสังคมทำให้สตรียอมรับความเป็น "สตรี" ที่มีฐานะต่ำต้อย ต้อยคุณค่านั้นโดยดุษณี

แต่เมื่อการเข้ามาของกระแสสตรีนิยม และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ในสังคมไทย ไม่ว่าจะเป็นการเมือง การศึกษา หรือกฎหมายต่าง ๆ ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับสตรีในอีก "มิติ" หนึ่งที่มองเห็นถึงการกดขี่ การได้รับความไม่เป็นธรรมของสตรีในสังคม จึงได้พยายามดึง "สตรี" ออกจากกรอบหรือพันธนาการต่าง ๆ ในสังคม ด้วยวาทกรรมชุดใหม่ที่ได้สร้างความหมายของสตรี หรือความเป็นสตรีขึ้นมาใหม่ เพื่อยกระดับสถานภาพ และบทบาททางสังคมของสตรีให้ดีขึ้น และได้รับความยุติธรรมในสังคม ตลอดจนมีฐานะที่เท่าเทียมกับบุรุษด้วย

ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี จึงได้สร้างความหมายให้สตรีที่มีความเป็นมนุษย์ที่มีชีวิตจิตใจ มีความคิด มีคุณค่า และมีความสำคัญ ไม่ได้เป็นวัตถุสิ่งของ หรือวัตถุทางเพศ ที่กดให้ต่ำต้อย ไม่มีปากเสียง ไม่มีสิทธิใด ๆ ในสังคม ตั้งแต่การให้ความสำคัญกับสตรีในครอบครัว ซึ่งแต่เดิมนั้นบุรุษเป็นผู้กุมอำนาจทั้งหมดโดยเด็ดขาด สตรีเป็นเพียงวัตถุสิ่งของในความครอบครองของบุรุษเท่านั้น

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้แสดงให้เห็นถึง ความมีอำนาจในครอบครัว เช่นเดียวกับบุรุษ สังเกตได้จากการใช้คำว่า "แม่ทัพของบ้าน" หรือ "ราชินีแห่งบ้าน" ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองดูแลบ้าน ดูแลครอบครัว ตลอดจนการเป็นผู้นำ เป็นกำลังสำคัญของครอบครัวเช่นเดียวกับบุรุษ

ในขณะที่เดียวกันสตรีไม่ใช่แค่เป็นผู้ดูแล เป็นกำลังใจของครอบครัวเท่านั้น แต่สตรียังจะต้องรู้และเข้าใจ ตลอดจนมีส่วนร่วมในกิจการ หรืองานของบุรุษด้วย สังเกตจากการใช้คำว่า "เพื่อนคู่คิด" หรือ "ผู้ปลอบประโลมใจชาย" นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่า สตรียังจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ มีการศึกษา เป็นผู้ที่มีความเจริญ มีความศิวิไลซ์ สตรีไม่ใช่เพียงมีหน้าที่ทำงานบ้าน ดูแลบุตร และปรนนิบัติสามีเท่านั้น แต่สตรีจะต้องสามารถช่วยกิจการงานของสามี เป็นที่ปรึกษาของสามีได้ รวมทั้งให้การศึกษากับบุตรได้ ดังนั้น สตรีจึงต้องเป็นผู้มีการศึกษาและมีความรู้ด้วย

นอกจากนี้ เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรียังสร้างความหมายให้สตรี เป็นผู้ที่เข้มแข็ง กล้าหาญ เด็ดเดี่ยว และมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น

สังเกตจากการพยายามกระตุ้น ให้สตรีแสดงความคิดเห็นและวิพากษ์วิจารณ์ ในเรื่องต่าง ๆ ตลอดจนการร้องทุกข์ และการเรียกร้องความเป็นธรรมให้ตัวเอง และเพื่อนสตรีด้วยกัน

ยิ่งไปกว่านั้น ยังพยายามกระตุ้นให้สตรีประกอบอาชีพตามสายงานที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และการแสดงความไม่เห็นด้วยต่อการเป็น "อนุภรรยา" ของสตรี ซึ่งเป็นการสร้างความหมายให้สตรี "เป็นผู้ที่สามารถพึ่งพาตัวเองได้ ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาบุรุษในทุกบริบท" สตรีไม่ได้เป็นผู้ที่อ่อนแอ แต่เป็นผู้ที่เข้มแข็งเช่นเดียวกับบุรุษ

ในขณะเดียวกันสตรีจะต้องเป็น "มนุษย์ผู้ที่มีอิสระ มีเสรีภาพ" ทั้งการดำเนินชีวิต และทางความคิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีอิสระในการเลือกคู่ครองได้เอง ไม่ต้องถูกควบคุมด้วยการคลุมถุงชนแบบในสมัยโบราณ

ตามโบราณสุภาษิตกล่าวว่า *ปลูกเรือนตามใจผู้อยู่ ปลูกอู่ตามใจผู้นอนนั้น* ชาวเราย่อมทราบความหมายกันดีอยู่แล้ว.....เมื่อเราปลูกความพอใจขึ้นได้แล้ว ความสุขก็เกิดขึ้นมาเอง....."

(จากคอลัมน์"การเลือกคู่" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่ม 6 5 เมษายน 2468 หน้า 17)

ความหมายใหม่ที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังสะท้อนให้เห็นว่าสตรีไม่เพียงแต่เป็น "มนุษย์" เช่นเดียวกับบุรุษเท่านั้น แต่สตรียังจะต้องเป็น "มนุษย์สังคม" และเช่นเดียวกับบุรุษด้วย ดังนั้นสตรีจะต้องมีสิทธิเสรีภาพ มีตัวตนใน "พื้นที่สาธารณะ" ใน "สังคม" เช่นเดียวกับบุรุษสตรีไม่ได้เป็น "มนุษย์บ้าน" หรือมีพื้นที่ส่วนตัวเฉพาะแต่ใน "บ้าน" เหมือนในสมัยโบราณ แต่สตรีจะต้องเป็นบุคคลในพื้นที่สาธารณะด้วยไม่เพียงแต่เป็น "บุคคลในพื้นที่สาธารณะเท่านั้น " แต่สตรีจะต้องมีอำนาจในพื้นที่สาธารณะด้วย ทั้งการศึกษา การประกอบอาชีพ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเมือง เพราะสตรีถือเป็น "พลเมืองของประเทศ" เมื่อสตรีเป็นพลเมืองของประเทศเช่นเดียวกับบุรุษ ดังนั้นสตรีจึงจะต้องมีอำนาจในทางการเมือง การปกครองการบริหารประเทศเหมือนกับบุรุษ และถือว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศเทียบเท่าบุรุษ สังเกตจากการใช้คำว่า "สตรีเป็นแม่แรงทางการเมือง" "แขนซ้ายของชาติ" และ "ลูกโซ่ทองคำที่ผูกติดกับการเมือง" หรือ "แม่แรงทางการเมือง" ที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นผู้มีพลัง มีศักยภาพของสตรี และการเมืองถือว่าเป็นเรื่องที่ไม่อาจจะแยกจากสตรีได้

สังเกตได้ว่าเนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารให้กับสตรี ได้สร้างความหมายให้ "สตรี" มีพลัง มีอำนาจ เบียดไปด้วยความมีคุณค่า และศักยภาพ ไม่อ่อนแอปวกเปียก เหมือนอย่างไรในอดีต ยังเป็นการเปิดความหมายของ "สตรี" อีกมิติหนึ่ง ที่ถูกเก็บซ่อน ถูกปิดบัง ถูกกดทับ ด้วย

กระแสของ "วาทกรรมหลัก" กระแสของความคิดแบบบุรุษ ด้วยการหยิบยืมการขีดเกล้า และปลุกฝังจากสังคม จนทำให้มองไม่เห็นอีกด้านหนึ่งของความเป็นสตรี และความเป็น "ตัวตน" ที่แท้จริงของสตรี ทำให้สตรีต้องถูกกดขี่ ชมเหง ได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม และ ต้องตกเป็นเบี้ยล่าง เป็นทาส เป็นสมบัติของบุรุษที่ ไม่มีความเป็นตัวของตัวเอง ไม่มีตัวตน ไม่ความรู้สึก และ ไม่มีชีวิตจิตใจ

ยิ่งไปกว่านั้น ยังเป็นการสร้างความหมายให้สตรีใน "มิติใหม่" ที่ปลดปล่อยสตรีจากการถูกเอารัดเอาเปรียบ จากอำนาจ และ จากการครอบงำของบุรุษ จนต้องกลายเป็น "เหยื่อ" ของสังคม ตลอดจนปลดปล่อยพันธนาการทั้งหลาย ที่ผูกมัดสตรีที่ให้ตกต่ำมาโดยตลอด

ในขณะที่เดียวกันถึงแม้ว่าจะปรากฏเนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรีใน "มิติใหม่" จำนวนไม่น้อยแต่ก็ยังพบว่า มีเนื้อหาบางส่วนที่แสดงให้เห็นถึงความเป็น "สตรี" ในแบบเก่า ทั้งนี้เนื่องจากขนบธรรมเนียมประเพณีของความเป็น "สตรี" ในแบบเดิมนั้นถูกฝังมาเป็นเวลานานจนฝังแน่นในสังคมไทย ในความเชื่อ และ ในทัศนคติของคนไทย ดังนั้น ถึงแม้ว่าเนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรีจะแสดงให้เห็นถึงความเป็น "สตรี" ในมิติใหม่ ในแนวคิดใหม่ที่แตกต่างไปจากกรอบหรือ แบบฉบับของสตรีในสมัยโบราณ แต่ก็ยังมีความเป็น "สตรี" แบบเก่าแฝงอยู่บ้าง แต่อย่างไรก็ดี ความ "เป็นสตรีในแบบฉบับ" นั้น ได้ถูกเสริมและยกระดับให้ดูมีคุณค่ามากขึ้น สังเกตจากคำว่า "ดอกไม้ของชาติ" ซึ่งยังแสดงให้เห็นว่าสตรียังผูกติดกับเรื่องของความสวยความงาม ความอ่อนหวานนุ่มนวล อ่อนโยนอยู่ แต่ในความสวยงาม อ่อนหวานนุ่มนวลนั้นจะต้องมีคุณค่า และจะต้องได้รับความสำคัญ ความยกย่อง เชิดชู ไม่ใช่เป็นดอกไม้ริมทางที่เด็ดดมแล้วทิ้ง หรือมีความสวยเพื่อบำรุงบำเรอความสุขให้กับเพศชายเท่านั้น หรือคำว่า "มารดาของชาติ" "มารดาของโลก" สตรียังคงเป็น "ผู้สืบพันธุ์" "ผู้สืบทายาท" อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แต่สตรีไม่ใช่แต่เพียง "แม่พันธุ์" หรือ "ผู้ให้กำเนิดบุตร" เท่านั้น แต่ยังเป็นผู้ที่ทุกคนจะต้องให้ความเคารพ เทิดทูน ให้เกียรติ ในฐานะที่เป็นผู้สร้างโลก ผู้ที่ทำให้มนุษย์ทุกคนทั้งชายและหญิง มีชีวิตอยู่ในโลกได้ จึงถือเป็นผู้ที่มีพระคุณที่ทุกคนจะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรีได้แสดงให้เห็นว่า สตรีจะต้องรักษาวนสงวนตัว แต่ไม่ใช่เฉพาะเพียงการรักษาความบริสุทธิ์ การไม่ชิงสุกก่อนห่าม และไม่ทำกิจลุ่มลุ่มจนเกินงามเท่านั้น แต่ยังหมายถึงการที่สตรีจะต้อง "รักเกียรติ รักศักดิ์ศรี" ของตัวเองด้วย นั่นคือ สตรี จะต้องไม่ใช่ "เพศที่อ่อนแอ" และยอมตกเป็นเบี้ยล่าง หรือตกเป็น "ทาส" ของบุรุษ แบบในสมัยโบราณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการยอมเป็น "อนุภรรยา" หรือ "การกินน้ำได้ศอก" ถือได้ว่าเป็น

เพราะการที่สตรีไม่รักนวลสงวนตัว ปล่อยให้ตัวเอง ให้อยมเป็นวัตถุทางเพศของบุรุษ ได้โดยง่าย

ยิ่งไปกว่านั้น สตรียังจะต้องเป็น “แม่บ้าน” “แม่ศรีเรือน” เป็น “กุลสตรี” ในแบบในสมัยโบราณซึ่งกลายเป็นเสมือนหนึ่งเอกลักษณ์ที่ผูกติดกับ “สตรี” อย่างแยกไม่ออก สังเกตได้จากการย้ำเตือนให้สตรีขยันและไม่ละทิ้งในกิจการงานบ้าน

.....สตรีเราทั้งหลายจงตั้งใจว่าการเกียจคร้านของสตรี ในกิจการบ้านเรือน ย่อมจะนำผลร้ายมาสู่ตน.....อันเป็นเรื่องที่น่าอายขายหน้าเป็นที่สุด”

(“ภรรยาเกียจคร้านสามี่ขออย่า” จาก “ข่าวโทรเลข” สยามยุพตี หน้า 7)

แต่ถึงแม้ว่าสตรีจะต้องมีหน้าที่ทำงานบ้านหรือ “เป็นแม่บ้าน” “แม่ศรีเรือน” แต่ก็ เป็นแม่บ้านแม่ศรีเรือนที่มีความรู้ ความสามารถ ตลอดจนเป็น “แม่บ้านที่ทำงานนอกบ้าน” สามารถรับผิดชอบครอบครัวร่วมกับสามี และทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติได้ ไม่ใช่แม่บ้านที่โง่เขลา และเป็นทาสของสามีแบบในสมัยโบราณ อย่างไรก็ตามถึงแม้ว่า “สตรี” หรือ “ความเป็นสตรี” ยังผูกติดกับคำว่า “แม่บ้าน” หรือ “งานบ้าน” แต่เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารก็ได้แสดงให้เห็นว่า “สตรีไม่จำเป็นต้องอยู่กับงานบ้านตลอดเวลา” และ “สตรีสามารถทำอะไรได้มากกว่างานบ้าน” นั่นก็คือ สตรีจะต้องรอบรู้และเก่งในทุก ๆ ด้าน เหมือนกับที่สตรีเก่งในการบ้านการเรือนด้วย

.....บุรุษควรปรึกษาหารือ และ ให้ภรรยามีโอกาสแนะนำความเห็นบ้าง ใช้ว่าจะต้องมมงายทำครัวอยู่ทุกวัน และเลี้ยงบุตรอยู่ทั้งคืน.....”

(จากคอลัมน์ “เพื่อน หรือ ทาส โดย ครูเล็ก “ สตรีไทย หน้า 11)

จะเห็นได้ว่า เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรีได้แสดงให้เห็นถึงการยกย่องสตรีให้มีคุณค่า มีความสำคัญ ตลอดจนสร้างความหมายของสตรีให้มีพลัง มีอำนาจ ด้วยการพยายามสร้างความหมายที่ก่อเกิด “บุคลิกภาพ” และ “ตัวตนใหม่ให้กับสตรี” เพื่อให้สตรีมีความมั่นใจ มีความเชื่อมั่นในตนเอง เห็นถึงความสำคัญของตัวเอง และกล้าที่เดินออกมาจากกรอบที่กักขังตัวเองมาเป็นเวลานาน ตลอดจนยังเป็นการลบร้างความเป็น “สตรี” ในแบบเดิม ๆ ที่ถูกกดขี่ ถูกมองอย่างมีอคติ ถูกยึดเยียดความขมขื่น ความเป็น “เหยื่อ” ของสังคมจากอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ เนื่องจากการปลุกฝังและกระบวนการขัดเกลาทางสังคม ที่หยิบยื่นตัวตนอันเป็นมายาคติให้กับสตรีโดยไม่รู้ตัว ด้วยมุมมองใหม่ แนวคิดใหม่ ตลอดจนการสร้างและการ

ปลดปล่อยความหมายในอีกด้านหนึ่งของสตรี ที่ถูกกดทับมานาน เพื่อปลดปล่อยสตรีเพศ รวมทั้งเพื่อให้สตรีมีสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคกับบุรุษในทุก ๆ ด้านนั่นเอง

1.4 การเพิ่มคุณค่า และ ศักยภาพของสตรี

ตั้งแต่ในสมัยโบราณสตรีถูกกดขี่ให้มีฐานะที่ต่ำต้อยมาก และไม่มีคุณค่าและบทบาทใด ๆ ในสังคม สตรียังถูกกดขี่ และถูกเอาเปรียบจนตกอยู่ในสภาพที่ต้องกลายเป็น “เหยื่อ” ของสังคมมาโดยตลอด

เมื่อวัฒนธรรมและแนวคิดจากตะวันตก ได้เข้ามามีอิทธิพลในประเทศไทย ส่งผลให้ประเทศไทยเกิดการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงในหลาย ๆ ด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งแนวคิด และมุมมองเกี่ยวกับสตรี ที่มุ่งจะพัฒนาและยกฐานะของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษ ตลอดจนมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุรุษ รวมทั้งปลดปล่อยสตรีจากพันธนาการที่ผูกมัด และกักขังสตรีมาตั้งแต่อดีต

ดังนั้น เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิตยสารสตรี ในยุคบุกเบิกของกระแสสตรีนิยมนี้ จึงได้เห็นถึงการเพิ่มคุณค่า ศักยภาพ และพัฒนาคุณภาพของสตรี เพื่อยกฐานะของสตรี ตลอดจนเพื่อชี้ให้เห็นถึงคุณค่า และความสำคัญของสตรี ตลอดจนเพื่อพัฒนาสตรีให้มีศักยภาพ และอัจฉริยภาพเช่นเดียวกับบุรุษ โดยมีลักษณะที่สำคัญได้แก่

ก. การลงภาพของสตรีที่เป็นบุคคลสำคัญ และมีชื่อเสียงของประเทศบนหน้าปกนิตยสาร

การลง “ภาพ” บนหน้าปกนิตยสารนั้น แสดงว่าบุคคลนั้นจะต้องมีความสำคัญเป็นพิเศษ หรือ มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ ดังนั้นการลง “ภาพ” ของสตรีบนหน้าปกนิตยสารนั้น แสดงให้เห็นว่าสตรีนั้น “เป็นคนสำคัญ” หรือ “มีความสำคัญ” ประกอบกับภาพนั้นเป็นภาพของสตรีที่เป็นบุคคลสำคัญและทำคุณประโยชน์ต่อชาติ อาทิ การลงภาพของพระนางเจ้าลักษมีลาวัณย์ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนรัชกาลที่ 5 เมื่อครั้งพระองค์เสด็จไปยังต่างประเทศ ของนิตยสารสตรีศัพท์ ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และ อัจฉริยภาพของสตรี หรือ ภาพของนางนพมาศ ซึ่งเป็นนักปราชญ์สตรีที่มีชื่อเสียงของนิตยสารกุลสตรี ที่แสดงให้เห็นถึงความสามารถ และสติปัญญาของสตรีรวมทั้งยังเป็นตัวอย่างให้สตรีปฏิบัติตามเพื่อเพิ่มคุณค่าและศักยภาพของตนด้วย

ในขณะเดียวกันยังเป็นการชี้ให้สตรีเห็นว่า นิตยสารเล่มนี้จัดทำเพื่อสตรี หรือให้ความสำคัญกับกลุ่มผู้อ่านสตรีเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นการกระตุ้นให้สตรีใช้ประโยชน์ และใช้พื้นที่ใน

นิตยสารสตรีอย่างเต็มที่ทั้งเพื่อเพิ่มพูนความรู้ เพื่อเรียกร้องความเป็นธรรม เพื่อแสดงความคิดเห็น และแสดงความสามารถของคนที่ถือเป็นการนำสตรีเข้าสู่พื้นที่สาธารณะในทางหนึ่งด้วย

ภาพประกอบที่ 1 ภาพพระนางเจ้าลักษมีลาวัณย์ผู้สำเร็จราชการแทนรัชกาลที่ 5 จากหน้าปกของ นิตยสาร "สตรีศัพท์"

พระนางเจ้าลักษมีลาวัณย์

ประมุขของสตรี

ภาพประกอบที่ 2 ภาพนางนพมาศ สตรีนักปราชญ์ในสมัยกรุงสุโขทัย จากหน้าปกของนิตยสาร "กุลสตรี"

กุลสตรี

เป็นหนังสือพิมพ์ประจำเดือน

เล่ม ๑ กงขบเบองกัน ๖. ๗. ๑๒๕
รวม ๖ ตอน

ข.สร้างค่านิยม ทศนคติ และบุคลิกภาพใหม่ให้กับสตรี

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้แสดงให้เห็นถึงการพยายามที่จะสร้างค่านิยม ทศนคติ ตลอดจนบุคลิกภาพของสตรีให้ก้าวหน้า และเข้มแข็งขึ้น เพื่อพัฒนาคุณภาพ และ ศักยภาพของตนเองให้ดีขึ้นในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านของการศึกษา และการแสวงหา ความรู้ เนื่องจากตั้งแต่สมัยโบราณสตรีไทย ถูกปลูกฝังให้อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ไม่มีโอกาสได้ ออกไปศึกษาเล่าเรียนเหมือนอย่างบุรุษ ด้วยความเชื่อที่ว่า ถ้าสตรีอ่านออกเขียนได้จะไปต่อเพลง ยาวโต้ตอบกับบุรุษ และสตรีเมื่อถึงวัยก็ต้องแต่งงาน ดูแลบ้านเรือน ดูแลบุตร ปรนนิบัติสามี ไม่จำเป็น ต้องมีความรู้อะไร สตรีไม่ได้หาเลี้ยงครอบครัวเช่นบุรุษ การศึกษาเล่าเรียนจึงไม่มีความจำเป็น สำหรับสตรี

ดังนั้น ถึงแม้ว่าสตรีจะได้รับโอกาสทางการศึกษา แต่สตรีส่วนใหญ่ก็ยังไม่เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีจึงชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการ ศึกษา ตลอดจนกระตุ้นให้สตรีแสวงหาความรู้ เนื่องจากวิชาความรู้จะสามารถยกฐานะ คุณค่า และศักยภาพของสตรีให้ทัดเทียมกับบุรุษได้

.....การมีวิชาต้องนับว่าเป็นสิ่งประเสริฐทั้งสตรีและบุรุษย์ ถึงเราจะมีเหตุผล หรือเคราะห์ร้ายหรือจะหมดตัวไปเท่าใด.....การมีวิชานับว่ามันติดตัวเราไปจนตลอดชีวิตร หาไม่.....”

(จากคอลัมน์ “เรื่องหญิงสมัยใหม่” จากสตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 17)

“แต่ก่อนสตรีไทยน้อยคนที่จะรู้หนังสือ เพราะไม่เรียน, เพราะผู้ปกครองบังคับ เพราะยังเป็นทาสเขา และเพราะเหตุผลอื่น ๆ อีก แต่สมัยเดี๋ยวนี้นสตรีไทยเฟื่องฟูกว่าแต่ ก่อนแน่ จะเห็นได้จากการศึกษานั้นเอง เปนรากเหง้าแห่งความเจริญ แต่อย่าเข้าใจว่า เจริญที่สุดแล้ว เจริญอยู่ในเวลานี้น้อยนัก ขอสตรีไทยจงก้มหน้าพยายามขึ้นอีกเถิด”

(“สตรีไทยแต่ก่อน กับสตรีไทยเดี๋ยวนี” จากคอลัมน์ “สตรีการเมือง” สยามยุพดี ฉบับที่ 2 13 ตุลาคม 2471 หน้า 3)

นอกจากนี้ เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ยังได้ส่งเสริมและสร้างบุคลิกภาพ และอุปนิสัยของสตรีให้กล้าหาญ เข้มแข็ง กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น ตลอดจนกล้ามี ปากมีเสียง และสามารถพึ่งตนเองได้ ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาในทุกบริบท ซึ่งถือได้ว่า เป็นการสร้าง สตรีมีบุคลิกภาพที่เข้มแข็ง มีพลังอำนาจ มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น

.....ถ้าสตรีใดได้รับทุกข์ หรือมีความเดือดร้อน อันบุรุษเพศได้กระทำด้วยความมิเป็นธรรมแล้ว เชิญบอกนาม แล เรื่องจริงไปยังเรา.....”

(จากคอลัมน์ “แก้ความอยุติธรรม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 19 กันยายน 2465 หน้า 11)

.....ถ้าแม่ไม่มีสามีหาเลี้ยง จะหาเลี้ยงชีพอันเป็นสืมาอาชีวะโดยลำแข้งบ้าง ไม่ได้เที่ยวหรือ ? ดิฉันเชื่อในเกียรติยศ และความสามารถของสตรีทั้งหลายว่าคงทำได้.....ซึ่งแท้จริงยังคงคิดว่าต้องไปเป็นอนุภรรยา และทนความโหดร้ายของสามี เป็นอเนกประการ.....

(จากคอลัมน์ “ควรทำอะไร” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 26 กันยายน 2465 หน้า 7 - 8)

จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีจะแสดงให้เห็นถึงการปลุกฝังและสร้างค่านิยม ทศนคติ ให้สตรีกล้ามีปากมีเสียง กล้าแสดงออก รู้จักเข้มแข็ง พึ่งพาตัวเองเท่านั้น นิตยสารสตรียังได้พยายามสร้างบุคลิกภาพให้สตรีรู้จักรักเกียรติ รักศักดิ์ศรีของตนเอง ไม่ยอมตกเป็นเบี้ยล่างของบุรุษโดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การเป็นอนุภรรยา” แต่สามารถยืนด้วยลำแข้งของตนเองอย่างสง่าผ่าเผย และเข้มแข็ง ไม่ใช่เป็นวัตถุทางเพศ อย่างที่ผ่านมาด้วยความเชื่อว่า “สตรีจะต้องให้บุรุษเลี้ยง “ เพราะสตรี “ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาชายในทุกบริบท” “บุรุษสามารถทำกิจอันใด สตรีก็สามารถทำได้ และพึ่งพาตัวได้ เช่นเดียวกัน” ไม่เพียงแต่เท่านั้น ยังเป็นการชี้ให้เห็นว่า “สตรีก็สามารถเป็นหัวหน้าครอบครัว และสามารถรับผิดชอบกิจการงานต่าง ๆ ได้ เช่นเดียวกับบุรุษ” อันแสดงให้เห็นว่าสตรีก็เพศที่มีคุณค่า และมีศักยภาพไม่แพ้บุรุษ

ในขณะเดียวกัน เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ยังได้พยายามสร้างความภูมิใจ และเห็นถึงคุณค่า ความสามารถของความเป็นสตรีเพศ และแสดงให้เห็นว่าสตรีเพศมีความเข้มแข็ง มีสติปัญญา มีความสามารถ และมีศักยภาพ มีพลังอำนาจไม่แพ้บุรุษ ไม่ได้เป็นเพศที่อ่อนแอทำอะไรไม่เป็น ไม่มีความสามารถ เหมือนอย่างที่ตั้งคณหียบยื่นให้ รวมทั้งได้ปลุกฝังภาพมายาคติที่ปลุกฝังสตรีให้เชื่อว่า ตัวเองไม่มีความสามารถ ไม่เก่งเท่าบุรุษ หรือ ถูกสร้างเชื่อและตรึงให้เหมือนคนไร้ความสามารถ และไร้พลังอำนาจ ตลอดจนด้วยการพยายามสร้างจิตสำนึก แห่งความภาคภูมิใจในสตรีเพศ รวมทั้งแสดงให้เห็นถึงตัวคน และพลังอำนาจที่แท้จริงของสตรีเพศว่ามีศักยภาพ มีอัจฉริยภาพ เช่นเดียวกับบุรุษ สตรีจึงไม่ควรกลัวที่จะแสดงความสามารถของตนเอง รวมทั้งสตรีควรที่จะพัฒนาคุณค่าและศักยภาพของตน ให้มีคุณภาพ ให้มีความเข้มแข็ง ไม่อ่อนแอ ปวกเปียก ล้าหลัง เหมือนอย่างในอดีต และสามารถทำคุณประโยชน์ ให้กับประเทศชาติได้เหมือนกับบุรุษ

ข่าวจากนครเชียงใหม่ ลงวันที่ ๒๗ เดือนนี้ว่า _บัดนี้คณะรัฐบาลจีนกำลังดำริ
กันที่จะสถาปนาให้มาตามจางโคเช็ค ภรรยานายพลจางโคเช็ค ขึ้นดำรงตำแหน่งผู้รักษา
นครน่านกิ่ง.....ทั้งนี้ น่าจะนับว่าเป็นเกียรติยศอันใหญ่ยิ่งของมาตามจางโคเช็ค และสตรี
ทั้งหลายควรจะภูมิใจว่า ความสามารถของสตรีได้มีมากแล้ว"

(ข่าว "ความสามารถของสตรี" จากคอลัมน์ ข่าวโทรเลข สยามยุพดี ฉบับที่ 9 1 ธันวาคม
2471 หน้า 3)

"ในการเกิดมหาวาตภัย และอุทกภัย ขึ้นที่เมืองชัวเถาครั้งนี้คณะสตรีอัน
มีนามอุโฆษวา ปราโมทย์บันเทิงคณะหนึ่งกับคณะลครนาครบันเทิง ต่างได้แสดงลคร
คนละคืน เพื่อเก็บเงินอุดหนุนช่วยเหลือผู้รับภัยที่เมืองชัวเถา และเก็บเงินได้หลายพัน
บาทโดยมีหักค่าใช้จ่าย

ทั้งนี้ก็เห็นประจักษ์แล้วว่า สตรีไทยทำคุณประโยชน์แก่มนุษยชาติเพียงใด มิได้ถือ
ว่าคนต่างชาติต่างศาสนา เมื่อเห็นมีช่องทางที่จะช่วยเหลืออย่างใดก็ช่วยเหลือตามสติและ
กำลัง เราจึงขอชมและสรรเสริญไว้ในที่นี้ด้วย"

(จากคอลัมน์ "เบ็ดเตล็ด" สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 10)

"คณะของเรา ขอแสดงความยินดีด้วย นางสาวกอบแก้ว วิเศษกุล ซึ่งสอบได้
ได้ประกาศนียบัตรซีเนียร์คอมบริดจ์ นับว่าเป็นขึ้นความสามารถของสตรีไทยสมัยใหม่.....
คณะได้มีจดหมายส่งความยินดี และขอรูปเพื่อมาประดับไว้ในนำหนังสือพิมพ์ ด้วยแล้ว"

(จากคอลัมน์ "จากโต๊ะบรรณาธิการิณี" สตรีไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 33)

ไม่เพียงแต่สตรีจะมีความสามารถมีศักยภาพเท่าเทียมกับบุรุษเท่านั้น
แต่นิตยสารสตรียังชี้ให้เห็นว่า สตรีอาจจะมีความสามารถ มีศักยภาพเหนือกว่าบุรุษ บุรุษอาจจะ
ไม่สามารถสู้สตรีได้ และบุรุษก็อาจจะต้องพึ่งพา และอาศัยความสามารถ ความช่วยเหลือก็ได้
ดังนั้นความเชื่อและค่านิยมที่สตรีคิดว่า ตนเองเป็นเพศที่อ่อนแอ นั้นไม่ถูกต้อง เพราะแท้จริงนั้น
สตรีมีความสามารถ มีพลัง มีศักยภาพอยู่มาก สตรีจึงควรพัฒนาตนเอง กล้าแสดงความสามารถ
ของตนเอง และมั่นใจในความรู้ ความสามารถของตนเอง ตลอดจนสร้างตนเองให้มีคุณค่า มีคุณ
ภาพ และมีศักยภาพ ให้เป็นที่ยอมรับ สามารถยืนอยู่ในสังคมได้อย่างเต็มภาคภูมิ พร้อมด้วย
เชื่อมั่น ความมั่นใจในตัวเองอีกด้วย

"สตรีช่วยชีวิตชาย 3 คน นางสาว พอยควิเตอร์ คูช บุตรีสาว เซอร์อาร์เธอร์ คูช เป็นสตรีกล้าหาญผู้หนึ่ง โดยฝ่าอันตรายอันน่าหวาดเสียว ไปช่วยชีวิตชายชาวทะเลให้พ้นจากความตายเหตุการณ์ ทั้งนี้ได้เกิดขึ้นริมฝั่งทะเล มณฑลคอร์นวอลล์ เกาะแยมไมกา.....โดยใช้เชือกโยนไปให้ผูกหัวเรือน้อยลำนั้นไว้ข้างหนึ่ง แล้วอีกข้างหนึ่งผูกท้ายเรือยนต์ แล้วลากนำมาสู่ท่าเรือโดยสวัสดิภาพ ณที่นี้คนกลุ่มใหญ่มาคอยต้อนรับ และ ตบมือให้เกียรติยศพร้อมกับกล่าวคำชมเชยความกล้าหาญของหล่อน ระเบิดแข็งแซงจนฟังมิเป็นศัพท์

นักแข่งรถยนต์ผู้หญิง นางสาวไวโอเลตคอร์เตอร์ นักแข่งรถยนต์อันลือชื่อนามของประเทศอังกฤษ ได้เดินทางไปทำการแข่งรถยนต์ในประเทศอิตาลี คงมีชัยตามเคย การแข่งครั้งนี้กระทำกับเวลาฝนตกหนัก ผลสุดท้ายนางสาวไวโอเลตชนะ คนที่ได้ที่ 2 ครั้ง ไมล์ ซึ่งมีชื่อว่ามีสคัมมิง และนาย จี.เย. แฮคสัน ได้ที่ 3 "

(จากคอลัมน์ "ข่าวรอบโลก" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 7 12 เมษายน 2469 หน้า 26 - หน้า 27)

สังเกตได้ว่าการ "ข่าว" ที่ปรากฏในนิตยสารสตรี มักจะเป็นข่าวของสตรีในต่างประเทศทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะสตรีไทยยังไม่กล้าที่จะแสดงความสามารถ และ ศักยภาพของตนเองเท่าที่ควร ประกอบการการอ้างสตรีในต่างประเทศ โดยเฉพาะสตรีในประเทศตะวันตกซึ่งถูกมองว่าเป็นประเทศที่เจริญก้าวหน้า เป็นประเทศมหาอำนาจ รวมทั้งวัฒนธรรมตะวันตกกำลังเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยในช่วงเวลานั้นเป็นอย่างมาก จึงน่าจะเป็นการกระตุ้นให้สตรีไทยเอาเยี่ยงอย่างได้ง่ายขึ้น

ค.การให้ความรู้และแนวทางในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติตนในสังคม

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้แสดงให้เห็นถึงการให้ความรู้ ตลอดจนแนะแนวทางในด้านต่างที่เป็นประโยชน์ให้แก่สตรี ทั้งนี้เพื่อให้สตรีมีคุณภาพ และมีศักยภาพมากขึ้น ไม่รู้จะเป็นการให้ความรู้ในเชิงวิชาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนวิชาภาษาอังกฤษให้กับสตรี

"ภาษาอังกฤษไม่เป็นภาษาที่เหลือวิสัย สตรีที่ได้เล่าเรียนก็มีความรู้ไม่ยิ่งหย่อนกว่าชายเลย.....

โดยเหตุนี้ฉันด้วยความปรารถนาดี ยากจะให้สตรีเพศเดียวกันมีความรู้ภาษาอังกฤษ.....เพื่อจะได้เป็นทุนไว้.....

ด้วยความประสงค์ดังกล่าวมาแล้ว ดิฉันจึงได้พยายามเรียบเรียงแบบหัดอ่าน ภาษาอังกฤษ ลงในหนังสือสตรีนิพนธ์เล่มละเล็กละน้อย สำหรับฝึกฝนหัดอ่านด้วยตนเอง.....”

(จากคอลัมน์ “มารดากับบุตร” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 206 – หน้า 207)

ทั้งนี้การสอนภาษาอังกฤษให้กับสตรียังสะท้อนให้เห็นว่าความสามารถและ ภูมิปัญญาของสตรี ว่าไม่จะเรียนอะไรก็ตามสตรีก็สามารถทำได้ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ ดังนั้นจึง เปิดโอกาสให้สตรีได้เรียนในวิชาสามัญ หรือ ในวิชาการเท่าเทียมกับบุรุษ นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าสตรีไทยมีศักยภาพทางการศึกษามากขึ้น ตลอดจนสตรีน่าจะมีการติดต่อสมาคมอย่างกว้าง ขวาง และ น่าจะมีโอกาสได้ไปศึกษาต่างประเทศเช่นเดียวกับบุรุษบ้างแล้ว รวมทั้งยังแสดงให้เห็นถึงการเข้ามามีบทบาทสำคัญของวัฒนธรรมตะวันตก ที่ทำให้สตรีมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษา ภาษาต่างประเทศด้วย

นอกจากนี้ยังมีการให้ความรู้ทางด้านกฎหมายที่จำเป็น และเป็นประโยชน์แก่สตรี เนื่องจากสตรีไม่มีความรู้ และความเข้าใจในข้อกฎหมาย จึงถูกกดขี่ ถูกเอาเปรียบมาโดยตลอด การที่สตรีมีความรู้ทางด้านกฎหมาย สามารถช่วยให้สตรีสามารถเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับ ตัวเอง ไม่ถูกเอาเปรียบจากสังคม เหมือนอย่างที่ผ่านมาในอดีต และยังช่วยให้สตรีไม่ต้องตก เป็นเบี้ยล่าง หรือตกอยู่ในอำนาจของบุรุษ อย่างด้อยคุณค่าอีกด้วย

“.....วิชากฎหมายหญิงไม่มีโอกาสได้เรียนเลย เนื่องด้วยหญิงไม่ได้รับการ ศึกษาในวิชากฎหมาย จึงกระทำให้หญิงต้องเสียสิทธิและหน้าที่เพิ่มขึ้นอีก เพราะเหตุที่รู้เท่า ไม่ถึงการ ถ้าจะกล่าวโดยความเป็นกลางแล้ว ชายหรือหญิงย่อมมีสิทธิและหน้าที่ตาม กฎหมาย ไม่ยิ่งกว่ากันเลย แต่เพราะเหตุที่หญิงไม่รู้ถึงการระวังรักษาสิทธิ และหน้าที่พอ สมควร จึงกระทำให้หญิงบางคนได้รับความเจ็บช้ำระกำใจในบางครั้งได้

ด้วยเหตุผลทั้งหลายดังได้บรรยายมาแล้วข้างต้น ข้าพเจ้าจึงได้เจียดเวลาเขียน คำอธิบายกฎหมายผัวเมีย จะกล่าวจะเพาะแต่สิทธิและหน้าที่ของหญิงอันมีต่อสามี และ ครอบครัวลงในหนังสือพิมพ์สตรีไทย ซึ่งกำลังผดุงความยุติธรรมแก่บรรดาสตรีอยู่ณบัดนี้ หวังว่าคงจะเป็นประโยชน์สำหรับสตรี ไม่มากก็น้อย.....”

(จากคอลัมน์ “คำอธิบายกฎหมายผัวเมียเป็นหน้าที่ของสตรีจะต้องรู้ไว้บ้าง” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 19 5 กรกฎาคม 2469 หน้า23)

จะเห็นได้ว่าไม่เพียงแต่จะมุ่งให้ความรู้ทางด้านกฎหมายแก่สตรีเท่านั้น แต่เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังแสดงให้เห็นถึงการชี้ให้สตรีมีความรู้ ความเข้าใจ ในสิทธิที่ตนเองพึงจะได้รับ โดยอาศัยข้อกฎหมายอันเป็นสิ่งที่ทุกคนจะต้องปฏิบัติตาม และเป็นกฎของประเทศ เพื่อให้สตรีกล้าที่เรียกร้องสิทธิให้กับตัวเอง และสมควรที่จะได้รับสิทธิต่างๆ ได้เช่นเดียวกับผู้ชายได้โดยชอบธรรม ซึ่งจะเป็นการยกระดับฐานะของสตรีให้สูงและมีคุณค่า มีศักยภาพ ไม่ใช่ถูกกดให้ตกเป็นฝ่ายยอม เป็นฝ่ายเสียเปรียบอย่างที่ผ่านมา อย่างน้อยที่สุดก็มีข้อกฎหมายเป็นหลักในการปกป้องตัวเองได้

ในขณะเดียวกัน ไม่เฉพาะแต่ข้อกฎหมายเท่านั้น เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังได้ชี้ให้รู้และเข้าใจในเรื่องของ "สิทธิสตรี" หรือสิทธิต่าง ๆ ที่สตรีพึงจะได้รับในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การประกอบอาชีพ การกล้าแสดงความคิดเห็น การเมืองการปกครอง การดำเนินชีวิต ได้เท่าเทียมกับบุรุษ สตรีควรที่จะมีสิทธิ และความเสมอภาคในทุก ๆ ด้าน เพื่อให้สตรีสามารถมีคุณภาพ มีศักยภาพ จนสามารถก้าวเดินเคียงข้างกับบุรุษได้อย่างเต็มภาคภูมิ ไม่ใช่เป็นฝ่ายตามหลังและด้อยกว่าบุรุษเหมือนในอดีต

"ตามร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกผู้แทนราษฎรนั้น ในมาตราหนึ่งแห่งบรรดามาตราที่ว่า สิทธิการออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนตำบล กับอีกมาตราหนึ่งว่าด้วยผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนนั้น.....บัดนี้เป็นที่แน่นอนแล้วว่า สิทธิแห่งการออกเสียงก็ดี, การสมัครเป็นผู้แทนราษฎรก็ดี หญิงมีสิทธิเท่าชาย....."

(จากข่าว "หญิงมีสิทธิเป็นผู้แทนได้" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 120 7 ธันวาคม 2475 หน้า 1)

ไม่เพียงแต่จะชี้ให้สตรีมีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ และความเสมอภาค ที่ตนพึงจะได้รับเท่านั้น แต่เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ยังได้แนะนำการวางตัว และการปฏิบัติตนในสังคม เนื่องจากในสมัยโบราณสตรีถูกวางกรอบให้อยู่ในบ้าน อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน ไม่มีโอกาสในการเข้าสังคมเหมือนกับบุรุษ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุคการปฏิรูปประเทศ และการก้าวสู่ความเป็นประชาธิปไตย สตรีมีโอกาสในการเข้าสังคมการสมาคม แต่ด้วยสตรีถูกกักขังอยู่ในวงแห่งประเพณีชายเป็นใหญ่ ที่จัดพื้นที่ให้สตรีอยู่ในบริเวณบ้านมาเป็นเวลานาน เมื่อสตรีได้รับอนุญาตให้มีการสมาคม ซึ่งส่งผลให้สตรีวางตัวไม่ถูกต้อง วางตัวไม่เหมาะสม จนอาจจะเป็นที่ครหา เป็นที่ดูหมิ่นได้

"ในปัจจุบันสมัย, การสมาคมของสตรีได้เจริญขึ้นเป็นลำดับ, จึงเปนของจำเป็นอยู่บ้างที่สตรีทั้งหลายจะทราบความเป็นจริงแห่งการสมาคม, ฉะนั้นดิฉัน

จึงขอบรรยายความจริงแห่งการสมาคมสู่เพื่อนสตรีฟิ่งเล่นบ้าง.....สตรีที่ไปในสโมสรหรืองานรื่นเริงต่าง ๆ นั้น วางตัวยากมาก เพราะเมื่อเราไปเข้าแล้วจะไปนั่งแปนเบืออยู่กระไรได้ ก็ต้องสนทนาวีสาสะกับผู้รู้จักมักคุ้นบ้าง เป็นธรรมดา.....เมื่อเราถูกแนะนำให้รู้จักเขาเช่นนี้ จะนั่งเสียไม่พูดจาด้วยบ้าง ก็หาว่าบั่นปึงไว้ตัว ถ้าทำสนิทสนมก็หาว่าให้ท่า ทางที่ดีการพูดด้วย แต่อย่าให้มากนัก.....ไม่แต่งกายให้โลดโผนเกินไป จงดูอายุ ภูมิและสถานะของเราเสียก่อน เครื่องแต่งกายที่เหมาะสมกับคน ๆ หนึ่ง อาจนำเกลียดสำหรับคนอีกคนหนึ่งก็ได้.....”

(จากคอลัมน์ “ความจริงแห่งการสมาคม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 19 22 พฤศจิกายน 2465 หน้า 3 – หน้า 4)

นอกจากจะสอนให้สตรีวางตัวให้เหมาะสมในสังคมแล้วเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี แสดงให้เห็นถึงการย้ายเดือน สอนให้สตรีรู้จักระมัดระวังภัยในสังคม โดยเฉพาะสังคมไทยในช่วงเวลาดังกล่าวเริ่มเปิดกว้างขึ้น สตรีมีโอกาสในการเข้าสังคมและการสมาคมง่ายขึ้น ประกอบกับสตรีถูกเก็บ ถูกกักขังไว้ในบ้านมาเป็นเวลานานด้วยกรอบของสังคม เมื่อได้รับอิสระเสรีภาพมากขึ้น ได้ออกสู่โลกภายนอก อาจจะทำให้สตรีไม่ทันระวังตัว ไม่คุ้นเคย จึงมีโอกาสที่จะถูกล่อลวง ถูกเอารัดเอาเปรียบได้ง่าย แทนที่สตรีจะมีอิสระภาพ มีโอกาสก้าวหน้าในสังคม กลับจะถูกล่อ ลู่ ชุมหมิ่น ถูกข่มเหง กลายเป็น “เหยื่อ” ทางสังคม และกลายเป็นวัตถุที่ถูกกระทำ ตกต่ำ ด้อยค่ากว่าเดิม จากภัยอันตรายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตก อย่างการสังสรรค์ การสมาคม ก็ยิ่งทำให้สตรีต้องระมัดระวังตัวมากขึ้น ดังนั้น นิตยสารสตรีจึงได้พยายามเตือนให้สตรีรู้จักระมัดระวังตัว และป้องกันตนเอง จากภัยในสังคมเป็นอย่างมาก

“ขอเตือนเพื่อนหญิงของเราจงเข้าใจว่า การเดินรัยยังไม่เหมาะสมมากสำหรับเรา.....การที่นำคนให้อยู่ในวงแขนของฝ่ายชาย ซึ่งพาเราเวียนว้ายก้าวเท้าอยู่ในจังหวัดยะลา นั้น แม้ใจจะหรือว่า ความรู้สึกแปลก ๆ จะไม่บังเกิดขึ้นในคู่หญิงชายนั้น มันจะนำซึ่งคุณความดีนะหรือ ?

ฉะนั้น เพื่อนหญิงไทยเรา จงพยายามหลีกเลี่ยงให้ห่างต่อการสมาคมชนิดนี้ มันไม่ทำให้ประโยชน์อะไรให้แก่เราได้เลย สำหรับฝ่ายชายนั้น เขาไม่มีส่วนเสียหายอะไรหรอก ตรงข้ามเขากลับโชคดี ที่ได้โอบสรวลสวย ๆ ไว้แนบอก..... ส่วนหญิงเรานั้นจะมีอะไร นอกจากความเสียหาย.....”

(จากคอลัมน์ “หญิงกับการเดินรัย” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 116 28 พฤศจิกายน 2475 หน้า 10)

“นางแฉล้ม ภรรยาเจ้าตรีทหารเรือ อยู่ตำบลบ้านบาตร ท้องที่อำเภอ สำราญราษฎร์ กับนางวาด ภรรยาจีนมีชื่อ อยู่ตรอกสาเก หลงเชื่อถ้อยคำของนายไทย กับนายผิน เมื่อไปทำการเป็นลูกจ้างยังจังหวัดตราขบุรี นายไทย นายผินได้พูดจาปลอบโยน ให้หญิงทั้งสอง ยอมเป็นหญิงงามเมือง หญิงทั้งสองไม่ยอม พวกนั้นก็กับกรุงเทพฯ ต่อมา เจ้าหน้าที่จับตัวนายไทย และนายผินได้ ปรากฏว่า เป็นคนหากินโดยหลอกพาหญิงไป ขายเป็นหญิงงามเมืองเป็นนิจ

อาศัยมูลความนี้ ควรที่สตรีทั้งหลายจะพึงสำเหนียกไว้ เป็นความรู้ระวัง อย่างหลงเชื่อถ้อยคำของมนุษย์ อุบาทว์ลามกชนิดนี้เลยเป็นอันขาด”

(ข่าว “หลอกไปเป็นหญิงงามเมือง” จากคอลัมน์ รวมข่าวสตรี สยามยุพดี ฉบับที่ 13 31 ธันวาคม 2471)

จะสังเกตได้ว่า “ภัย” ของสตรีนั้น ล้วนแต่เป็นภัยจาก “ผู้ชาย” ทั้งสิ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากตั้งแต่ในอดีต สตรีถูกกดขี่ ถูกข่มเหงจากผู้ชายมาโดยตลอด สตรีไม่ต่างอะไรไปจาก “วัตถุทางเพศ” หรือเป็นเพียง “ตุ๊กตาหรือเครื่องเล่น” ของบุรุษ และด้วยความที่สตรีเพศต้องตกเป็น “ทาส” และอยู่ภายใต้อำนาจของบุรุษมาโดยตลอด เมื่อสตรีได้รับอิสระ มีโอกาสทางสังคมมากขึ้น แต่ความหวาดกลัว หรือฝันร้ายที่ยังปรากฏฝังลึกของสตรี ที่เกาะกินความรู้สึกมาเป็นเวลานานก็ยังคงหลงเหลืออยู่

ตลอดจนตั้งแต่ในสมัยโบราณ สตรีไม่มีโอกาสได้คบหาสมาคมกับบุรุษ และไม่มีโอกาสได้เลือกคู่เอง แต่เป็นการเลือกคู่โดยบิดา มารดา หรือ ฝ่ายผู้ใหญ่ของทั้งสองฝ่าย หรืออยู่ในประเพณี “คลุมถุงชน” เมื่อสตรีมีอิสระและมีโอกาสในการเลือกคู่ด้วยตนเอง ทำให้สตรีขาดประสบการณ์ ไม่อาจแยกแยะได้ถึงความจริงใจ หรือความแสนแสร้งของบุรุษ ประกอบกับสตรีถูกขัดเกลามา และปลูกฝังจากสังคมให้มีนิสัยเป็นฝ่ายยอม ใจอ่อน และเชื่อคนง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “จากบุรุษ” ที่สตรีถูกทำให้เชื่อมาโดยตลอดว่า มีอำนาจเหนือกว่า เป็นผู้ปกป้องคุ้มครองตน ทำสตรีค่อนข้างไว้ใจ และเชื่อใจบุรุษโดยง่าย ทำให้สตรีถูกหลอก ถูกล่อลวงโดยง่าย

นอกจากนี้ด้วยอคติทางเพศ และความคิด ความรู้สึกที่ผู้ชายมองผู้หญิงในแบบเดิม ย่อมยังคงมีอยู่ในสังคม ดังนั้นจึงมีความเชื่อว่า “ภัย” ของผู้หญิงมักเกิดจาก “บุรุษภัย” เป็นสาเหตุให้ “คุณค่า” ของสตรีต้องมัวหมองไป ความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ รู้ไม่เท่าทันบุรุษ ทำให้เนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิยายสารสตรี มุ่งที่จะสอนให้ผู้หญิงรู้จักระมัดระวัง “ภัย” จากสังคมที่เป็น “ภัยบุรุษ”

เป็นสำคัญ รวมทั้งการแสดงให้เห็น “ภัย” จากบุรุษหรือบุรุษใดที่ไม่น่าไว้วางใจ ตลอดจนการคบเพื่อนต่างเพศ หรือ “ภัยทางเพศ” ทั้งจากคนแปลกหน้า หรือคนใกล้ตัว เพื่อรักษาคุณค่า และเกียรติของความเป็นลูกผู้หญิง และป้องกันไม่ให้สตรีตกเป็น “เครื่องมือ” หรือ “ของเล่น” ที่ไร้คุณค่าของบุรุษ ต้องถูกลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลงไป ตลอดจนทำให้สตรีสามารถยืนหยัดในสังคมได้อย่างมั่นคงและปลอดภัยได้

“ปัจจุบันสมัยสตรีรุ่นสาวของเราดูเหมือนพยายาม อยู่มากที่จะบำเพ็ญตนให้เป็นสตรีสมัยแบบตะวันตก.....คือ การเดินร่ำ การคบเพื่อนบุรุษ การดื่ม การเที่ยวอิสระ.....

.....ความบริสุทธิ์ของสตรีเขาเหมือนนุหรี ถ้าลงได้จุดสักครั้งเดียว มันก็ไหม้เข้าไปเป็นเถ้าดำ ถ้าจับบอยก็ไหม้เข้าไปทุกที จนกว่าจะหมดมวน จะต่อเติมให้มันเต็มมวนอย่างเดิมนั้น เมีนเสียเถอะ เป็นไปไม่ได้เด็ดขาด เพราะฉะนั้นถ้าแม่สตรีปอปปิวล่า เหล่านั้นพลาดทำเสียที่ถูกชะโมะความบริสุทธิ์ หรือยอมสละความบริสุทธิ์ อดิเรก ราคาของเจ้าหล่อนก็ลดถอยลงเล่ห์นุหรี ที่ว่านั่นเทียว”

(จากคอลัมน์ “สตรีรุ่นสาวของเรา” สยามยุพดี ฉบับที่ 2 13 ตุลาคม 2471 หน้า 15)

“ความรักอาจเกิดขึ้นได้ ในเวลาอันเร็วกับในขณะที่หญิงสาว ชายหนุ่ม เดินร่ำกันในขณะที่ครุ่นหนึ่งได้ แต่สิ่งนี้เรามีได้เรียกว่าเป็นความรัก นอกจากความใคร่ ด้วยความรู้สึกชนิดนี้ทำผู้หญิงเสียคนมามากต่อมากแล้ว

(จากคอลัมน์ “หญิงกับการเดินร่ำ” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 116 28 พฤศจิกายน 2475 หน้า 10)

“ผู้ชายที่ควรคบคือ ผู้ชายที่มีอัธยาศัยเรียบร้อยไม่ยกตนข่มท่าน ไม่กล่าวร้ายหญิงอื่นให้เราฟัง ไม่พูดเป็นสองนัย ไม่จับมือถือแขนแสดงกิริยาลามรอน ไม่ดื่มจัดจนเสียกิริยา ไม่เล่นการพนันอย่างน่าเลียด”

(จากคอลัมน์ “ความจริงแห่งสมาคม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 19 พฤศจิกายน 2465 หน้า 5)

“ถ้าว่าเิงอำนาจของบุรุษแล้ว ดิฉันกลัวเพราะมีลัทธิแปดเหลี่ยมแผ่คลุม หรืออีกนัยหนึ่งกลมยิ่งกว่าลูกบิดเดียว.....สตรีอาจตกหลุมเพราะบุรุษหลายประการเช่น โดยอำนาจวาสนา, ธนทรัพย์, จากลมปาก.....

ขอเตือนเพื่อนหญิงว่า หลักของบุรุษภัยอีกข้อหนึ่ง ควรสังเกต ถ้าบุรุษปฏิบัติในสตรีโดยอ้อมบุรุษสตรี เปรียบประดุจชาวสวรรค์.....แต่อวสานของความรักที่สมหวังแล้วก็คล้าย เปรียบอย่างลานแห่งเครื่องกลไก.....

เชื่อว่าผู้ชายหลายล้าน พุดปลิ้นปลอก เทียวดวงหลอกเอาแต่ได้ ไม่บัดสี แม้หญิงใดคบค้าสมาคมก็ต้องโคกกินน้ำตาจนวันตาย นี่เป็นหลักสำคัญอีกนั่นแหละ ขอเราทั้งหลายจงไตร่ตรองเทียบให้สุชุม ดิฉันหวังว่า ความหายนะในเรื่องบุรุษภัยคงจะไม่มีเลย”

(จากคอลัมน์ “ทางร่วม” ของน.ส.เย็นจิต อิศรพันธุ์ สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 2 22 กันยายน 2465 หน้า 4 – หน้า 5)

“สตรีไม่ควรที่จะสมาคมกับชายใดให้สนิทสนม จนกว่าจะรู้ฐานะ หรือ ประวัติด้อย ๆ ของชายนั้นเสียก่อนว่า เป็นคนชนิดใด และมีภรรยาหรือยัง?.....

ชายที่มีภรรยาแต่ก็ ๗ และมีฐานะสูงกว่าเราเกินไป ถ้าจะแวะมา เกาะเกาะ ต้องระวังให้มาก เขาเหล่านี้เปรียบเหมือนตัวภุมร ที่บินเร่ร่อนแสวงหาสุตกลิ้น เกษรดอกไม้ เมื่อรสหอมจืดจางไปแล้ว ก็บินไปหาดอกไม้อื่นต่อไป

.....ชายหลายล้านคือ ชายที่พุดแก่งจนเกินตัว และพุดยกย่องตัวเองเป็น ฟันนั้น ควรห่างได้ควรห่างเสียเถิด ผู้ที่พุดแก่งยอมเป็นผู้ชำนาญและผู้ชำนาญย่อมต้อง เคยผจญสตรีมามากต่อมากแล้ว.....

อย่าลืมนึกว่า ตัวเราเปรียบเหมือนดอกไม้หอมสดและสดชื่นอยู่ ก็ย่อมจะต้องมีค่า.....แต่เมื่อโรยราหมดหอมไปเสียแล้ว ราคาก็น้อยลง.....เพราะฉะนั้นก่อนที่จะมอบเกษรอันหวานหอมให้ชายใดถนอม ควรต้องตรึกตรองให้ตระหนัก แน่ใจในใจเสียก่อนว่า เขาผู้นั้นจะตั้งใจถนอมเราให้มีความสุขตลอดไปหรือเปล่า หรือเขาต้องประสงค์ชั่วแล่นเท่านั้น.....”

(จากคอลัมน์ “โอวาทสำหรับสตรี โดยนางทิพนวล ว่าด้วย ชายที่ไม่ควรสมาคม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 4 ตุลาคม 2465 หน้า 5)

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่สะท้อนผ่านนิยายสารสตรี แสดงให้เห็นว่า “ภัยจากบุรุษ” หรือ “บุรุษภัย” นั้นถือว่าเป็น “ภัย” ที่น่ากลัว และอันตรายมากที่สุดสำหรับผู้หญิง สังเกตจากการใช้คำว่า “ลัทธิแปดเหลี่ยม” “กลมเหมือนลูกบิลเลียด” “ผู้ชำนาญ” “เคยผจญสตรีมาแล้ว” หรือ “ความ

หายนะของบุรุษภัย” แสดงให้เห็นว่า “ภัยสังคม” ที่น่ากลัวมากที่สุดสำหรับสตรีก็คือ “บุรุษภัย” เพราะสามารถทำให้สตรีด้อยคุณค่า และลดคุณค่าความเป็นมนุษย์ลงไปได้ อย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และไม่รู้ตัว เพราะฉะนั้น สตรีที่พึ่งจะต้องรู้จักระวังตนในสังคม โดยเฉพาะการคบหาบุรุษเพศ สตรีที่สามารถระวังรักษาตัวเองและดูแลตนเองได้ จะสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมั่นคง ปลอดภัย และมีคุณค่ามากกว่าสตรีที่รู้ไม่เท่าทัน “ภัยและอันตราย” จากสังคม

ง. การชักชวนให้สตรีสร้างคุณค่าและศักยภาพให้กับตัวเอง

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีได้ชักชวนและส่งเสริม ให้สตรีทำตัวให้มีคุณค่า และมีศักยภาพในสังคม เพื่อให้สังคมเกิดการยอมรับ ตลอดจนขจัดอคติทางเพศ ที่ยังรบกวนฝังลึกมานานในสังคมไทย รวมทั้งยังช่วยยกระดับฐานะของสตรีจากพลเมืองชั้นสองของสังคม มาขึ้นแถวหน้าเช่นเดียวกับบุรุษได้อย่างเต็มภาคภูมิ ด้วยการสร้างคุณค่าให้กับตัวเอง ไม่ให้ใครมาดูถูกและดูหมิ่นได้ ตลอดจนเพื่อที่จะแสดงให้เห็นว่าสตรีมีคุณค่า มีความสำคัญ ที่ได้สิทธิและความเสมอภาคในสังคม

ตั้งแต่การชักชวนให้สตรีแสดงความสามารถของตน โดยอาศัยนิตยสารสตรี ไม่ว่าจะเป็นการให้สตรี แสดงความสามารถทางการเขียนและการประพันธ์ การแสดงความรู้รอบในด้านต่าง ๆ ของสตรีผ่านนิตยสารสตรี ไปจนถึงการส่งเสริมและกระตุ้นให้สตรี แสวงหาความรู้ให้กับตัวเอง รวมทั้งการสนับสนุนให้สตรีนำความรู้ ความสามารถ ที่ได้สะสมและเล่าเรียน ไปประกอบอาชีพตามความเหมาะสม และแสดงความสามารถของตนอย่างเต็มที่ เพื่อแสดงให้เห็นถึงคุณค่า ความสามารถ และอัจฉริยภาพของสตรีให้เห็นเป็นที่ประจักษ์

“.....นักเรียนสตรีคนใด มีความอดสาหะสามารถจะแต่งเรื่องอันใด ส่งมาลงพิมพ์เพียงเดือนละเรื่อง ก็จะมียินดีรับลงให้ตามที่ได้ตรวจโดยสมควร และจะมีรางวัลคือยกเว้นไม่เก็บค่าหนังสือพิมพ์.....และเป็นภาระที่เกียรติยศของตนในการเล่าเรียนทั้งเป็นที่แสดงความรู้ความสามารถของตนให้ปรากฏเป็นตัวอย่างแก่ผู้อื่นด้วย”

(จาก “คำนำ” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 9-10)

“อนึ่งบรรดาเรื่องต่างๆ ในหนังสือนี้ ดีฉันหวังใจว่าท่านสตรี ที่มีความสามารถนิพนธ์ คงจะมีความเอื้อเพื่อแต่งเรื่องไปลง เพื่อเชิดชูความดี และ ความสามารถของเพศสตรีสยาม ซึ่งกำลังขึ้นสู่ความเจริญอย่างในประเทศที่เจริญแล้ว”

(จาก “คำนำ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 5)

“.....แท้จริงความสามารถแปนของที่ทุกคนอาจมีได้ เว้นแต่ความสามารถ ต้องแสดงออกมาให้ปรากฏ จึงจะทราบได้ว่าใครมีความสามารถหรือไม่ ฉะนั้นใครที่ยังไม่กล้าแสดงความสามารถ จึงไม่มีใครเห็นความสามารถ ก็เลยเข้าใจว่าไม่มีความสามารถ ตั้งแต่ไหนแต่ไรแล้วสตรีเคยแปนที่เข้าใจว่า เปนเพศที่ไม่มีความสามารถ แต่ผู้ที่กล่าวว่า เพศสตรีไม่มีความสามารถก็คือ “บุรุษย์.....”

.....สตรีที่ได้รับการศึกษาเท่าบุรุษย์ก็มีมากมาย สตรีจะเพาะในประเทศสยามที่เรียนสำเร็จชั้นประโยคมัธยม ของกระทรวงศึกษาธิการก็มากมาย ที่สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยต่างประเทศก็ไม่ใช่น้อย แต่ใครเห็นบ้างว่าสตรี เหล่า นั้นได้แสดงความสามารถให้โลกเห็นกี่คน?.....และเมื่อสตรีไม่มีโอกาสได้แสดงความสามารถแล้ว ใครจะเห็นความสามารถของสตรีเล่า.....

.....คำว่า “ความสามารถ” แปลตามหนังสือราชการของพระบาทสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๖ ในพระบรมโกษฐว่า ความสามารถคือ “อาจจะทำงานให้เป็นผลสำเร็จ ได้ดีกว่าผู้ที่มีโอกาสเท่า ๆ กัน “.....ตามหลักนี้จึงเป็นการทำงานหรือประกอบกิจการใด ก็ดี สตรีบางคนก็ย่อมจะมีความสามารถดีกว่าบุรุษบางคนดูจกัน.....”

(จากคอลัมน์”สตรีกับบุรุษย์” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 9 26 เมษายน 2469 หน้า 23 – หน้า 25)

จะสังเกตเห็นได้ว่าเนื้อหาข้างต้นได้พยายามที่จะกระตุ้นให้สตรีแสดงความสามารถ แสดงคุณค่าและศักยภาพของตน ด้วยวิธีต่าง ๆ ตั้งแต่การใช้กุศโลบาย ชักชวนสตรีด้วยการเสนอรางวัล การนำเรื่องลงนิตยสารสตรีเพื่อเชิดชูเกียรติ ไปจนถึงการอ้างความเจริญของประเทศชาติ การอ้างเกียรติยศของสตรี รวมทั้งการยกย่องให้สตรีผู้ที่กล้าแสดงความสามารถของตน เพื่อให้เป็นผู้นำ และเป็นตัวอย่างแก่สตรี ตลอดจนเป็นการสร้างความภาคภูมิใจ สร้างความฮึกเหิมให้กับสตรี และยังแสดงให้เห็นว่าการที่สตรีกล้าแสดงความรู้ความสามารถของตน ถือเป็นสิ่งที่ถูกต้อง และมีความสำคัญอย่างมาก

ในขณะเดียวกัน เนื้อหาข้างต้นยังใช้วิธีการสร้างแรงบันดาลใจ และแรงผลักดันให้สตรี ด้วยการแสดงให้เห็นว่าสตรีถูกดูหมิ่น ถูกเหยียดหยาม มาโดยตลอด โดยเฉพาะจากบุรุษ เป็นผู้ที่มีความสามารถ เพราะฉะนั้น เมื่อมีโอกาสสตรีก็ควรที่จะลบคำสบประมาท ที่หยิ่งรากลึงลึงนั้นให้ได้ ด้วยการแสดงความสามารถและศักยภาพของตน ตลอดจนการอ้าง”พระราชดำรัสของสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 6” เพื่อให้สร้างน้ำหนักและยังทำให้เกิดความศักดิ์สิทธิ์ เกิดแรงบันดาลใจ และเกิดความศรัทธาในความสามารถของมนุษย์ทุกคนที่มีเท่ากันทั้งสตรีและบุรุษ ดังนั้นสตรีอาจจะมีความสามารถไม่หยิ่งหย่อน หรือดีกว่าบุรุษ ซึ่งเป็นการสร้างกำลังใจ และความเชื่อมั่นให้กับ

สตรี เพื่อให้สตรีกล้าที่จะแสดงความสามารถของตน อันจะแสดงให้เห็นถึงคุณค่าและศักยภาพของสตรี ในสังคมได้

นอกจากการกระตุ้นให้สตรี แสดงความสามารถของตนให้เป็นที่ประจักษ์แล้ว เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ยังได้ย้ำเตือนให้สตรีรักษาคุณค่าและเสริมสร้างคุณค่าให้กับตัวเอง การที่สังคมจะยอมรับและลบล้างอคติที่มีต่อสตรีได้นั้น นอกจากสตรีจะแสดงความสามารถของตนให้เห็นเป็นที่ประจักษ์แล้วสตรีจะต้องรักษาคุณค่าของตนเอง ตลอดจนทำให้มีคุณค่า ไม่มีความต่างพร้อย ไม่มีที่ติ ให้ถูกดูถูกดูหมิ่นได้ ถ้าสตรีนั้นมีความสมบูรณ์แบบ ทั้งมีความสามารถ มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี นั่นคือ ดีทั้งข้างในและดีทั้งนอก นั่นคือ สตรีจะต้องมีคุณสมบัติที่ดีให้เป็นที่ยกย่องเชิดชู และเป็นที่ยอมรับในสังคมให้ได้

“.....สมัยนี้ประเทศชาติได้เจริญมากขึ้น หญิงมีสิทธิต่าง ๆ ในการศึกษาเล่าเรียนมีภูมิความรู้เท่าเทียมผู้ชาย แต่สิ่งที่ยังขาดอยู่นั้นก็คือ ภูมิธรรม ซึ่งเห็นอยู่ในปัจจุบันนี้ว่า ผู้หญิงซึ่งเรียนมากหรือมีสิทธิมากได้สมาคมมาก ก็รู้สึกว่ ภูมิธรรมก็ยิ่งต่ำลงไป เช่นการดำเนินชีวิตอื่นแต่ฝ่ายเดียว การคบคอดนินทาเพื่อนหญิงด้วยกัน การอิจฉา การดูถูกเหยียดมนุษย์....

.....เพราะผู้หญิง ผู้เป็นมิ่งขวัญของชาติ ทั้งหลาย จงอย่าได้เข้าไปเกี่ยวข้องกับความรู้สึกความคิดที่ชั่วเช่นนี้ เรามีหน้าที่เป็นมารดาโลก อบรมสั่งสอนพลโลก หญิงชายให้ประพฤติตนให้อยู่ในเกียรติคุณความดี.....ถ้าผลอด้วยยอมปล่อยให้สิ้นสลายนี้เป็นของคน ก็จะพลอยติดไปถึงบุตรหลานต่อไปด้วย.....”

(จากคอลัมน์ “สิ่งที่หญิงยังบกพร่อง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 28 2 กันยายน 2475 หน้า 14 – หน้า 15)

“.....ทางที่ดีพวกเราควรจะต้องตั้งใจให้แน่วแน่มั่นคงว่าจะไม่เป่นภรรยาชายที่มีภรรยาอยู่แล้ว และพยายามชักชวนเพื่อนสตรีชั้นกลางซึ่งยังมีได้รับการศึกษาดีพอ ให้รู้สึกตัวไม่ยอมแชร์ความรักและสยดสยองต่อบุรุษย์ภัยด้วย.....

.....ถ้าแม้ไม่มีสามีหาเลี้ยงจะหาเลี้ยงชีพอันเป็นล้มมาอาชีพะโดยลำพัง ไม่ได้เสียหรือ ? ดีอันเชื่อในเกียรติยศและความสามารถของเพื่อนสตรีทั้งหลายว่าทำได้.....ซึ่งแท้จริงยังดีกว่าไปเป่นอนภรรยา และความโหดร้ายของสามีเป่นอนกประการ.....”

(จากคอลัมน์ “ควรทำอย่างไร” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 26 กันยายน 2465 หน้า 8 – หน้า 9)

“สตรีที่ดีที่สุดคือ คนที่รักยากที่สุด ถ้ารักง่าย สมรสง่าย ๆ เขาเป็นชาย เขาก็ทิ้งได้ง่าย ๆ เช่นเดียวกัน.....ถ้าท่านรักชาติจึงทำตนให้เป็นมารดาที่ดีของทารก ซึ่งเป็นพลเมืองของชาติในอนาคต ถ้าท่านทำลายเกียรติคุณของท่านด้วยความคะนอง บาปนั้นก็จะสืบสายต่อขึ้นไปยังบรรพบุรุษและสืบสายต่อมายังทายาท.....”

(จากคอลัมน์ "สตรีรุ่นสาวของเรา" สยามยุพตี ฉบับที่ 2 13 ตุลาคม 2475 หน้า 15)

“.....การขายตัวด้วยราคา เงิน ยศ อำนาจ เป็นเครื่องแลกเปลี่ยน เหมือนสินค้าที่วางขายในท้องตลาด ซึ่งแล้วแต่ผู้ซื้อจะประมูลราคา ถ้าใครสามารถประมูลด้วย ค่าอันสูงสุดก็ยินยอมพร้อมใจ ในสิ่งนี้ผู้หญิงจะรู้หรือไม่ว่า การขายตัวด้วยราคาเงินนั้น ทำให้ผู้ชายดูหมิ่นและเหยียดหยาม.....”

(บทความเรื่อง “หลักแห่งชีวิตร์สมรส” จากคอลัมน์ หน้าของหญิงหญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 102 14 พฤศจิกายน 2475 หน้า 10)

จะเห็นได้ว่าเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีนั้น ได้ชี้ให้เห็นถึงการสร้างและรักษาคุณค่าให้กับตัวเอง จากการประพฤติปฏิบัติให้มีคุณค่า ให้มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี ไม่ให้ต่างพร้อย โดยเฉพาะการมีคุณธรรม รักเกียรติ รักศักดิ์ศรีของตนเองไม่ยอมตกเป็นเบี้ยล่างใคร ไม่ปล่อยตัวปล่อยใจง่าย ๆ ด้วยการกระตุ้นและสร้างจิตสำนึกให้สตรี ทั้งการทำตัวเป็นมารดา การคำนึงถึงบุตรหลานในอนาคต และการคำนึงถึงความเป็นมนุษย์ผู้มีเกียรติ ผู้สูงส่งคนหนึ่ง ดังนั้น จึงไม่ควรประพฤติดนให้ลดเกียรติตัวเองจนถูกดูหมิ่นได้ เนื่องจากสังคมมีอคติทางเพศ มาเป็นเวลานาน ถ้าหากสตรีทำให้ตนเองด้อยค่าก็就会被ดูถูกเหยียดหยาม ดังนั้น นิตยสารสตรีจึงเน้นให้สตรี ทำตัวเองให้มีคุณค่า ให้มีเกียรติ ให้ดีงาม เพราะ “หากสตรีประพฤติให้ดีแล้ว คงหมดตำหนิแน่นอน ถือว่าหากเราประพฤติให้ดีงามไว้เสมอ ๆ มิเอนเอียงไปในทางที่จะรื้อไหลความตำหนิแล้ว อันการหมิ่นการดูถูกคงจะเบาบางขึ้นอีกเปนกอง.....”

ไม่เพียงแต่การประพฤติปฏิบัติตนเท่านั้น แต่เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังแนะนำให้สตรีทำคุณประโยชน์ให้กับประเทศชาติ ด้วยการสร้างสำนึกให้สตรีรู้จักบำเพ็ญประโยชน์ให้กับสังคม ให้กับประเทศชาติ เพื่อแสดงให้เห็นสังคมเห็นในศักยภาพ อัจฉริยภาพ รวมทั้งความสำคัญของสตรีที่มีต่อชาติบ้านเมือง ที่สามารถผดุงให้ชาติบ้านเมืองเจริญก้าวหน้า ตลอดจนสามารถทำประโยชน์และพัฒนาประเทศชาติได้ไม่แพ้บุรุษ ประเทศชาติไม่ใช่ของบุรุษเพศเท่านั้น แต่เป็นของสตรีด้วย สตรีจึงถือได้ว่ามีความสำคัญไม่แพ้บุรุษ เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าสตรีนั้น มีคุณค่า มีความสำคัญต่อประเทศชาติเช่นเดียวกัน

“นี่แน่ – เธอทั้งหลายยังคงจำกันได้ว่า เครื่องบินพญาบาล “ชาติติยะนารี ๑” นั้น สร้างขึ้นสำเร็จด้วยทุนทรัพย์ของพระบรมวงศานุวงศ์ ฝ่ายในพระนางเจ้าสุชมาลัย มารศรี.....ด้วยพระองค์ทรงเป็นประธานจัดการสร้าง เครื่องบินสำเร็จจากโรงงานอากาศยานเมืองเราเอง สตรีชาวไทยทั้งหลาย สมควรจะยินดี สร้างสาธารณูปการอีกคำรบหนึ่งเถิด นับว่าเครื่องบินชาติติยะนารี ได้เผยแผ่แก่ปวงสตรีไทยโดยตลอด เพื่อนสตรีของเราทุกชั้นจรร่วมมือกันสำแดงความรักชาติเช่นนี้บ้าง.....”

(จากคอลัมน์ “ชาติติยะนารี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 8 – หน้า 9)

“.....พระนางสุริโยทัย ซึ่งยอมตายแทนพระราชสวามี ท้าวเทพกษัตรี และท้าวศรีสุนทร ซึ่งต้านทานกองทัพพม่า ที่ยกมาย่ำยีเมืองปักษ์ใต้.....”

ข้าพเจ้าขอถือโอกาสตักเตือน สตรีไทยทั้งหลายว่าบรรดาสตรีโบราณของประเทศได้พยายามกระทำความดี ความงามให้ปรากฏแก่ชาวโลก เปรียบประดุจดอกไม้ต่างน้ำ จึงกระทำให้พวกเราทรงจำและยกย่องท่านเหล่านั้นมาจนบัดนี้มิรู้ลืม เพราะฉะนั้นสมควรแล้วที่ปวงสตรีชาวสยามทั้งหลาย ซึ่งเปรียบประดุจเหมือนรัชทายาทแห่งความดีงามนี้ จงช่วยกันรักษาเกียรติคุณอันนี้ไว้ให้ยืนยงคงอยู่ชั่วกัลปาวสานดังกล่าวคือ หมั่นประพฤติความดีความงาม และช่วยกันแสดงความสามารถให้โลกเห็นดังเช่น สตรีภาคตะวันตกได้เคยทำมาแล้วเป็นอย่างดี.....”

(จากคอลัมน์ “ไวเหมือนกา กล้าเหมือนสตรี สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 32 8 พฤศจิกายน 2469 หน้า 13)

“.....เราเกิดมาเพื่อชาติ เพราะฉะนั้นเราจึงต้องช่วยเหลือชาติของเรา เมื่อชาติได้รับความจำเป็นจากเรา ชาติของเราก็จะเป็นชาติที่มีความสมบูรณ์ มั่งคั่งชาติหนึ่งในโลก และก็จะได้ชื่อว่าเป็นคนรักชาติจริง ไม่ใช่รักแต่ปากแต่ชาติที่จะดี และเจริญขึ้นได้นั้น ก็ต้องอาศัยพลเมืองอันเป็นหลักของชาติ พลเมืองที่ดี ชาติที่ดี พลเมืองสมบูรณ์ ชาติก็สมบูรณ์ เช่นนี้แหละเราเมื่อต้องการจะบำรุงชาติ เราก็ต้องบำรุงตนและเพื่อนร่วมชาติของเรา.....”

(จากคอลัมน์ “สตรีไทยกับการนุ่งผ้าลาย โดยแม่เกตุร” สยามยุพดี ฉบับที่ 7 17 พฤศจิกายน 2471 หน้า 1 – หน้า 2)

จะสังเกตได้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้กระตุ้นให้สตรีสร้างคุณค่าและความสำคัญให้กับตัวเอง ด้วยการทำความประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เพื่อประกาศเกียรติคุณและความสามารถของสตรีให้เห็นเป็นที่ประจักษ์ ด้วยการสร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นพลเมืองของ

ประเทศชาติ และความรักชาติบ้านเมือง ดังนั้นในฐานะสตรีเป็นพลเมืองของประเทศชาติ ที่มีความสำคัญไม่แพ้บุรุษจึงควรทำตนให้เป็นพลเมืองของชาติที่ดี ที่สมบูรณ์ด้วยการทำประโยชน์ต่อประเทศชาติ ตลอดจนยังเป็นการปลุกจิตสำนึก และแสดงให้เห็นว่า สตรีก็เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติ ได้ไม่แตกต่างไปจากบุรุษ เพราะฉะนั้น สตรีจึงจะต้องทำตนให้เป็นประโยชน์และช่วยเหลือชาติบ้านเมือง เพื่อความเจริญของชาติและเพื่อเชิดชูเกียรติแห่งสตรีเพศ

รวมทั้งยังสร้างจิตสำนึก สร้างแรงบันดาลใจ และพลังศรัทธา พลังความเชื่อด้วยการอ้างสตรีผู้มีอำนาจ มีชื่อเสียงของชาติอาทิ สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดาศจักรีย์ ตลอดจนวีรสตรีทั้งหลาย เพื่อให้สตรีเอาเยี่ยงอย่างในการทำประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองและกล้าหาญ กล้าแสดงความสามารถของตนให้เป็นที่ประจักษ์ เพื่อประกาศถึงพลังและศักยภาพของสตรี รวมทั้งการอ้างสตรีในตะวันตกที่เจริญกว่า เพื่อกระตุ้นให้สตรีตื่นตัวและสร้างคุณค่าให้ตัวเอง ด้วยการแสดงความสามารถ แสดงศักยภาพของตนด้วยการทำคุณประโยชน์ต่อชาติบ้านเมือง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับและขจัดอคติทางเพศได้ในทางหนึ่งด้วย

จ.การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนสตรีด้วยกัน

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังได้พยายามสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อนสตรีด้วยกัน เพื่อให้สตรีเกิดความสามัคคี ร่วมมือกัน รวมพลังกันเพื่อยกระดับคุณค่าและฐานะของสตรีในสังคม ด้วยความเชื่อว่า พลังแห่งสตรี จะสามารถเป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ ที่สามารถผลักดันให้สตรีก้าวไปสู่แถวหน้าในสังคม และต่อสู้กับความอยุติธรรม ตลอดจนปัญหาต่าง ๆ ที่สตรีได้รับในสังคมได้ดีที่สุด

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้พยายามสร้างความเข้าใจความเห็นอกเห็นใจระหว่างสตรีด้วยกัน ในปัญหาต่างๆ ที่สตรีได้รับ เสมือนหนึ่งเป็นปัญหาของกันและกัน ที่ควรจะช่วยมือกันช่วยกันแก้ไขปัญหานั้น ตลอดจนเป็นกำลังใจซึ่งกันและกัน การเห็นอกเห็นใจกัน จะทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ด้วยความเป็นเพื่อนร่วมเพศกัน จะเข้าใจปัญหาของเพื่อนได้ดีที่สุด รวมทั้งจะทำให้ตระหนักถึงปัญหาของตน และช่วยกันต่อสู้กับความอยุติธรรมในสังคมได้

“ความซ้ำซากของสตรีไทยดังหัวข้อเรื่องข้างบนนั้น.....เป็นความซ้ำซากของเพื่อนหญิงครูสตรีผู้หนึ่ง ซึ่งเป็นสภาพสตรีมีคุณวุฒิเคยเป็นครูอยู่ในโรงเรียนแห่งหนึ่ง มีนิสัยและความประพฤติอ่อนโยนและมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อผู้ที่เธอจงรักภักดีเป็นอย่างยิ่ง แต่ใจเธอผู้นี้จึงได้รับความซ้ำซากจากสามีด้วยความโหดร้ายแสนสาหัสอย่างที่ไม่เคยมีสตรีใดเคยประสบ.....”

.....เมื่อครั้งเป็นหลวงเขาได้อาศัยอยู่ในไต้ร่มไม้ชายคาของ
 บิดามารดาของเธอ เขาอยู่ความทุกข์สบาย ขณะที่อยู่ร่วมเรือน เขาได้แสดงกิริยา
 วาจาว่า เป็นผู้รู้พระคุณข้าวแดงแกงวุ้นเป็นอย่างดี.....เนื่องด้วย
 ความดีนอกหน้าของท่านพระผู้้นั้น ผู้ใหญ่ฝ่ายเธอจึงพอใจมาก.....ลงท้ายได้ทำ
 การสมรสกับเธอ.....และเช่นยามเมื่อพระแก้วเรือนั้น แก่ได้เอา
 ฝาเท้าของเธอขึ้นไปวางบนหน้าแล้วจูบ.....แต่นึกเลยว่าชายที่ได้
 ทำถึงเพียงนี้แล้ว จะกลายเป็นบุรุษโหดร้ายได้อย่างไร.....
 ไม่เลี้ยงดูเธอด้วยความปรกติสุข.....ถึงแต่แสดงการเนรคุณต่อข้าว
 แดงแกงวุ้นเส้นอย่างต้อกล่าวคือ อากาการทิ้งขว้างเธออย่างไม่อึ้งขงชอบ ฝ่ายเธอ
 เป็นผู้มิภูมิรู้ ก็ได้จัดการไปตามระเบียบของกฎแห่งสามภรรยา เช่นได้พูดจากัน
 อย่างละมุนละม่อม ในที่สุดเมื่อไม่เป็นการสำเร็จ ก็ได้จัดการขอหนังสือหย่า เพื่อ
 มิให้ชื่อเสียงพลอยมัวหมอง ด้วยนิสัยกักขละของท่านพระ อาทิเช่นมีหนี้สินรุงรัง
 มีการทุจริตต่าง ๆ นานา ท่านพระก็ทำอิด ๆ เอื่อน ๆดังนั้นเธอจึง
 เดินไม่ทำใจดีคือ อุดสนาให้หนีแทนไปเป็นบางราย เพื่อขอแลกกับหนังสือหย่า
ลงท้ายเมื่อถูกเธอเร่งรัดหนักเข้า ถึงกับชักปืน - ปืนจริง ๆ - ปืน
 บรรจูลแล้วออกมาจ้องยิงหัวใจเธอแต่เดชะบุญเธอพรวดเข้าบัดปืนทัน.....
ถึงกระนั้น ท่านพระผู้ตั้งใจฆ่ามนุสส์ก็กระโดดถีบอกเธอจนล้ม
 แล้วขึ้นเหยียบด้วยท้อปู้ด.....เสมอยมบาล ทำน่กส์ตวันรก แต่เดชะ
 พระมาลัยโปรดคือ น้องชายของเธอพรวดเข้ามาทัน.....สาเหตุอัน
 ร้ายแรงต่อหน้าพยานหลักฐานนี้ ฉะนี้แหละ ทำให้ท่านพระรีบทำหนังสือหย่าให้
 ทันที่.....”

(จากคอลัมน์ "ความซ้าซอกของสตรีไทย" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่ม 2 8 มีนาคม 2468 หน้า 10 - 11 และ
 หน้า 19 - 20)

นอกจากนี้เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีได้พยายามสร้างจิตสำนึกแห่งความ
 เป็นเพื่อนร่วมเพศ เป็นพี่น้องร่วมเพศ ด้วยการทำลายกำแพงชนชั้นในบรรดาสตรี ซึ่ให้สตรีนึกถึง
 คุณธรรมศีลธรรมด้วยการไม่ดูถูกเหยียดหยามเพื่อนสตรีด้วยกัน ตลอดจนการเปิดพื้นที่ในนิตยสาร
 สตรีให้กับสตรีในทุกชนชั้น ร่วมกันเป็นเจ้าของ แสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนประสบการณ์ และ
 เล่าถึงปัญหาของตนสู่เพื่อนสตรีด้วยกัน เพื่อให้เกิดความมีสัมพันธ์อันดี เห็นอกเห็นใจกัน และ ร่วม
 แรงร่วมใจกันสร้างในการต่อสู้กับความอยุติธรรมในสังคม เพื่อยกระดับฐานะของสตรีให้มีศักยภาพ
 เท้าเทียมกับบุรุษ

“.....การดำหนิตีเดียผู้อื่น การคอดชอดนินทาเพื่อนหญิงด้วยกัน การ
 อิจฉาริชยา การดูถูกเหยียดมนุษย์ ในสิ่งเหล่านี้เรียกว่าการกระทำอย่างไร
 ภูมิธรรมจรรยา.....”

(จากคอดลัมน์ “สิ่งที่หญิงยังบกพร่อง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 28 2กันยายน 2475 หน้า 4

“.....ความมุ่งหมายที่ออกเพื่อให้ความรู้ความสว่างแก่สตรี เปนปาก
 เสี่ยงนุตาของสตรีโดยไม่เลือกชั้นหรือฐานะ.....”

(จากคอดลัมน์ “เฉลยสาร” สตรีไทย ปีที่1 เล่มที่ 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 5)

นอกจากเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีจะชี้ให้เห็นออกเห็นใจและเข้าใจสตรีด้วยกันแล้ว ยังได้สร้างความสามัคคี ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ตลอดจนความรู้สึกเป็นพวกเดียวกันให้กับสตรี เพื่อให้สตรีร่วมมือกัน คอยสอดส่องดูแลความยุติธรรมให้กับสตรี และเป็นปากเป็นเสียงให้เพื่อนสตรีด้วยกัน จนถึงการให้ความรู้ และประสบการณ์ หรือเรื่องราวที่เป็นประโยชน์ ให้แสงสว่างแก่เพื่อนสตรี รวมทั้งยังร่วมมือกันขจัดปัญหาและเพิ่มคุณค่า ศักยภาพ ให้สตรีมีฐานะทางสังคมดีขึ้น เพราะปัญหาความเป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับสตรี การที่สตรีถูกกดขี่ ข่มเหง และต้องเป็นเบี้ยล่างของบุรุษในสังคม ไม่ใช่เป็นปัญหาของสตรีคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นปัญหาที่สตรีทั้งหลายที่ต้องเผชิญร่วมกัน ถ้าสตรีร่วมมือกัน ย่อมจะสามารถทราบปัญหาต่างๆ สร้างคุณค่าและยกฐานะของสตรีได้ ตลอดจนสามารถเป็นพลังในการเรียกร้องสิทธิ และความเสมอภาคของสตรีในสังคมได้อีกด้วย

“.....ทางที่ดี พวกเราควรแน่วแน่มั่นคงว่า จะไม่เปนนภรรยาชายที่มีภรรยาอยู่แล้ว และพยายามชักชวนเพื่อนสตรี ชั้นกลางซึ่งยังมีได้รับการศึกษาเพียงพอ ให้รู้สึกตัว ไม่ยอมแสร้งความรักและสยบสยงต่อบุรุษภัย เชื่อว่าคงจะได้รับผลดีขึ้นบ้าง

.....ขอท่านสตรีทั้งหลายจงรับความเห็นดีนั้ ๗ ของดิฉันขึ้นวินิจฉัย ถ้าหากท่านมีอุบายที่จะแก้ไขสภาพของสตรี ได้ยิ่งขั้นกว่าที่ดิฉันได้บรรยายมาแล้ว ขอได้โปรดนำลงสู่กันฟังเพื่อเป็นประโยชน์แก่สตรีสยามทั่วไป.....”

(จากคอดลัมน์ “ควรทำอย่างไร” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 3 26 พฤศจิกายน 2465 หน้า 8 – 9)

“เพื่อนสตรีของเราทั้งหลาย เมื่อใครได้รับความยุติธรรมใด ๆ หรือมีความคิดเห็นอย่างไรที่ใครจะพูด เพื่อเกียรติแห่งหญิง หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์.....อันจะเป็นเครื่องเปิดหูเปิดตาสำหรับเพื่อนสตรีของเราแล้ว ก็ขอได้โปรดส่งมาเถิด.....”

(จากคอลัมน์ "จากโต๊ะบรรณาธิการจีน" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 33)

ยิ่งไปกว่านั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังพยายามชักชวนให้สตรีมีจุดยืน มีเป้าหมาย มีความต้องการในแนวทางเดียวกันนั่นคือการมีความต้องการที่จะได้มาซึ่งสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ตลอดจนมีบทบาททางสังคมเช่นเดียวกับบุรุษในทุกๆด้าน เพื่อให้เกิดการต่อสู้ร่วมกัน เพื่อให้สตรีมีโอกาสที่จะยืนอยู่ในแถวหน้าในสังคมได้เช่นเดียวกับบุรุษ

“พวกเราที่เป็นฝ่ายหญิงนั้น ยังมีความเห็นแตกต่างกัน บางพวกพยายามที่จะทำให้ได้เสมอกับผู้ชายทุกอย่าง ปรารถนาสิทธิทุกอย่างที่ผู้ชายมีแต่บางคนที่เป็ฝ่ายหญิงเอง คำนความเห็นของฝ่ายตน ว่ายังไม่สมควรด้วยประการทั้งปวง พวกเรายังไม่มีความกลมเกลียวเห็นพ้องกัน และยังคงมีอีกพวกหนึ่งที่ไม่เห็นพ้องด้วยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเลย.....”

เมื่อความเห็นของพวกเราเองเป็นไปต่างๆกันดังที่กล่าวมานี้แล้ว การต้องการความเสมอภาคมีสิทธิเท่าผู้ชายยังคงขัดข้องอยู่ หากว่าพวกเรามีความคิดเห็นไม่แบ่งพวกกันดังนั้น และ มีความเห็นเป็นจุดเดียวกัน พยายามทำทุกอย่างในอันที่จะได้สิทธิที่พวกเราต้องการ สิทธิที่เราต้องการคงสมความปรารถนาไม่สู้นานนัก”

(จากคอลัมน์ “หญิงควรมีสติหรือยัง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 28 2กันยายน 2475 หน้า 3)

จ. การกระตุ้นให้สตรีตื่นตัวในการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาค

สตรีไทยถูกอบรมจนยินยอมให้เป็นเพศที่อ่อนแอ อยู่ใต้อำนาจ และปฏิบัติตามสถานภาพและบทบาทที่สังคมเป็นผู้กำหนดให้ คือ การเป็น “ภรรยา” และ “มารดา” มาเป็นเวลานานจนเกิดความเคยชิน และ มีความรู้สึกว่าเป็นสิ่งที่เหมาะสมกับสตรีแล้ว ดังนั้นสตรีจึงไม่ตื่นตัว และ ไม่ได้ให้ความสนใจตลอดจนความสำคัญกับการที่จะมีความเท่าเทียมกับบุรุษเท่าที่ควร

ดังนั้นเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี จึงได้พยายามที่จะกระตุ้นให้สตรีตื่นตัวต่อการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคให้กับสตรีเพศเพื่อเป็นฐานกำลังและเป็นแนวร่วมในการเคลื่อนไหวเพื่อปลดปล่อยสตรี อันจะช่วยให้สตรีมีคุณค่า มีศักยภาพ และมีพลังอำนาจให้สตรีมีความทัดเทียมกับบุรุษได้ ไม่ว่าจะเป็นการชี้ให้สตรีเห็นการถูกเอาเปรียบและความน้อยเนื้อต่ำใจที่สตรีได้รับ

“ขอให้เพื่อนหญิงทั้งหลายพึงทราบไว้เถิดว่า ถึงแม้ว่าเราจะมีความสามารถสักปานใดก็ตาม หากหันไปจากความหลงใหลหมั่นของผู้ชายได้ไม่ ชั่วนี้ก็เป็นข้อเตือนใจให้เรานึกเวทนาเพศเราเป็นอย่างยิ่ง และขอให้คำปรารภนี้จะเป็นเสมือนแม่เหล็กดึงดูดดวงจิตต์ บรรดาหญิงทั้งหลายให้ใฝ่ใจในอิสระภาพอันเด็ดเดี่ยวของเราให้ผลิดอกออกผล แก่บรรดาหญิงเพื่อนยากทั้งหลายของเราเถิด”

(จากบทความ “สตรีจะลืมเพศอย่างไรได้” โดย ๑๐๘ หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 120 7 ธันวาคม 2475 หน้า 15)

นอกจากนี้ยังบอกเล่าให้สตรีเห็นถึงการเคลื่อนไหวและการต่อสู้ของสตรีในต่างประเทศเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาค เพื่อยกระดับฐานะของสตรีให้สูงขึ้น ให้มีค่ามีศักยภาพ และมีบทบาทเท่าเทียมกับบุรุษในทุกด้านจนสามารถพัฒนาตนเอง จนสามารถพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าและมีศักยภาพเท่าเทียมกับบุรุษ รวมทั้งได้รับการยอมรับและเป็นตัวอย่างไปทั่วโลกซึ่งเป็นการกระตุ้นให้สตรีตื่นตัวและเห็นถึงประโยชน์ของการเคลื่อนไหวและเพื่อเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของสตรีอันจะเป็นกำลังสำคัญที่จะผลักดันให้สตรีก้าวขึ้นมามีคุณค่ามีหน้ามีตา และมีศักยภาพเช่นเดียวกับบุรุษในสังคมได้

“สตรีในยุโรป และอเมริกา ได้เรียกร้องขอว่า ตนมีสิทธิที่จะกระทำการได้เท่ากับบุรุษเหมือนกัน เช่น จะมีขอมือปากเสียง โหวตคัดเลือกสมาชิก ปาเลเมนต์ และสิทธิเกี่ยวกับตัวบทกฎหมาย และ การปกครองบ้านเมืองตลอดถึงการทำมาหาเลี้ยงชีพฯ.....

.....ในประเทศอังกฤษ สตรีได้เข้าประจำการเป็นตำรวจฯ ซึ่งนับว่าเป็นหน้าที่ ๗ สำคัญ และเป็นของบุรุษโดยตรง.....”

(จากคอลัมน์ “ทางร่วม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 14 4 พฤศจิกายน 2465 หน้า 5)

“ความเจริญของหญิงบทยุโรป ขึ้นหน้าเราไปอย่างมากมาย เขาได้รับ สิทธิในครอบครัว คือ การที่สามีจะมีภรรยาคราวหนึ่งคนไม่ได้ ซึ่งพวกเรากำลังร่ำร้องกัน อยู่กันหนา แม้กระนั้นก็ตามเขายังร่ำร้องกันถึงสิทธิในทางเศรษฐกิจต่อไปอีก”

(ทรรศนะ “ฐานะของหญิง” จากคอลัมน์ คารมหญิง หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 90 2 พฤศจิกายน 2475 หน้า 7)

ข. ชี้ให้เห็นว่าปัญหาของสตรีเป็นปัญหาของทุกคนในสังคม

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้ให้ความสำคัญและเพิ่มคุณค่าของสตรี ด้วยการชักชวนให้ทุกคนในสังคม ตระหนักถึงปัญหาของสตรี และปัญหาของสตรีถือเป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะสตรีถือเป็นพลเมือง เป็นกำลังประเทศชาติบ้านเมืองเช่นเดียวกับบุรุษเพศ ดังนั้น จึงจำเป็นที่ ทุกคนในสังคม ไม่เฉพาะแต่สตรีเพศเท่านั้น ต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาที่สตรีได้รับในทุก ๆ ด้าน ตั้งแต่ปัญหาในครอบครัว ปัญหาส่วนตัว ปัญหาในที่ทำงาน ปัญหาเล็กหรือปัญหาใหญ่ก็ถือว่า ทุกคน ควรให้ความสำคัญ โดยไม่เลือกว่าเป็นสตรีชั้นหรือฐานะใด และไม่มีอคติต่อสตรีเพศ ด้วยความ เชื่อที่ว่า “เรื่องของสตรีเป็นเรื่องการเมือง” “ปัญหาของสตรีคือ ปัญหาของสังคมด้วย” ซึ่งถือได้ว่า นิตยสารสตรีได้พยายามยกระดับฐานะและคุณค่าของสตรีให้มีตัวตน มีความสำคัญในสังคม ไม่ใช่เป็นพลเมืองชั้นสอง หรือเป็น “คนอื่น” ในสังคมที่ไร้ค่า ไม่ได้รับความสำคัญ ไม่ได้ให้ความสนใจ ความเอาใจใส่จากสังคมอีกต่อไป

“เวลานี้การทำมาหาเลี้ยงชีพของสตรีไทย แร้นแค้นผิดเคื่องเป็นอย่างไร? ย่อมเป็นที่ทราบกันอยู่แก่ใจดีแล้ว มีโรงงานและสถานที่ใด ๆ ที่เปิดโอกาสให้สตรีไทย ให้มี ช่องทางเข้าทำมาหากินโดยทั่วถึงกันได้บ้าง ? สตรีไทยขาดทำนุบำรุงช่วยเหลือด้วย อากาศต่าง ๆ ยังรู้ไม่น่าที่แห่งการทำมาหากิน ยังมีอีกมากมาย ก็น่าสงสารอยู่ จึงสู้อุสสารห์ ตะเกียกกายอดทนทำงานอย่างหนักๆ หรือไม่ใช้งานสำหรับสตรี เพื่อหาเลี้ยงปากเลี้ยง ท้องไปชั่วมี้อๆ ตามยะถากรรม แต่สตรีบางคน.....อดคัดขัดสนไม่รู้จะทำมาหากิน โดยทาง หนึ่งทางใด และใครเลยที่จะยอมอดตายได้ จึงจำใจยอมสละเกียรติคุณความดี “ ก่อนตน ลงประพฤตินหาเลี้ยงชีพในทางขายความอับอาย.....เหตุใด ไม่คิดอ่านช่วยเหลือแก้ไข ให้สตรีไทย มีช่องทางที่จะพอทำมาหากินทางอื่นบ้าง การช่วยกันหาหนทาง กำจัดให้สตรี ที่หากินทางขายความอายลดน้อยลง หรือหมดสิ้นไป.....”

(จากคอลัมน์ “สตรีในปัจจุบันและบุรุษในอนาคต” สตรีศัพท์ ปีที่1 ฉบับที่ 8 14 ตุลาคม 2465 หน้า 5)

“.....ตามความเห็นของข้าพเจ้าในเรื่องผ่อนหนักเบานเบา สำหรับหญิงงามเมือง ๆ ไทยนี้ ๑.ต้องหาวิธีให้หญิงมีความอาย คือ - ให้หญิงรับการศึกษามากขึ้นกว่าเดี๋ยวนี เพราะโดยมากผู้ที่ได้รับการศึกษามากมักจะอายต่อความชั่ว ๒. ด้วยมีโรงงานของรัฐบาลให้สตรีทำ ๓. ด้วยมีกฎหมายลงโทษชายที่ลักพาหญิง “

(บทความเรื่อง”ผ่อนหนักเบานเบาสำหรับหญิงงามเมือง” จากคอลัมน์ สตรีการเมือง สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 13)

“.....สำหรับท่านสุภาพบุรุษก็เหมือนกัน เมื่อเห็นว่า น่าที่สตรีสิ่งใดบกพร่องใครตำหนิ หรือแนะนำเราก็นิดที่ที่จะลงให้.....”

(จากคอลัมน์ “จากโต๊ะบรรณารักษาริณี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 33)

นอกจากนี้จากการที่นิตยสารสตรี ได้แสดงความประสงค์ให้สตรีร้องทุกข์ และความไม่เป็นธรรมผ่านนิตยสาร เป็นการแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของนิตยสารที่จะเปิดเผยเรื่องราว และปัญหาของสตรีทั้งเพื่อให้เป็นตัวอย่าง เป็นอุทาหรณ์แก่สตรีเพศ ตลอดจนต้องการให้สังคมรับรู้เรื่องราวปัญหาต่าง ๆ และความยุติธรรมที่สตรีได้รับในสังคม รวมทั้งตระหนักและเห็นถึงความสำคัญของปัญหา และร่วมมือกันแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่สตรีได้รับ เพื่อขจัดปัญหานั้นให้หมดสิ้นไป และเพื่อสร้างคุณค่าและความสำคัญให้กับสตรีอีกด้วย

“เพื่อนสตรีผู้ใดประสงค์จะแสดงความคิดเห็นที่ เป็นประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมเพศ - ร่วมชาติ หรือได้รับความทุกข์ร้อน ด้วยเรื่องมิเป็นธรรมอันใดโปรดแจ้งความจริงไปยังเราเถิด....”

(จากคอลัมน์ “เฉลยสาร” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 1 หน้า 7)

“.....ถ้าสตรีใดได้รับทุกข์หรือมีความเดือดร้อนอันบุรุษเพศ ได้กระทำให้ด้วยความมิเป็นธรรมแล้ว เจริญบอกนามและเรื่องจริงไปยังเรา.....”

(จากคอลัมน์ “แก้ความยุติธรรม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 10)

๓. การเรียกร้องสิทธิสตรี

การเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นธรรมให้กับสตรี รวมทั้งการเรียกร้องโอกาสให้สตรีได้แสดงความสามารถ และมีบทบาทในสังคม อันจะช่วยยกระดับฐานะ

ของสตรีรวมทั้งช่วยเพิ่มคุณค่า ศักยภาพ ตลอดจนพลังอำนาจให้สตรีขึ้นมาทัดเทียมและเคียงบ่าเคียงไหล่บุรุษได้

“ความมุ่งหมายที่ออกเพื่อให้ความรู้ความสว่างแก่สตรี เปนปากเสียงพูด
ของสตรีไทยโดยไม่เลือกชั้น หรือฐานะ.....”

(จากคอลัมน์ “เฉลยสาร” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 5)

“หนังสือพิมพ์รายวันออกเวลาบ่ายยี่สิบ เปนปากเสียง เปนหู เปนตาของ
เพื่อนหญิง โดยไม่เลือกชั้น หรือฐานะ.....”

(จากคอลัมน์ “หญิงไทย” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 3 สิงหาคม หน้า 2)

“เราขอแจ้งให้ทราบโดยทั่วกันว่า การที่เราออกหนังสือพิมพ์นี้ ก็เพื่อเป
นปากเสียงที่สตรีได้รับทุกชั้น.....”

(จากคอลัมน์ “แก้ความยุติธรรม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 14 กันยายน 2465 หน้า 10)

1.5 การต่อรองเชิงอำนาจให้กับสตรี

สังคมไทยตั้งแต่ในสมัยโบราณ ได้สร้างค่านิยม ความเชื่อที่เป็นอคติต่อสตรีเพศ และกดสตรีเพศให้อยู่ในสภาพที่ด้อยต่ำ และไม่มีคุณค่า ไม่มีควมสำคัญใด ๆ ในสังคม เป็นเพศที่อ่อนแอต้องพึ่งพาบุรุษซึ่งมีอำนาจที่เหนือกว่า มีความสำคัญ และมีเกียรติในสังคม ด้วยอุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ จึงทำให้พื้นที่ทุกอย่างในสังคม ตกเป็นสิทธิ์ขาดของบุรุษแต่เพียงผู้เดียว สตรีจึงเปรียบเสมือนวัตถุที่ไร้ตัวตนในสังคม ไม่มีอำนาจ ไม่สิทธิ์ใด ๆ ในสังคม และสตรีเองก็ถูกขัดเกลา ถูกปลุกฝังและครอบงำด้วยกรอบทางสังคม ให้อยอมรับกับสภาพที่ถูกกดขี่ ถูกข่มเหง ถูกเอารัดเอาเปรียบนั้นอย่างคิดว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เหมาะสมแล้ว ในขณะที่ผู้ชายก็ยังมั่นใจในอำนาจและสภาพที่ได้เปรียบของตนมาโดยตลอด

เมื่อสังคมไทยได้รับอิทธิพลตะวันตก จึงทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ในหลายด้านทั้งการเมือง การศึกษา เศรษฐกิจ กฎหมาย รวมทั้งแนวคิดเกี่ยวกับสตรีด้วย เนื่องจากสตรีได้รับโอกาสทางการศึกษา และโอกาสในการประกอบอาชีพในสังคม ที่นอกเหนือจาก “งานบ้าน” ทำให้สตรีเริ่มเข้ามามีบทบาทในสังคม และวางแผนอำนาจที่ตนได้ครอบครอง รวมทั้ง “สตรี” บางคนที่ยังยึดติดกับ “กรอบ” เดิม ๆ ในสังคม ที่ได้หยั่งรากฝังลึกลงในสังคมไทย “เหมือน

กับรากเหง้าของต้นไม้” ที่ยากในการโค่นต้นไม้ให้หักลง ก็เริ่มหันมาให้ความสนใจ และรับรู้แนวคิดใหม่ๆเกี่ยวกับสตรีที่มาพร้อมกับความเปลี่ยนแปลง

ดังนั้นในการลบล้าง “มายาคติ” และ “กรอบ” ความเชื่อเดิม ๆ ในสังคม หรือ กระแสแห่งอำนาจของสังคม เพื่อให้สตรีได้สามารถยืนหยัดและมีอำนาจ มีศักยภาพในสังคม อันเป็นมิติใหม่ หรือ “กระแสใหม่” ของสังคม เข้าไปแทนที่กรอบเดิม หรือวัฒนธรรมเดิม ที่หยั่งรากฝังลึกได้นั้น จึงจำเป็นต้องสร้างพลังอำนาจและฐานกำลังที่มั่นคงให้กับสตรี เพื่อให้สตรีได้เข้าไปมีตัวตนในสังคม และครอบครองอำนาจร่วมกับบุรุษในสังคมได้

ความมุ่งหวังนี้จึงทำให้เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้พยายามที่ต่อรองเชิงอำนาจ หรือสร้างฐานอำนาจให้กับสตรีที่จะสามารถขจัดอคติและเส้นแบ่งพรมแดนทางเพศ ช่วยทำให้สตรีสามารถเข้าไปอยู่แถวหน้าร่วมกับบุรุษในสังคมได้ ด้วยวิธีการต่างๆในการนำเสนอเนื้อหา โดยมีลักษณะที่สำคัญได้แก่

ก. การอ้างวีรสตรี และสตรีที่มีความสำคัญ และมีอำนาจในระดับประเทศ

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้ชี้ให้เห็นถึงเกียรติคุณ คุณงามความดี ความกล้าหาญ และการเสียสละของวีรสตรีไทยในอดีตที่ผ่านมา เพื่อชี้ให้เห็นถึงพลังอำนาจ ศักยภาพ และอิทธิภาพอันยิ่งใหญ่ของสตรี ที่สามารถปกป้องรักษาประเทศไทยได้ไม่แพ้บุรุษ เพื่อกระตุ้นเตือนว่า “สตรีก็มีความสามารถ” อันยิ่งใหญ่ที่ทุกคนต้องจดจำ หาใช่อ่อนแอปวกเปียก ไร้ความสามารถอย่างที่เข้าใจกัน เพราะตัวอย่างของ “วีรสตรี” ในอดีตก็ได้ปรากฏให้เห็นและไม่มีใครที่จะปฏิเสธความจริงในข้อนี้ไปได้

“ถึงแม้ว่าสตรีเราที่เป็นเพศที่อ่อนแอก็จริง แต่สติปัญญาและความสามารถ ความกล้าหาญ และความเป็นใหญ่ ไม่แพ้บุรุษเลย

ในครั้งพงศาวดารเมื่อปีจุลศักราช ๙๐๙ สมเด็จพระสุริโยไทย พระมเหสีพระมหากษัตริย์ได้แสดง ความซื่อสัตย์และความกล้าหาญ ตายแทนพระราชสามี พระนามได้ปรากฏอยู่จนเท่าทุกวันนี้

และยังมีท้าวเทพกษัตรีท้าวศรีสุนทร ซึ่งจัดการรบกับพม่าข้าศึก ปกป้องรักษาเมืองถลางไว้ได้โดยปราศจากอันตราย ซึ่งนับว่าเป็นความกล้าหาญ ของสตรีมีชื่อเสียงอยู่จนทุกวันนี้

อนึ่งท่านผู้หญิงโมพระยานครราชสีมา ซึ่งเจ้าเมืองลวงจับได้ และควบคุมไปพร้อมกับชาวเมืองนครราชสีมา ท่านผู้หญิงโมได้แสดงความกล้าหาญ คือชักชวนพวกผู้หญิงพร้อมกัน ถืออาวุธคาดผ้าตะเบงมาน เข้าไล่ฆ่าฟันพวกลาวล้มตายเป็นอันมาก จึงได้กลับมาบ้านได้ นับว่าเป็นเกียรติคุณความดีของสตรี”

(จากคอลัมน์ “อย่าประมาทสตรี” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 6)

“.....พระสุริโยทัย ซึ่งยอมตายแทนพระราชสวามี ท้าวเทพกษัตรี และท้าวศรีสุนทร ซึ่งต้านทานกองทัพพม่าที่ยกทัพมาย่ำยีปักษ์ใต้ของสยาม.....

.....บรรดาสตรีไทยโบราณของประเทศ ได้พยายามกระทำความดี ความงามให้ปรากฏแก่ชาวโลก เปรียบประดุจเห็สด่างน้ำ จึงทำให้พวกเราทรงจำ และยกย่องท่านเหล่านั้นมาจนบัดนี้มิรู้ลืม.....”

(จากคอลัมน์ “ไวเหมือนกล้า กล้าเหมือนสตรี” สตรีไทย ปีที่1 เล่มที่ 32 หน้า 11 และ หน้า 13)

ในขณะเดียวกันการอ้างถึงเกียรติคุณ และศักยภาพของสตรีที่มีความสำคัญและมีอำนาจในระดับประเทศนั้นย่อมเป็นเครื่องแสดงว่า สตรีผู้ที่มีความสำคัญในระดับประเทศนั้น ย่อมเป็นที่ยอมรับและเคารพในสังคม อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงพลังอำนาจและศักยภาพของสตรีเพศ ที่มีอยู่เหนือบุรุษและสามารถนำความเจริญมาสู่ประเทศชาติได้ อันจะเป็น “ภาพตัวแทน” หรือ “เครื่องแสดงภาพพจน์” ใหม่ของสตรีที่ลบภาพที่ว่า “อ่อนแอปวกเปียก” “ไม่มีพลังอำนาจ” และ “อยู่ในครอบครองของบุรุษ” มาเป็นภาพของสตรีที่ “เข้มแข็ง “ “สง่าผ่าเผย” และ “มีอำนาจ” ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้สึกและภาพที่ดีต่อสตรี ซึ่งจะเป็นการให้เกิดการยอมรับในความเป็นสตรีเพศ รวมถึงการขจัดอคติ ความเชื่อผิด ๆ ทางเพศ และความยึดมั่นในอำนาจ ความเป็นเจ้าของในอำนาจหรือความเป็นผู้ที่เหนือกว่าของบุรุษให้ลดน้อยลง หรืออาจจะหมดลงได้ ซึ่งจะส่งผลให้สตรีสามารถเข้ามามีบทบาททางสังคมในทุก ๆ ด้าน ให้ทัดเทียมบุรุษอีกด้วย

“.....การปรับปรุงประเทศนั้นแล้ว ทุกคนยังจะลืมเสียมิได้ว่า สมัยครั้งสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงเสด็จประพาสประเทศยุโรป เมื่อ ร.ศ. ๑๑๖ นั้น ผู้รักษาราชการแผ่นดินสยามแทนพระองค์คือ สมเด็จพระพันปีหลวง ได้ทรงประกาศิตกิจกรบ้านเมือง เปนที่เรียบร้อยทุกอย่าง กระทั่งวันเสด็จไปและเสด็จกลับ มิได้มีเหตุการณ์ บ้านเมืองแปรปรวน แต่อย่างหนึ่งอย่างใดเลย ทั้งนี้ ไม่เพราะพระองค์ทรงปรีชาสามารถเยี่ยงบุรุษหรือ ? แม้สตรีต่างประเทศเช่น ประเทศอังกฤษ ก็มีควีนวิกตอเรีย และควีนอลิซาเบท ฮอลันดามีควีนวิลเลอมมีนา และลูกเซมเบอร์ก มีควีนแอดเดิลเลค ฯลฯ

เป็นอาทิ สตรีเพศ เหล่านี้ เป็นผู้กอบกู้ความเจริญให้แก่ประเทศชาติมากมาย ปรากฏ
เกียรติจนกระทั่งทุกวันนี้

ข้าพเจ้ากล่าวเพียงเท่านี้ ดูเหมือนจะทำความเข้าใจ ในบางส่วนในข้อ
ที่ว่า ความเจริญของชาติมิใช่ชายจัดสรรค์แต่ฝ่ายเดียวได้บ้างแล้ว มิใช่หรือ ?....”

(จากคอลัมน์ “ความเจริญของชาติไทย โดย นवलจวิ “หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 28 28 สิงหาคม 2475
หน้า 29)

ข. การอ้างสตรีในประเทศที่เจริญแล้ว

การอ้างถึงสตรีในประเทศที่เจริญแล้วคือการต่อรองเชิงอำนาจให้กับสตรีอย่าง
หนึ่ง ที่สะท้อนผ่านเนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ทั้งนี้เนื่องจากสตรีไทยยังอยู่ในช่วงการปรับตัว
และยังไม่เจริญเท่าขนาดอารยะประเทศ การเข้ามามีบทบาทในสังคม โดยเฉพาะการยอมรับจาก
รัฐบาลยังมีไม่มากนัก ดังนั้น การอ้างถึงสตรีในต่างประเทศ ทั้งเรื่องสถานภาพ บทบาท สิทธิและ
เสรีภาพต่าง ๆ ของสตรี จะเป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้สังคมไทยเกิดความตื่นตัว และเห็นถึงศักยภาพ
ความสามารถ และความสำคัญ และพลังอำนาจของสตรี และความเจริญของประเทศเหล่านี้ อัน
เกิดมาจากความสามารถ พลังสตรีเพศที่มีไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบุรุษ

“ในประเทศรัสเซียสตรีได้เรียนแพทย์มากและเป็นประโยชน์ในการสงครามคราวนี้
ด้วย รัฐบาลรัสเซียได้ส่งแพทย์สตรีเหล่านี้ ไปในกองทัพด้วยเกือบครึ่งของแพทย์ผู้ชาย”

(จาก “ข่าว” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 38)

“.....ในท่ามกลางทวีปยุโรป พวกบุรุษที่กำลังจรรจต้องไปเป็นทหาร
เกือบหมด และความเสียหายในสงครามก็มาก เมื่อบุรุษต้องไปกระทำการในหน้าที่ถูกผู้
ชาย และได้ล้มตายไปเสียมาก ดังนั้น นานที่การงานที่บุรุษเคยทำอยู่ก็ว่างเปล่าลง....ใน
ประเทศอังกฤษสตรีได้เข้าไปประจำการเป็นตำรวจฯ แทนบุรุษอันเป็นหน้าที่จับกุมโจรผู้ร้าย
และรักษาความสงบภายใน ซึ่งนับว่าเป็นหน้าที่ที่สำคัญ และเป็นหน้าที่ของบุรุษโดยตรง และ
หาที่มีอุปสรรคอย่างใด ๆ ไม่ สตรีได้กระทำหน้าที่นี้ได้ผลดีเท่ากับบุรุษ นอกจากนี้สตรียังได้รับ
การงานแทนบุรุษในงานสงครามอีกมากมาย เช่นเป็นคนขับรถยนต์ บรรทุกเครื่องอาวุธ
ยุทธภัณฑ์ และเสียบียงอาหารไปส่งตามกองทหารต่าง ๆ อันใกล้ต่อความมรณะภัย และ
รับหน้าที่เป็นนางพยาบาลกระทำการในหน้าที่ของบุรุษโดยตรงได้ดีเหมือนกัน.....”

(จากคอลัมน์ “กางร่ม” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 14 4 พฤศจิกายน 2465 หน้า 5)

“.....ประเทศอังกฤษ อเมริกาซึ่งมีพลเมืองมากกว่าเราหลายสิบเท่า ยังต้องใช้ผู้หญิงเป็นตำรวจ, เป็นข้าราชการ, เป็นกรรมการ, เป็นกรรมกรในคราวสงคราม และได้ผลมิใช่หรือ? ส่วนประเทศสยามซึ่งพลเมืองน้อย จะไม่คิดอ่านใช้กำลังของสตรีบ้าง หรือ? จะใช้แต่แขนขาของประเทศ ปล่อยให้แขนซ้ายแขนขวาเปลืองเสียงั้นหรือ?ถึงคราวหรือยังที่จะเปิดโอกาสให้สตรีสมัครเป็นเลี้อปา?”

(จากคอลัมน์ “กำลังของเรา” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 32 6 มกราคม 2465 หน้า 6)

“เมื่อเร็วๆ นี้ รัฐบาลไซเวียต รุชเซีย ได้ส่งสตรีคนหนึ่งให้ไปเผยแพร่ลัทธิบอลเชวิคในประเทศเม็กซิโก.....นี่ก็แสดงให้เห็นว่าสตรีมีความสามารถจนเป็นที่ไว้วางใจของรัฐบาล อีกเรื่องคือสตรีก๊ก - ท่านขุนยัดเซนผู้เรื่องนามในประเทศจีน เดียวนี้ได้ทำงานในกระทรวงต่างประเทศ ได้ตอบกับนานาประเทศ อันเป็นที่พอใจของรัฐบาล ทั้งได้ทำงานจนเป็นที่เรียบร้อยราบรื่น.....นี่ก็แสดงให้เห็นถึงความสามารถของสตรีส่วนหนึ่ง.....”

(จากคอลัมน์ “หญิง กับความสามารถ” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 45 17 มกราคม 2469 หน้า 5)

“สภาพกิจการต่าง ๆ ในมหาประเทศของยุโรปและอเมริกา ได้ยอมรับสตรีเป็นกรรมกร และเป็นผู้แทนของประเทศแล้ว ดังนั้นสตรีก็ย่อมประจุกฎข้อของคำห้วงหนึ่งที่ผูกโยงอยู่ในจำนวนลูกโซ่ของการเมืองทั้งหลายในห้วงอื่น ๆ เมื่อในโลกนี้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อความจริงเป็นอยู่เช่นนี้ บุรุษต้องอาศัยสตรี และสตรีต้องพึ่งบุรุษ การเมืองเป็นหน้าที่ของบุรุษ ยี่แต่สตรีจะทำได้ จึงเป็นไปในความจำเป็นตามความนิยมและเกี่ยวข้องอยู่ในการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษ ตามความเห็นชอบของชนที่เจริญแล้ว”

(บทความเรื่อง “สถานภาพสตรีกับการเมือง” จากคอลัมน์สตรีการเมือง สยามยุพดี ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 27 ตุลาคม 2471 หน้า 2)

“เราเห็นว่าสภาพของสตรีไทยเรา ควรจะก้าวหน้าเทียมบ่าเทียมไหล่สตรีแห่งอารยะชาติได้รวดเร็วกว่าที่เป็นอยู่ในกาลบัดนี้ แต่นี้,สาวไทยเราถูกถ่วงด้วยอุปสรรคอันหนักมาก จึงได้ก้าวซังกและดำเนินไปอย่างเชื่องช้าที่สุด เมื่อเหลียวดูสตรีเพื่อนบ้านใกล้เคียง ๆ กับเรา มีญี่ปุ่น และแม้แต่จีน เป็นต้น เราจะเห็นว่า เขาพากันก้าวหน้าเกินเราไปลิบทีเดียว ช้าเขากลับหันมามายิ้มเยาะเรา ผู้มีสภาพอันดุ่มเตี้ยม เพราะถูกถ่วงตรึงไปด้วยอุปสรรคอันหนักเสียด้วยซ้ำไป”

(จากคอลัมน์ “ความตั้งใจของสยามยุพดี” สยามยุพดี ฉบับที่ 1 6 ตุลาคม 2471 หน้า 2)

จะสังเกตเห็นได้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี จะพยายามที่จะสร้างน้ำหนัก และพลังให้กับเนื้อหาด้วยการใช้ประโยคและคำที่แสดงให้เห็นถึง ความสำคัญ ความสามารถ และศักยภาพ ของสตรี ตลอดจนเป็นผลแห่งการยอมรับ และให้ความสำคัญต่อสตรี ในประเทศที่เจริญแล้วให้มากที่สุด อาทิ “จนเป็นที่ไว้นับถือเชื่อใจของรัฐบาล” “จนเป็นที่พอใจของรัฐบาลทั้งยังได้ทำงานจนเป็นที่เรียบร้อยราบรื่น” และ “สตรีก็ย่อมประจักษ์ห้วงไซ่ทองคำแห่งหนึ่งที่ผูกโยงอยู่ในจำนวนลูกไซ่ของการเมืองทั้งหลาย”

นอกจากนี้ ยังได้กระตุ้นให้คนไทยและสังคม ตื่นตัวในด้านสิทธิ และการให้ความสำคัญต่อพัฒนาคุณภาพของสตรี ตลอดจนให้โอกาส และยอมรับในความสามารถของสตรีมากขึ้น ด้วยการอ้างถึงประเทศในเอเชีย อย่าง “ญี่ปุ่น” และ “จีน” ซึ่งถึงแม้ว่าจะไม่เจริญเท่าในประเทศในตะวันตก แต่ก็เจริญกว่าประเทศไทย และประเทศอื่น ๆ ในเอเชียมาก โดยนิตยสารสตรีให้เหตุผลว่าเป็นเพราะการให้สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคของสตรี เป็นอย่างมาก ตลอดจนการยอมรับในความสามารถของสตรี เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีบทบาทและมีอำนาจทางด้านต่างๆ ในสังคม เช่นเดียวกับบุรุษ ทำให้สตรีทั้งในประเทศ “ญี่ปุ่น” และ “จีน” เจริญกว่าสตรีในประเทศไทยนั่นเอง

ค. การอ้างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรีของประเทศที่เจริญแล้ว

การอ้างกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสตรี เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี เพื่อเป็นการชี้ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายของไทย คือรัฐบาล ซึ่งนั่นก็คือ “บุรุษ” เห็นถึงความล้าหลัง และความไม่เป็นธรรมต่อสตรีของกฎหมายไทย ตลอดจนยังกระตุ้นให้ “รัฐบาล” หันมาสนใจกับการแก้กฎหมายให้เป็นธรรมกับสตรี รวมทั้งยังช่วยเพิ่มน้ำหนักในการเรียกร้องให้มีการแก้กฎหมายของกลุ่มสตรี ที่เรียกร้องมาโดยตลอด แต่มักโดนปฏิเสธ และไม่ได้รับการเอาใจใส่เท่าที่ควร การถูกเพิกเฉยดังกล่าวเกิดจากค่านิยมของสังคมไทย และความเชื่อในกฎหมายเก่าที่ฝังไว้ด้วยอคติทางเพศ และการกดขี่เอารัดเอาเปรียบสตรีเป็นเวลานาน โดยเฉพาะการสมรส ทำให้รัฐบาลซึ่งส่วนใหญ่เป็น “บุรุษ” ไม่ยอมรับและกลัวสูญเสียอำนาจและศักดิ์ศรีไป ดังนั้นการอ้างกฎหมายของประเทศที่เจริญแล้ว จะเป็นข้อต่อรองในการแก้ไขความไม่เป็นธรรมให้กับสตรี ให้น้ำหนักและมีพลังมากขึ้นได้

“เลิกอำนาจการปกครองของสามี

.....ความอยู่ในโอวาทข้อสำคัญ ๆ เนื่องจากการแต่งงาน ถูกล้มเลิกหมดในภายหน้า สามีและภรรยาจะมีสิทธิ์เท่า ๆ กัน.....สตรีที่แต่งงานแล้วจะมีใบเบิก

ทาง สตรีที่แต่งงานแล้วจะมีใบเบิกทางและบัตรเหมือนกับชาย หล่อนอาจจะทำเกี่ยวกับเรื่องธนาคารได้ และอาจมีสิทธิที่จะรับมรดกหรือทำพินัยกรรมให้ใครก็ได้ตามความพอใจ..... โดยไม่ต้องอยู่ในข้อบังคับใด ๆ แน่นอนทีเดียวหล่อนจะได้รับเสรีภาพ เท่าเทียมกับพี่สาวน้องสาวของหล่อน ที่เป็นโสดอยู่หรือเท่ากับมารดาหม้ายของหล่อนเหมือนกัน.....”

(จากคอลัมน์ “หญิงชาวฝรั่งเศสกำลังจะได้รับสิทธิใหม่” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 12 18 สิงหาคม 2475 หน้า 17)

“อารยะประเทศที่เจริญสตรี ย่อมได้รับเกียรติยศ ความเกรงใจจากบุรุษย์ เช่นยุโรป - อเมริกา เข้าถือว่าสตรีเป็นบุพการีของโลก มีสิทธิ เสมอภาคเท่าชาย ออกกฎหมายแล้วให้มีภรรยาคนเดียว.....”

(จากคอลัมน์ “ทั้งหยิกทั้งข่วน” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 4 22 มีนาคม 2468 หน้า 20)

“.....ถ้าจะเทียบเคียงกฎหมายลักษณะผัวเมียของสยาม ในการปัจจุบันนี้ยังนับว่าห่างไกลกันอยู่มาก ในการที่กฎหมายลักษณะผัวเมียของไทย ให้ความสำคัญกับหญิงน้อยไปนัก ตามธรรมเนียมค่านานาชาติที่รุ่งเรืองแล้วนั้น เขามีกฎหมายโดยลักษณะหนึ่ง ซึ่งห้ามไว้โดยเด็ดขาดว่า มิให้ชายมีภรรยาได้หลายคน เช่น ไทยเราเลย แม้ในหมวดแก้ไข ยกเว้นด้วยประการอื่น ๆ กฎหมายก็ให้อิสระภาพแก่ฝ่ายหญิง ไม่ให้น้อยหน้าฝ่ายชาย แต่สถานหนึ่งสถานใด

.....โอม! ขอให้กฎหมายลักษณะผัวเมีย อันเปนนตรฐของสยาม จงเกิดให้สมกาลสมัย และความเจริญของประเทศชาติด้วยเถิด”

(จากคอลัมน์ “ความเจริญของชาติ โดย นวลจวี” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 29 29 สิงหาคม 2475 หน้า 15)

สังเกตเห็นได้ว่า เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีข้างต้น ยังได้ใช้กลวิธีการต่อรองเชิงอำนาจในสตรี ด้วยการใช้อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ซึ่งเหนือกว่าอำนาจของบุรุษ และอำนาจของใคร ๆ ทั้งปวง มาเป็นกำลัง เป็นพลังเสริมแรงในการต่อสู้อีกทางหนึ่ง เพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมให้กับสตรี รวมทั้งยังได้ชี้ให้เห็นว่า “กฎหมาย” ถือเป็นสิ่งที่ขีดหน้าฐตาของประเทศ ดังนั้น จึงควรที่จะเป็นกฎหมายที่ทันสมัย มีความเป็นธรรม ไม่แบ่งไว้ถึงความเอาใจเอาริยาบ การทำเพื่อประโยชน์เฉพาะฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอันจะทำให้กฎหมายเกิดความต่างพร้อยเพราะกฎหมายถือ

เป็นของทุกคน ไม่ใช่เฉพาะของชายเท่านั้น เพราะฉะนั้น กฎหมายไทยจึงจะต้องปรับปรุงให้ทันสมัย มีมาตรฐานเทียบเท่ากับนานาชาติประเทศด้วยนั่นเอง

ง. อ่างสตรีในประเทศที่ด้อยพัฒนา และความตกต่ำของประเทศที่กตริช่มเหงและเอารัดเอาเปรียบสตรีเพศ

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี นอกจากจะอ้างสตรีในประเทศที่เจริญ เพื่อเป็นการต่อรองในเชิงอำนาจให้กับสตรี ในประเทศที่ด้อยพัฒนาและความตกต่ำของประเทศที่กตริช่มเหงและเอารัดเอาเปรียบสตรีเพศ เพื่อเปรียบเทียบและชี้ให้เห็นถึงความเจริญและคุณภาพของสตรีในประเทศที่เจริญแล้ว กับความตกต่ำ ความโหดร้าย ป่าเถื่อน การกตริช่มเหงสตรี และความตกต่ำของประเทศที่ด้อยพัฒนา เพื่อปลุกจิตสำนึกและสร้างค่านิยมที่ดีต่อสตรี ขจัดอคติในสังคม ตลอดจนชี้ให้เห็นว่า ค่านิยมที่ผิด ๆ ต่อสตรี นั้นน่าสงสารและถูกกระทำเช่นไร รวมทั้งบุรุษผู้ครองอำนาจนั้นน่ารังเกียจ น่ากลัว ในทางกลับกัน ในประเทศที่สตรีได้รับสิทธิ ความเสมอภาค เสรีภาพ และได้รับโอกาสเท่าเทียมกับบุรุษนั้น มีคุณภาพ มีศักยภาพ ตลอดจนประเทศนั้นน่าอยู่ มีความศิวิไลซ์อยู่มาก และบุรุษนั้นก็ได้รับการยกย่องเป็นอย่างมาก ดูภาคภูมิ ดูมีศักดิ์ศรีกว่ามาก แม้สตรีก็ยังเจตฐุและชมเชย ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างค่านิยมและทัศนคติเกี่ยวกับสตรีที่ดีขึ้นในสายตาของบุรุษในสังคม และยังจะกระตุ้นให้เกิดการยอมรับและการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสตรีกับบุรุษ ซึ่งส่งผลต่อสถานภาพ บทบาท ตลอดจนสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของสตรีที่ตกต่ำ ให้มีความทัดเทียมกับบุรุษเพศได้

“ในหมู่มนุสส์ชั้นต่ำ ที่ไกลต่อความเจริญทั้งคุณธรรมและจรรยา หรือกฎหมายประเพณีนั้น บัดนี้ยังพอที่จะนำมากล่าวได้ เช่น พวกเงาะป่า คนป่า ในเกาะมอนิไอ และเกาะต่าง ๆ มหาสมุทรแปซิฟิก และพวกคนคอยโม แอฟริกาเป็นต้น ฐานะของสตรีในหมู่มนุสส์จำพวกนี้ เมื่อดูด้วยวิญญานทรัพย์ของบุรุษและผู้ชายประพุดิตต่อหญิง เหมือนประพุดิตต่อคู่สัตว์ ฝ่ายชายมีสิทธิอำนาจเต็มเหนือหญิงทุกอย่างทุกประการ เช่นจะฆ่าก็ตายจะขายก็ขาด โดยไม่มีกฎหมายหรือประเพณีที่จะกีดกันความโหดร้ายของเขาจำพวกนี้เลย

.....ในหมู่มนุสส์ชาติอารยะระผู้ครอบครองชมพูทวีป(อินเดีย) ในสมัยโบราณและปนชนชาติหนึ่งซึ่งมีความเจริญอย่างสูงสุดในสมัยนั้น นิตธรรมของเราได้ประสาทรความเสมอภาคหน้าให้แก่สตรีอย่างเต็มที่ภริยามีความเสมอภาคเท่าเทียมสามีทุกสภาพ ทั้งการปกครอง ครอบครอง เคนะสถาน และทรัพย์สมบัติ.....แต่ต่อมาชมพูทวีปได้ตกอยู่ในอำนาจของชนต่างชาติ ที่มีภูมิมิธรรมต่ำกว่าชาติอารยะ.....ซึ่งได้นำเอาประเพณีมี

ภรรยาเข้าไปสู่ขมภูทิวป์ จึงเกิดมีประเพณีกตัญญู กักขัง สตรีขึ้นในขมภูทิวป์ เมื่อความเจริญของชาติแห่งชาวขมภูทิวป์ประพุดิเลวลงในทางเหยียบย่ำสิทธิสตรี ปานนี้มีชำนานชาวขมภูทิวป์คือ อินเดียน อันกว้างใหญ่ไพศาลก็กลายเป็นโคลนนี่ของอังกฤษ หมดทั้งชาติชาติอิสระภาพ เสรีภาพ ทราบเท่าทุกวันนี้”

(จากคอลัมน์ “ความเจริญของชาติ โดยนวนฉวี” หญิงไทยปีที่ 1 ฉบับที่ 27 27 สิงหาคม 2475 หน้า 30)

“อินเดียน พม่า ญวน และ เขมรซึ่งมีขนนธรรมเนียมนิยมในการมีภรรยา มากนั้น มีความเจริญเป็นประการใดบ้าง ทั้ง ๔ ประเทศนี้ มีประเทศใดบ้างที่เป็นเอกราช แก่ตนเอง ชะรอยพ่อหนุ่มไทยเราใครจะเห็นฐานะของประเทศเราเป็นดังนี้บ้างละกระมัง จึงชอบให้ชายมีภรรยาได้มาก”

(จากคอลัมน์ “คารมหญิง” หญิงไทย หน้า 7)

จ.การอ้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

การอ้างผลประโยชน์ของประเทศในการต่อรองชิงอำนาจให้กับสตรี ที่สะท้อนเนื้อหาที่ปรากฏในนิยายสารสตรีนั้น แสดงให้เห็นความจริงที่ว่า “ความเจริญของสตรี คือความเจริญของประเทศ” และการสร้างจิตสำนึกว่า “สตรีก็เป็นพลเรือนของประเทศเช่นเดียวกับบุรุษ” ดังนั้นในการสร้างความเจริญก้าวหน้าของประเทศย่อมขึ้นกับความเจริญคุณภาพของคนในประเทศ สตรีคือพลเมืองของประเทศ ถ้าไม่ให้สิทธิ – เสรีภาพ ความเสมอภาค และความเป็นธรรมแก่สตรีก็เหมือนกับ ตาข้างเอนไปข้างใดข้างหนึ่ง หรือประเทศที่เจริญครั้งเดียว ก็ไม่อาจเจริญทัดเทียมอารยะประเทศได้ เช่นเดียวกันถ้าสตรีเจริญก้าวหน้า ได้รับการพัฒนา ได้สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค และมีบทบาททางสังคม เท่าเทียมบุรุษ สตรีก็จะสามารถก้าวเคียงบ่าเคียงไหล่กับบุรุษและจะเป็นกำลังที่สำคัญในการพัฒนาประเทศชาติได้

“.....ขอจงพึงสังเกตจากอารยะประเทศเกิด ประเทศใดที่บังคับให้ชายมีภรรยาแค่คนเดียวแล้วนั้น ย่อมเป็นเอกราช และเป็นอารยะประเทศหรือมีมหาอำนาจ”

(พรรณนะ”แม่ ศรีเมือง” จากคอลัมน์ คารมหญิง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 119 16 พฤศจิกายน 2475 หน้า 3)

“ตราบใดที่ภาวะของมนุษย์ไม่เสมอภาคกัน ตราบนั้นประเทศจะเจริญโดยสมบูรณ์ไม่ได้เป็นอันขาด ลองคิดซิท่านเมื่อทั้งสองเพศ ตั้งใจมั่นที่จะยกประเทศให้สูง

ความเจริญโดยแท้จริง ในเมื่ออีกฝ่ายหนึ่งสูงด้วยการศึกษา ความเสมอภาค และอีกฝ่ายหนึ่งยังต่ำต้อยอยู่เช่นนี้ มันจะมีเอียงไปข้างหนึ่งหรือท่าน.....”

“ฐานะของหญิงเท่านั้นที่แสดงให้เห็นถึงความเจริญ ของประเทศ ได้อย่างแท้จริง....”

(พรรณนา “ฐานะของหญิง” จากคอลัมน์ คารมหญิง หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 90 2 พฤศจิกายน 2475 หน้า 7)

จ. อ่างผลประโยชน์ของบุรุษ

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ได้ตอรองเชิงอำนาจให้กับสตรีโดยการชี้ให้เห็นถึงผลประโยชน์ที่บุรุษพึงได้รับ จากการที่ยินยอมให้สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคแก่สตรี ตลอดจนร่วมมือกัน แก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมที่เกิดขึ้นกับสตรี และชี้ให้เห็นผลจากการกระทำของบุรุษ จากการที่สตรีได้รับการกดขี่ การเอาเปรียบของบุรุษ ว่าบุรุษเองอาจจะได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำเช่นเดียวกันดังนั้นการชี้ให้บุรุษเห็นถึงผลประโยชน์ของตนย่อมสามารถเป็น “เครื่องมือ” “เครื่องผ่อนแรง” ในการเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมให้กับสตรีได้ การทำให้บุรุษเห็นว่าตนจะได้รับผลประโยชน์จากสิ่งนั้น และเสียผลประโยชน์จากการไม่ได้รับในสิ่งนั้น ๆ ย่อมคล้ายคลึงตามโดยง่ายกว่าการไปเรียกร้อง หรือร้องขอโดยไม่แสดงให้เห็นถึงผลประโยชน์ตอบแทน ดังนั้นการอ้างผลประโยชน์ของบุรุษ จึงเป็นการช่วยให้การเรียกร้องสิทธิ และความเป็นธรรมต่าง ๆ ให้กับสตรีมีพลังมากขึ้น

“.....ถ้าจะไม่ยอมให้หญิงมีโอกาส ได้ศึกษาเล่าเรียนแล้ว หญิงก็คงตกไปเป็นพวกโหดเขลา ฝ่ายชายก็คงเลือกหาแม่เรือนดีไม่ได้ เมื่อมีแม่เรือนไม่ดีแล้ว ความเดือดร้อนก็คงตกมีอยู่แก่ชายทุกเมือง.....”

(จากคอลัมน์ “หน้าที่ของหญิง” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 18)

“หญิงขอให้มีการยกคนเดี๋ยวกี้โดยเห็นว่า มีการยกมากทำให้เปลือง เปนมูลเหตุให้โภคจิตตกต่ำ ทำให้การเงินครอบครัวฝืดเคือง เปนเหตุให้กุลบุตรไม่ได้รับการศึกษาเพียงพอ เปนเหตุเพราะอารยะชนมักมากในกามรมณ์

ชายที่มีการยกมากย่อมทำให้เกิดชุลลุกชลักหาเรื่องรักใจ ผู้ใดที่มีเรื่องรักใจย่อมไม่มีสมองโปร่งใส อันอาจเกิดแนวคิดที่ดีได้.....

ยอมเป็นธรรมดา ที่ชายใดผู้มีฐานะมุ่งประจําใจในทางครอบครัวอยู่เปนนิจ
แล้ว จักเปนนักการเมืองหรือที่รัฐสภาที่ดีไม่ได้เลย.....”

(บทความเรื่อง “แม่ศรีเมือง” จากคอลัมน์ คารมหญิง หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 104 16 พฤศจิกายน
2475 หน้า 7)

“ข้าพเจ้าได้เคยสนทนากับเพศชายหลายคน เลยได้ทราบถึง
ประวัติการณ์ของการมีภรรยาหลายคน ซึ่งไม่เคยปรากฏว่า ชายคนใดพูดว่ามีความสุข
เสียแต่บ่นว่า ร้อนใจ ไม่มีความสุขเสียเลย ไม่ไหว เหลือกำลังเลี้ยง เงินเดือนออกมาก็ไม่
พอใช้ เกือบจะเป็นหนี้เขา ไหนจะถูกเมียหลวง ไหนจะถูกเมียน้อย ไหนจะค่าเช่า ไหนจะ
ค่ากิน สารพัดจิปาถะ แถมยังมีเรื่องเดือดร้อนเสมอ เพราะมีการระหองระแหงระหว่าง
ๆเมีย ๆ ไม่มีเวลาลงลอยกันได้.....ท่านผู้นี้ข้าพเจ้าเห็นว่า ไม่รู้จักการใช้สิทธิของตน ไม่รู้
จักรักคน และไม่รู้จักค่าของความยุติธรรม จึงยังตกอยู่ในเขวนรกอันจะนำความหายนะมาสู่

ข้าพเจ้าได้พบชายที่มีการศึกษา ไม่ปรากฏว่าเขาได้หาภรรยาใหม่อีก
นอกจากภรรยาเดิมคนเดียว และในครอบครัวของท่านผู้นี้ก็มีความสุขตลอด ซึ่งกับต่างท่านที่
กล่าวเมื่อกี้...”

(จากคอลัมน์ “ชายรู้จักสิทธิดีแล้วหรือ?” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 39 9 กันยายน 2475 หน้า15)

สังเกตข้อความข้างต้นจะเห็นว่านิตยสารสตรีได้ใช้คำว่า “ความเป็นนักการเมือง”
หรือ “งานที่รัฐสภา” ซึ่งชี้ให้เห็นว่านิตยสารสตรีได้อ้างถึงผลประโยชน์ของ “รัฐบาล” ด้วย ทั้งนี้
นิตยสารสตรีมองว่า “รัฐบาล” ก็คือบุรุษกลุ่มหนึ่งที่ “มีอำนาจทางสังคม” ดังนั้นการการอ้างผล
ประโยชน์ของ “รัฐบาล” ซึ่งเป็นบุรุษเช่นเดียวกันย่อมสามารถทำให้แนวคิดและข้อเรียกร้องของกลุ่ม
สตรีอาจจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ง่ายขึ้น นอกจากนี้นิตยสารสตรียังได้อ้างถึงประสบการณ์
จริง ๆ ของบุรุษมาเป็นเครื่องตอรองเชิงอำนาจ ให้กับสตรีคือแสดงให้เห็นว่า ไม่ได้กล่าวลอย ๆ แต่
มีตัวอย่าง มีเรื่องจริงทำให้มีน้ำหนักขึ้น น่าเชื่อถือ และมีพลังขึ้น รวมทั้งยังเน้นให้เห็น “บุรุษที่มีการ
ศึกษา” ย่อมรู้จักค่าของความยุติธรรม และเห็นอกเห็นใจสตรี ดังนั้นบุรุษใดแม้ว่าจะเรียนสูง แต่ถ้าไม่รู้
ค่าของความยุติธรรม ย่อมไม่ต่างอะไรกับคน “ไร้การศึกษา” ซึ่งจะช่วยให้บุรุษ ซึ่งโดยธรรมชาติมัก
จะรักเกียรติ รักศักดิ์ศรี ของตนมาก ย่อมต้องตื่นตัว และไม่ยอมรับคำกล่าวนั้น ก็ย่อมต้องคล้อย
ตามคำขอร้องของสตรีโดยง่ายขึ้น และยังเพิ่มพลังให้กับการเรียกร้องสิทธิ และความเสมอภาคให้
กับสตรีได้อีกด้วย

ข. การอ้างข่าวของสตรี ทั้งในและต่างประเทศ

การอ้างข่าวของสตรีที่ปรากฏ ในเนื้อหาของนิตยสารสตรีนั้น จะเป็นการแสดงให้เห็นถึง ความสามารถ ศักยภาพ อัจฉริยภาพ ตลอดจนพลังอำนาจและเกียรติคุณ ชื่อเสียงของสตรี ให้เป็นที่ประจักษ์ อันจะเป็นการสร้างทัศนคติที่บุรุษ และสังคมมีต่อสตรี ให้เป็นไปในทางที่ดีขึ้น และก่อให้เกิดการยอมรับ และผลักดันให้สตรีเข้าไปมีบทบาท และมีอำนาจในสังคมได้อย่างกว้างขวางขึ้น รวมทั้งยังเน้นการสร้าง ภาพพจน์ที่ดีให้กับสตรี รวมไปถึงการสร้างความหมายและตัวตนของสตรีในมิติใหม่ ที่เก่งกล้า สามารถ ไม่แพ้บุรุษอันจะช่วยประกาศเกียรติคุณ เกียรติยศของสตรี ให้เป็นที่ประจักษ์ ทั้งยังช่วยยกระดับฐานะและบทบาทของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษในสังคมได้

“ตามข่าวโทรเลขรอยเตอร์ ลงวันที่ ๙ สิงหาคม มีข่าวมาจากกรุงลอนดอน ความว่า นางสาวเยอร์ทรอด อีควอล.....สตรีชาวอเมริกัน อายุ ๑๔ ปี ได้แสดงความสามารถว่ายน้ำข้ามช่องแคบอังกฤษ.....จากแหลมกรีเนซ.....ถึงควิชดาร์น.....เป็นผลสำเร็จในเวลา ๑๔ นาฬิกาครึ่ง.....เจ้าหล่อนเป็นสตรีคนแรกที่ว่ายน้ำข้ามช่องทะเลอังกฤษ สำเร็จ

การว่ายน้ำข้ามช่องทะเลอังกฤษนี้ได้ มีผู้พยายามกันมาก แต่ปรากฏว่าได้ เคยมีบุรุษว่ายน้ำข้ามสำเร็จได้เพียง 5 คนเท่านั้น.....ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่า นางสาวเยอร์ทรอด อีควอล...เป็นผู้ที่มีความสามารถยิ่งกว่าบุรุษเพราะเจ้าหล่อนว่ายน้ำได้สำเร็จ

.....นางสาวเยอร์ทรอดเป็นผู้ที่มีความสามารถยิ่งกว่าบุรุษทั้งหลายที่ได้ว่ายน้ำข้ามสำเร็จไปแล้วมากเพราะเจ้าหล่อนว่ายน้ำข้ามสำเร็จได้โดยกินเวลาเพียง ๑๔ นาฬิกา เท่านั้น นี่แสดงให้เห็นได้ว่า ในบางครั้งบางคราวสตรีก็อาจจะมีพลังเหนือกว่าบุรุษ.....”

(จากข่าว “นางสาวเยอร์ทรอดอีควอล สตรีเหนือบุรุษ” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 26 23 สิงหาคม 2469 หน้า11-13)

“สตรีคนแรกที่ได้ดำรงพระยศเป็นนายพันเอกบัญชาการทหารนั้นคือ พระมเหสีของซารินิโคลาส ที่ ๑ ประเทศรัสเซีย”

(จาก คอลัมน์ “เกียรติยศสตรีต่างประเทศ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 43)

สังเกตดูได้ว่าเนื้อที่ปรากฏในนิตยสารสตรีไม่เพียงแต่ชี้ให้เห็นว่าสตรีมีพลังอำนาจ ศักยภาพ และความสามารถทัดเทียมกับบุรุษเท่านั้น แต่สตรีก็อาจจะมีพลังอำนาจ

ศักยภาพ และ ความสามารถเหนือกว่าบุรุษได้ ดังเช่น “นางสาวเยอร์ทูด” ที่สามารถว่ายน้ำข้ามช่องแคบอังกฤษใช้เวลาน้อยกว่าบุรุษ และ “พระมเหสีของพระเจ้าซาร์นิโคลาสที่ ๑” ที่เป็นนายพันเอกบัญชาการทหารซึ่งล้วนเป็นชายออกสามศอกทั้งสิ้น

ข. การการอ้างพระมหากษัตริย์ และ บุคคลสำคัญของประเทศ

การอ้างพระมหากษัตริย์และบุคคลสำคัญของประเทศ ไม่ว่าจะเป็นพระราชดำรัส พระราชดำริหรือพระราชนิพนธ์ อันเป็นไปเพื่อสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอ และความเป็นธรรมให้กับสตรี ตลอดจนการให้ความสำคัญและการให้การยอมรับสตรี เพื่อแสดงให้เห็นว่าท่านเหล่านี้ ซึ่งเป็นที่เคารพและเป็นประมุข เป็นคนสำคัญของประเทศมีแนวทางใด ย่อมแสดงว่าแนวทางนั้น สำคัญและเป็นสิ่งที่ถูกต้องดีงาม เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของคนในสังคมและของประเทศชาติ ดังนั้นทุกคนก็ควรที่ยอมรับและเห็นดีงามด้วย อันจะช่วยเพิ่มพลังและความน่าเชื่อถือ ให้กับการเรียกร้องสิทธิต่าง ๆ และการสร้างพลังอำนาจให้กับสตรีได้

“.....ดิฉันยังจำพระราชนิพนธ์เบญจมาศราชกาลได้ดังนี้

ฝูงชนกำเนิดคล้าย	คลึงกัน
ใหญ่ย่อมเพศผิวพรรณ	แมกบ้าง
ความรู้อาจเรียนทัน	กันหมด
ยกแต่ชั่วดีอ้าง	อ่อนแก่ฤาไหว

ดิฉันคิดว่าสตรีผู้มีการศึกษาทั่วไปย่อมเคารพนับถือพระราชสุภาวณีนี เสมอ และ ยังแน่ใจว่า หญิงอาจเรียนวิชาสามัญได้ดีเท่าชาย.....”

(บทความเรื่อง “ปฐมลิขิตของบรรณานิการิณี” จากคอลัมน์ จากใต้บรรณานิการิณี สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 1)

“พระศรีพัชรินทราบรมราชินี” ทรงตั้งโรงเรียนขึ้นไว้เป็นหลายโรงเรียน ก็ด้วยทรงหวังจะประสิทธิ์ประสาทความเจริญแห่งสตรีทั้งหลาย เมื่อสวรรคตแล้วพระโอรสของพระองค์ คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลปัจจุบันนี้ ทรงมีพระมหากษัตริย์คุณ อุทิศทุนโรงเรียนสตรีนั้น ต่อมา พระองค์ประกอบพระราชกรณียกิจของพระองค์แนวแน่

ด้วยประชาชนทั้งหลาย เพื่อมิให้ฝ่ายชายกดขี่กับฝ่ายหญิง รวากับบิดามิให้บุตรรังเกศิดาก
กว่าได้.....”

(จาก “กำลังของเรา” สตรีศัพท์ ปีที่1 ฉบับที่ 32 6 มกราคม 2465หน้า 6)

ฉ. การอ้าง บทกวี / สุภาษิต อันเกี่ยวข้องกับสตรี

การอ้างบทกวี/สุภาษิตต่าง ๆ อันเกี่ยวข้องกับศักยภาพ ความสามารถ ตลอดจน
การให้สิทธิที่เท่าเทียมกัน ระหว่างสตรีกับบุรุษ อันจะช่วยให้การต่อรองในเชิงอำนาจ หรือการเรียก
ร้องสิทธิและความเป็นธรรมต่าง ๆ ให้กับสตรี คู่มือหลักการ มีข้อเสนอแนะ และมีน้ำหนักมากขึ้น
รวมทั้งช่วยยกระดับสตรีให้มีความสำคัญและมีศักยภาพมากขึ้น

“.....ถ้าจะไม่ยอมให้หญิงมีโอกาสได้ศึกษาเล่าเรียนแล้ว หญิงก็คงตกไป
เป็นพวกโหดเขลา ฝ่ายชายก็คงเลือกหาแม่เรือนที่ดีไม่ได้ เมื่อมีแม่เรือนไม่ดีแล้วความ
เดือดร้อนก็คงตกมีอยู่แก่ชายทุกเมื่อ ดุจโครงสุภาษิตกล่าวคือ

มีลูกคือลูกชื้อ	กาแล
มีทาสเพียร	แสไล่
มีเรือรังชีแพ	ดีกว่า
มีแม่เรือนเปื้อนให้	เดือดร้อนเพลางาย

(จาก “หน้าที่ของหญิง” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457หน้า 18)

“ไวเหมือนกา กล้าเหมือนสตรี

นี่คือโบราณภาษิตบทหนึ่ง ซึ่งกล่าวสอนชนชั้นหลัง ให้ประพฤติตาม
ธรรมดากาเป็นสัตว์ ที่ว่องไว ในเชิงโฉบฉวย ทั้งที่นี้และที่โล่.....

.....กายังเป็นสัตว์ที่เฉลียวฉลาด รู้จักว่าสิ่งใดเป็นอันตราย และ ไม่
เป็นอันตราย.....นอกจากนี้ความจำอันแม่นยำของกายังคอยช่วยให้กาหลบหลีกพ้น
อันตราย.....ดังนั้นแหละนักปราชญ์ท่านจึงยกความว่องไวให้แก่กา.....

ท่านให้"ความกล้าเหมือนสตรีนั้น".....เป็นสุภาสิตสำหรับสั่งสอนบุคคล ให้ประพฤติตนในทางที่ตรงเหมือนสตรีเช่น พระสุริโยทัยซึ่งยอมตายแทนพระราชสวามี ท้าวเทพกษัตรีและท้าวศรีสุนทร ซึ่งต้านทานกองทัพพม่าที่ยกมาย่ำยีเมืองปักษ์ใต้ ของ สยามเป็นอาทิ นักปราชญ์โบราณท่านจึง ประพันธ์ไว้เพื่อสะกิดใจบุรุษ...."

(จาก คอลัมน์ "ไวเหมือนกา กล้าเหมือนสตรี" สตรีไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 32 8 พฤศจิกายน 2469 หน้า 13)

ญ.การสร้างสำนึกความเป็นเพื่อนร่วมชาติ เป็นส่วนหนึ่งของประเทศชาติ และการเห็นถึงความสำคัญของการร่วมกันและกันระหว่างสตรีกับบุรุษ

การสร้างสำนึกของความเป็นเพื่อนร่วมชาติ เป็นพี่น้องร่วมชาติกันของนิสิตสาว สตรีย่อมทำให้เกิดความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เห็นใจกัน จะต้องส่งเสริมและให้เกียรติซึ่งกันและกัน จะต้องมีสิทธิที่เท่าเทียมกัน มีอำนาจ มีศักยภาพที่เท่าเทียมกัน เพื่อร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนา ประเทศชาติ

ในขณะเดียวกัน การสร้างจิตสำนึกให้บุรุษกับสตรี เห็นถึงความสำคัญของการร่วมกันและกัน พึ่งพาอาศัยกัน ไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ไม่เอาเปรียบกันซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน ในเชิงอำนาจระหว่างบุรุษกับสตรี ที่ทำให้มีศักยภาพ มีความสำคัญ มีบทบาททางสังคมเช่น เดียวกันกับบุรุษ ตลอดจนยังเป็นการลบเส้นแบ่งพรมแดนทางเพศ ระหว่างบุรุษกับสตรีด้วย เพราะล้วนเป็นเพื่อนร่วมชาติ และต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน จึงมีความเท่าเทียมกันในทุก ด้าน

"ประเทศก็เปรียบเหมือนร่างกายของคน ๆ หนึ่งและมนุษย์ในประเทศนั้นก็เปรียบเหมือนแขนขาของประเทศ....เมื่อเพศชายเป็นแขนขาของประเทศ เพศหญิงก็คือ แขนขาคือของประเทศนั่นเอง..... เท่าที่เล่าสืบกันมาปรากฏว่าแขนขาคือของประเทศ ผอมแห้งและอ่อนเปลี้ยมากด้วยโลหิต "คือการศึกษา" ไม่สามารถไหลผ่านไปผ่านมาได้ สะดวก...."

บัดนี้ รัฐบาลเปรียบเหมือนนายแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ได้ปล่อยให้โลหิต การศึกษา ผ่านแขนขาคือโดยทั่วถึงแล้ว ขอให้พวกเราจงบริหารแขนขาคือที่อ่อนเปลี้ยมานาน ให้กลับเป็นแขนขาคือที่สมบูรณ์ขึ้นเถิด เพราะคนแขนขาหรือข้างหนึ่งนั้นเป็นการหนักแรงกินแรงแขน ขาคือที่เหลือเกิน ยิ่งกว่านั้น ยังทำให้ดูทุเรศกับร่างกายมาก..... ถึงเวลาแล้วที่ท่านจะช่วย กันบำรุงแขนขาคือให้แข็งแรง.....ทำอะไรทำได้ ตอนนี้แหละนายประเทศสยามของเรา จะ

เป็นนักเพาะกายบริหารที่มีรูปร่างต้องตานิยม.....หญิงกับชายจะต้องอยู่คู่กันไปจนกว่าโลกสลาย อย่าให้ได้ชื่อว่า นายสยาม ยกมือซ้ายขวาชกกันเองเลย.....”

(จากคอลัมน์ “หญิงไทยกับการศึกษา” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 10 10 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

“แม้ถึงชายจะทำประโยชน์ให้โลกเจริญงามสักเพียงใด ก็ต้องอาไศรยพวกหญิง เพราะเหตุที่พวกหญิงทั้งหลาย มีหน้าที่เป็นแม่เรือน และสำหรับเพาะพืชพันธุ์ของมนุษย์ทั่วโลก...ดั่งรถหรือล้อเกวียน ถ้าไม่มีสัตว์ที่เป็นพาหนะเช่นลา ก็คงไม่ทำประโยชน์ให้สำเร็จได้ตามต้องการ อันใดหญิงกับชายย่อมอาไศรยกันและกัน เหมือนรถม้า..... เพราะเหตุนี้หญิงกับชายย่อมมีน้ำหนักร่วมกัน.....”

(จากคอลัมน์ “ประเพณีโบราณ” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 2 พฤษภาคม ร.ศ.125 หน้า 76)

กฎการอ้างความเป็นมารดา ความเป็นบุพการี

การอ้างความเป็นมารดา ความเป็นบุพการี ของนิตยสารสตรีนั้น เน้นแสดงให้เห็นว่าสตรีเพศ ก็คือ ผู้ให้กำเนิด คือมารดา หรือเป็นเพศเดียวกับมารดา ผู้ให้กำเนิดมนุษย์ทุกคน ดังนั้นเมื่อสตรีเป็นมารดา เป็นบุพการีของมนุษย์ทุกคน ย่อมจะต้องบำรุงรักษา ให้เกียรติ ยกย่อง เชิดชู และให้ความสำคัญสตรี หากทำให้สตรีได้รับความเป็นธรรม เอารัดเอาเปรียบ กดขี่ ข่มเหง ต่อดจน ริดรอน หน่วงเหนี่ยวซึ่งสิทธิ เสรีภาพของสตรี ย่อมเท่ากับเป็นการออกตัญญูการเนรคุณ การทำร้ายมารดาและบุพการีของเราเอง

“.....สตรีเป็นผู้ให้กำเนิดบุรุษ เป็นผู้เช็ดน้ำตา น้ำมูก ของบุรุษ และอุ้มเขาไว้ด้วยบนตัก ด้วยความรัก ความทะนุถนอม ก็ไฉน หากถึงมาว่าเรา ชอบมองดูเราด้วยดวงตากลับเป็นเชิง ประสงค์ร้ายชนิดนั้นเล่า.....”

(จากคอลัมน์ “ตื่นเถิดเพื่อนหญิง” สยามยุพดี ฉบับที่ 3 20 ตุลาคม 2471 หน้า 2)

“ข้าพเจ้ารู้สึกปลาบใจ เจ้าหน้าที่ไม่แลเห็นสตรี เป็นนักเรียนกฎหมายบ้าง อันที่จริงโรงเรียนกฎหมายก็เป็นโรงเรียนของรัฐบาลเหมือนกัน ซึ่งไม่ต่างกับโรงเรียนครู และโรงเรียนแพทย์ ทำไมจึงไม่ให้ความสำคัญต่อผู้หญิงบ้าง ที่ครูและแพทย์ ซึ่งเป็นผู้หญิงแท้ ๆ ทำไมรัฐบาลจึงอ้าง ส่วนโรงเรียนกฎหมายทำไมจึงไม่ยอมให้ผู้หญิงใช้ความสามารถบ้าง ถึงแม้ผู้หญิงจะสอบไล่ได้ เป็นเนติบัณฑิตสตรีก็ตาม.....ดูแต่ในต่างประเทศ เนติบัณฑิตมีถมไป.....ส่วนสตรีไทยเรา นี้ ได้ถูกก่อกำหนดปรักมานานหนาแล้ว น้ำใจรัฐบาลที่รักของปวงสตรี

ชาวสยามจะไม่เปิดโอกาสให้หญิงไทย ซึ่งเปนมารดาของเด็กไทยทั้งหลายได้ลิ้ม
ตาอำปาก ในวิชากฎหมายบ้างหรือ ?”

(จาก คอลัมน์ “กฎหมายกับสตรี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 32 4 ตุลาคม 2469 หน้า 7)

ญ.อ้างพระพุทธศาสนา คุณธรรมและศีลธรรม

การอ้างพระพุทธศาสนา หรือคุณธรรมและศีลธรรม จรรยา นั้น จะเป็นการช่วย
กล่อมเกล่าและขัดเกลาจิตใจของบุรุษ และสังคมได้ด้วยอคติทางเพศ และค่านิยมที่บุรุษมีต่อสตรี
ที่ถูกปลุกฝังหยั่งรากลึกมาเป็นเวลานาน ยากที่จะเปลี่ยนแปลงหรือลบล้างไปได้ง่าย ๆ ดังนั้นทำให้
การเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมของสตรี ไม่ได้รับความสนใจ ไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา และไม่
ได้รับความเป็นธรรมในสังคม ดังนั้นถึงแม้ว่าสังคมอาจจะยังไม่ยอมรับ และไม่ให้ความสำคัญกับ
การเรียกร้องสิทธิสตรี อย่างน้อยก็การที่เห็น คุณธรรม และศีลธรรมจรรยา และความเป็นพุทธ
ศาสนิกชน ผู้ซึ่งยึดมั่นในหลักธรรมของบุรุษยังเป็นการยอมรับสถานภาพของสตรีในระดับหนึ่ง

“ ท่านชายที่มีความปรารถนาอันมิรู้จักสิ้นสุด ถือว่า ผู้หญิงเป็นกีฬาหรือ
บุษยามความเจริญมณีนี้นั้นเป็นชีวิตร์ คงจะพยายามระงับความพลุ่งพล่านของตนให้สงบไว้
บ้าง หรือระลึกถึงศีลธรรมจรรยาอันดีงาม....ศีลธรรมมันไม่ใช่กฎหมายในลักษณะบังคับ
แต่อย่างไรศีลธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญที่เป็นเครื่องวัดความประพฤติของบุคคลไว้.....”

(จาก คอลัมน์ “ความเจริญของชาติ” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 29 สิงหาคม 2475 หน้า 30)

“ท่านผู้อ่านซึ่งเป็นพุทธศาสนิกชนทั้งหลาย ท่านผู้เพียบพร้อมไปด้วยคุณ
ธรรม โยท่านจึงนิ่งดูคายปล่อยให้ภาวะของเพื่อนร่วมชาติต่ำต้อยเพียงนั้นแล้ว ท่านจะมา
รวมกันยกฐานะของหญิงให้ดีขึ้นกว่าเดี๋ยวนี้อีกหรือ”

(ทรงคนะเรื่อง “ฐานะของหญิง” จากคอลัมน์ คารมหญิง หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 53 2 พฤศจิกายน
2475 หน้า 7)

ฐ.การขอโอกาสให้สตรี และเป็นหลักประกันให้กับสตรี

สตรีเพศมักโดนกีดกันและไม่ได้รับการยอมรับ จากคนในสังคม ไม่ได้รับโอกาสให้
แสดงความสามารถและมีบทบาทที่ทัดหน้าเทียมตาบุรุษในสังคม ดังนั้น เนื้อหาที่ปรากฏใน
นิตยสารสตรีจึงได้เป็นตัวแทนขอให้สตรีมีโอกาสแสดงความสามารถ แสดงศักยภาพ และพลัง
อำนาจของตน ได้เป็นที่ประจักษ์เพื่อพิสูจน์และยืนยันว่า สตรีก็มีความสามารถ เก่งกล้าไม่แพ้บุรุษ

ด้วยการเป็นหลักประกันให้สตรี เพื่อให้สังคมเกิดความเชื่อมั่นและให้โอกาสสตรีเพศ ให้สตรีเพศได้ ยืนเคียงบ่าเคียงไหล่บุรุษ ไม่ถูกกีดกัน ชัดขวางจากอคติทางเพศ และความเชื่อที่ผิด ๆ ที่ถูกปลูกฝัง ทำให้สตรีเพศ เป็นที่ยอมรับและมีหน้ามีตาในสังคมได้

“.....ครูคนตรี ครูวาดเขียน ที่ต้องใช้ชายสอนอยู่ เข้าใจกันว่า หญิงไม่มี ความสามารถหรือ ? ลองหันมาหญิงบ้างซิ จะเปนผลหรือไม่ บางทีครูผู้หญิงอาจสอนดี หรือมีภูมิดีกว่าชายก็ได้ ถ้าให้โอกาสแก่เธอ

.....ข้าพเจ้ารับรองเต็มที่ว่า ตามข้อที่กล่าวแล้ว หญิงจะไม่แพ้ชายเลย เพราะถ้ากล่าวถึงความฉลาดไหวพริบความขยัน และความสามารถเหล่านี้ หญิงมีไม่น้อย กว่าชายเลย.....”

(จากคอลัมน์ “หน้าที่และสิทธิของหญิงที่ควรได้รับ” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 22 22 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

1.6 การเปิดพื้นที่ให้กับสตรี

เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสารสตรีไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงการเพิ่มคุณค่า ศักยภาพ พัฒนาคุณภาพของสตรีและต่อรองเชิงอำนาจให้กับสตรี เท่านั้น แต่ยัง ช่วยในการเปิดพื้นที่ ให้สตรีได้เข้าไปยืนอยู่ในพื้นที่สาธารณะ และ เข้าไปมีบทบาทในสังคม โดยมีลักษณะที่สำคัญ ได้แก่

ก. การเปิดพื้นที่ในนิตยสารสตรี

การเปิดพื้นที่ให้กับสตรีมีโดยใช้นิตยสารสตรีนั้นแสดงให้เห็นถึงจุดประสงค์ ในการจัดทำ นิตยสารสตรี ที่แสดงว่าจัดทำขึ้นเพื่อสตรีและ เพื่อให้เป็นพื้นที่ของสตรี โดยเฉพาะ ที่ให้ ความสำคัญกับสตรีเป็นพิเศษ

“เพราะเหตุนี้ข้าพเจ้าจึงคิดพิมพ์หนังสือสำหรับสตรี ขึ้นอีกอย่างหนึ่ง.....”

(จาก “คำนำ” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 4)

“.....คณะดิฉันจึงได้ออกหนังสือ เรื่องนี้ ซึ่งให้ชื่อว่า สตรีนิพนธ์ ดี เพราะสตรีแต่ง และเป็นหนังสือเฉพาะสำหรับสตรีอ่าน ฝ่ายเดียว โดยไม่หวัง จะให้บุรุษมีส่วนอ่านด้วย...”

(จาก “คำนำ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 5)

นอกจากนิตยสารสตรียังได้สร้างความ “เป็นพวกเดียวกัน” หรือ “เป็นเพศเดียวกัน” แก่สตรีผู้อ่านนิตยสาร เพื่อให้สตรีเกิดความสนใจในนิตยสารสตรี และกล้าที่ใช้พื้นที่ของ

นิตยสารในการแสดงความคิดเห็น และเรียกร้องความเป็นธรรม ตลอดจนวิพากษ์วิจารณ์ถึงปัญหาความไม่เป็นธรรมที่สตรีได้รับ รวมทั้งมีอุดมการณ์ร่วมกันกับนิตยสารสตรีได้

“กิจการทั้งหลายแหล่อยู่ในอนุมิตีความคุ้มครองของสตรีไทยโดยตรง”

(จากคอลัมน์ “จากโต๊ะบรรณาธิการนิ” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 10 10 มีนาคม 2475 หน้า 5)

นอกจากนี้ยังเปิดโอกาส ให้สิทธิอำนาจและความเป็นเจ้าของต่อสตรีในการใช้เนื้อที่ หรือพื้นที่ในนิตยสารสตรีอย่างเต็มที่ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์แลกเปลี่ยนความรู้ ร้องทุกข์ ปรับทุกข์ แสดงความรู้ความสามารถ ตลอดจนตอบปัญหา – ไขปัญหาข้อข้องใจต่าง ๆ อาจเรียกได้เป็น “เวที” เป็น “สภากาแฟ” หรือเป็น “สโมสร” เป็น “ที่สังสรรค์สมาคม” สำหรับสตรี ที่สตรีมีโอกาสแลกเปลี่ยน ทศนคติ และ ปัญหาของสตรีต่อเพื่อนสตรีด้วยกันทั้งกับสตรีผู้จัดทำนิตยสารสตรี สตรีผู้อ่านนิตยสารสตรี ไปจนถึงผู้อ่านนิตยสารทุกคนได้ รวมทั้งยังเป็นการเปิดพื้นที่ หรือ สร้างพื้นที่ให้กับสตรี นอกจากที่บ้านเท่านั้น

“หนังสือพิมพ์นี้ได้ตกลงไว้ว่าจะยอมให้โรงเรียนสตรีทั้งหลายเป็นเหมือนเจ้าของ มีอำนาจที่พูดแสดงความคิดเห็น และประกาศรายงานให้หน้าหนังสือพิมพ์นี้ได้ทุกโรงเรียน และนักเรียนสตรีคนใดมีความอุสาหะสามารถจะแต่งเรื่องอันใดส่งมาลงพิมพ์เพียงเดือนละเรื่องก็ยินดีรับลงให้....”

(จาก “คำนำ” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 1 เมษายน ร.ศ.125 หน้า 9)

“อนึ่งบรรดา เรื่อง ๆ ต่าง ๆ ในหนังสือนี้ ดิฉันหวังไว้ว่าท่านสตรีที่มีความสามารถนิพนธ์คงจะมีความเอื้อเฟื้อแต่งเรื่องไปลง เพื่อเชิดชูความดีและความสามารถของเพศสตรีสยาม.....”

(จาก “คำนำ” สตรีนิพนธ์ พ.ศ.2457 หน้า 5)

“เปิดโอกาสสำหรับท่านหญิง.....มีสิทธิที่จะส่งเรื่องบันเทิงคดี โคร่งฉันท์ ภาพท์ กลอน หรือ ปัญหา ความรู้เห็น และภาพถ่ายซึ่งเป็นประโยชน์เกี่ยวกับฝ่ายหญิงมาลงพิมพ์..”

(จาก “หญิงไทย” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 3 สิงหาคม 2475 หน้า 35)

“เพื่อนสตรีของเราทั้งหลาย เมื่อใครได้รับความยุติธรรมใด ๆ หรือมีความคิดเห็นอย่างไรใครที่จะพูด เพื่อเกียรติแห่งหญิง หรือเพื่อสาธารณะประโยชน์

ตลอดจนภาพประชด (การ์ตูน) วิชาแม่เรือน เกร็ดวิทยา เกร็ดความรู้ต่าง ๆ อันจะเป็นเครื่องเปิดหู เปิดตา แก่สตรี ของเราแล้วก็ได้โปรดส่งมาเถิด.....”

(จาก คอลัมน์ "จากโต๊ะบรรณารักษาริณี" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 33)

“ฝ่ายหญิงเป็นสาวสวย , รวยทรัพย์ ตัวคนเดียว ปกครองทุกอย่าง ผ่านมาด้วยความเข้มแข็งของอำนาจใจ แต่มีนิสัยชอบสนุกมีเพื่อนหนุ่ม ๆ มาก ใช้เงินเก่ง และรักชีวิตในความหรูหรา เป็นสมาชิกสมาคมทุกแห่ง เป็นขาประจำของสถานที่เด่นรำ และเรีงรมย์

ฝ่ายชายมีแต่ความรู้ ไม่มีทรัพย์.....ยากจน มีความประพฤติดีงามมีน้ำใจน่านับถือ ไม่ชอบเที่ยวเตร่ หมกกายอยู่กับตำหรับตำรา มีพี่น้องหลายคน มีอายุอ่อนกว่าฝ่ายหญิง 6 ปี ดังนี้เขาควรจะแต่งงานกันหรือไม่ ?

พิจารณาตอบในวันพรุ่งนี้ “

(จากคอลัมน์ "ตอบปัญหาชีวิต โดย เพทาย" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 120 7 ธันวาคม 2475 11)

ข. เปิดพื้นที่ให้สตรีในสังคม

การเปิดพื้นที่ให้กับสตรีในสังคมของนิเทศสารคดีนั้น มีทั้งการเป็นสื่อกลาง หรือเป็นตัวแทน ระหว่างสตรี กับสังคม ด้วยการเป็นหูเป็นตา เป็นปากเสียงแทนสตรี การเรียกสิทธิ และความเป็นธรรมให้กับสตรีการเปิดโอกาสให้สตรีร้องทุกข์ยังเป็นการขยายของปัญหาของสตรีให้เป็นปัญหาของสังคม ให้เข้ามาอยู่ในสังคม ตลอดจนการสนับสนุน ชี้นำ และช่วยผลักดันสตรีเข้าสู่สังคม เข้าสู่พื้นที่สาธารณะ ด้วยการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคให้กับสตรี

“ถ้าเพื่อนสตรีผู้ใดประสงค์จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อสหായร่วมเพศหรือได้รับความทุกข์ร้อนด้วยเรื่องมิเป็นธรรมอย่างไรโปรดแจ้งความจริงมายังเราเถิด เรายินดีจะช่วยเหลือเรียกร้องสิทธิความยุติธรรมให้.....”

(จากคอลัมน์ "เฉลยสาร" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 9)

“ความมุ่งหมายที่ออกเพื่อให้ความรู้ความสว่างแก่สตรี เป็นปากเสียงเป็นหู เป็นตาของสตรีโดยไม่เลือกชั้น หรือฐานะ”

(จากคอลัมน์ "เฉลยสาร" สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 1 1 มีนาคม 2468 หน้า 5)

“หนังสือพิมพ์รายวัน ออกเวลาบ่าย ยินดีเป็นปากเสียง เป็นหู เป็นตา ของเพื่อนหญิงโดยไม่เลือกชั้นหรือฐานะ ลงภาพข่าวและเหตุการณ์ที่น่ารู้ทั้งในเมืองไทย และต่างประเทศ แนะนำการบ้านเรือน ความรู้รวมทั้งส่งเสริมการสมาคมของหญิง”

(จากคอลัมน์ “หญิงไทยหญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 3 สิงหาคม 2475 หน้า 2)

รวมทั้งช่วยสร้างโอกาส และ ผลักดัน และนำพาสตรีเข้าไปมีบทบาทในสังคม และเข้าสู่สถาบันต่าง ๆ ทางสังคม ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ การประกอบอาชีพ การศึกษา ทัดเทียม กับบุรุษ

“โรงเรียนนี้ตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือการศึกษาของสตรีโดยแท้จริง เด็กหญิงรับไม่อ่าน มีครูสตรี ประกาศนียบัตรมัธยมบริบูรณ์ เป็นผู้อำนวยการสอนกับวิชาเย็บปักถักร้อย และ หน้าที่แม่เรือน กลางคืนสอนเฉพาะวิชาภาษาอังกฤษ อัตราค่าเล่าเรียน คิดอย่างถูก เด็กยังอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ สอนให้เปล่า 9 เดือน ต้องการทราบรายละเอียด โปรดถามขอระเบียบการ และ ข้อบังคับได้จากผู้จัดการ

โรงเรียนสตรีศึกษา

ตำบลปากตรอกบ้านเขมรถนนหลวง
พระนคร”

(จากคอลัมน์ “สตรีศึกษา” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 27)

“ถ้ารัฐบาลลองดำริหัดคิดบรรจุสตรีให้เป็นตัวอย่างเพื่อทดลองดูความสามารถในหน้าที่ราชการบางตำแหน่งก็รู้ถึงความสามารถของสตรีได้ดี.....”

(จากคอลัมน์ “สตรีกับกฎหมาย” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 46 31 มกราคม 2469 หน้า 7)

“ต้องการสตรีทำงาน ต้องการสตรีผู้ที่สมัครจะทำงานติดต่อกับห้างร้านทั่วไป ขอให้รับมาสมัครจะให้ผลประโยชน์อย่างงามที่สุด”

(จากคอลัมน์ “ระเบียบการ ของสยามยุคตี” สยามยุคตี ฉบับที่ 1 6 ตุลาคม 2471 หน้า 4)

“.....สตรีก็ย่อมเป็นประจักษ์ลูกโซ่ทองคำแห่งหนึ่งที่ถูกโยงอยู่ในจำนวนลูกโซ่ของการเมืองทั้งหลายในห่วงอื่น ๆ เมื่อในโลกมนุษย์มีคนอยู่สองประเภทคือ บุรุษ

ประเภทหนึ่ง สตรีประเภทหนึ่ง และคนเราในโลกนี้ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน เมื่อความจริงเป็นอยู่เช่นนี้ ... การเมืองที่เป็นหน้าที่ของบุรุษใช้ว่าสตรีจะช่วยทำไม่ได้..... ดังนั้นสภาพของสตรี...จึงเป็นไปตามความจำเริญตามความนิยมและเกี่ยวกับอยู่กับการเมืองเช่นเดียวกับบุรุษตามความเห็นชอบของชนที่เจริญแล้ว”

(จากคอลัมน์ "สภาพสตรี กับการเมือง" สยามยุพดี ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 27 ตุลาคม 2471 หน้า 2)

2. แนวคิดสตรีนิยมที่สะท้อนผ่านการเคลื่อนไหวของกระแสเสรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสารสตรี

แนวทาง และ แนวคิดในการยกสถานะภาพ ตลอดจนสิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาคของสตรี เพื่อแก้ไขปัญหาความไม่เป็นธรรมต่างๆที่สตรีได้รับในสังคม รวมทั้งเพื่อให้สตรีได้รับโอกาส และมีบทบาททางสังคมทัดเทียมกับบุรุษในทุกๆด้าน อันเป็นการปลดปล่อยสตรีให้หลุดพ้นจากความล้าหลัง และ สายโซ่แห่งอำนาจของบุรุษเหนี่ยวรั้งให้สตรีต้องอยู่ในสภาพที่ตกต่ำมาเป็นเวลานาน ที่ปรากฏในเนื้อหาของนิตยสารสตรีได้สะท้อนให้ถึงแนวคิดสตรีนิยมที่สำคัญ 2 แนวคิด ได้แก่

- แนวคิดสตรีนิยมแบบเสรีนิยม (Liberal Feminism)
- แนวคิดสตรีนิยมแบบเชิงวัฒนธรรม(Cultural Feminism)

2.1 แนวคิดสตรีนิยมแบบเสรีนิยม (Liberal Feminism)

การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสารสตรีนั้นสะท้อนให้เห็นถึงแนวคิดแบบเสรีนิยมอย่างชัดเจน นั่นคือการแสดงความต้องการขจัดอคติทางเพศทางสังคม การแบ่งแยกทางเพศ ตลอดจนความเชื่อที่ผิด ๆ ที่ปลูกให้เกิดความไม่เป็นธรรม การถูกกดขี่ ถูกเอารัดเอาเปรียบต่อสตรีเพศ

การแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ ความคิด ความรู้ ความสามารถและพลังอำนาจของสตรี ยกฐานะฐานะของสตรีให้ทัดเทียมบุรุษ ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นให้สตรีร้องทุกข์ แสดงความคิดเห็น แสดงความสามารถ ตลอดจนการเรียกร้องสิทธิ ความเสมอภาค และความเป็นธรรมให้กับสตรีในด้านต่าง ๆ

นอกจากนี้ยังผลักดันให้สตรีเข้าไปมีบทบาทและมีอิสระในพื้นที่สาธารณะทั้งจากการเปิดพื้นที่ทางนิตยสาร การเป็นสื่อกลาง และเป็นผู้ชักนำสนับสนุน และสร้างโอกาสให้สตรีได้เข้าไปมีบทบาทในสังคม และมีบทบาทในสถาบันต่าง ๆ ทางสังคมทั้งการเมือง กฎหมาย เศรษฐกิจ การศึกษา การประกอบอาชีพ สตรีมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำไปและจะต้องมีความสำคัญเช่นเดียวกับบุรุษในทุก ๆ ด้าน

ในขณะที่เดียวกันพยายามสร้างความหมายและคิดค้นให้กับสตรีให้มีคุณค่า มีความสำคัญ มีศักยภาพมากขึ้น เพื่อปลดปล่อยและยกระดับสตรีเพศ ตลอดจนการสร้างทัศนคติและ ค่านิยมให้สตรีรู้จักพึ่งพาตัวเอง ดูแลตัวเองและครอบครัวได้ ไม่จำเป็นจะต้องพึ่งพามารชิตัวเองในทุกบริบท โดยเฉพาะการยอมรับเป็นอนุภรรยา การเป็นวัตถุทางเพศ เพื่อสนองตัณหาให้กับบุรุษ

รวมทั้งสร้างจิตสำนึกความเป็นเพื่อนร่วมชาติและความสัมพันธ์อันดีกับบุรุษ ด้วยการถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน พึ่งพาอาศัยกัน รวมทั้งความเห็นอกเห็นใจกัน ทั้งนี้เพื่อความเจริญของประเทศชาติ

สังเกตได้ว่าการเคลื่อนไหวที่ปรากฏนิตยสารสตรี ได้พยายามที่จะต่อรองเชิงอำนาจ สร้างโอกาส และ ความมีสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค ของสตรีในสังคม โดยไม่มุ่งจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางสังคมแต่อย่างใด ถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นการเรียกร้องความเป็นธรรมให้กับสตรีในทุกชนชั้นตามที่ปรากฏในจุดประสงค์ของนิตยสารสตรี แต่ก็ยังเป็นเพียงการมุ่งแก้ปัญหาของสตรีและแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาในทุก ๆ เรื่องของสตรีเท่านั้น ไม่ได้มุ่งเน้นจะเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจแต่อย่างใด

2.2 แนวคิดเสรีนิยมแบบเชิงวัฒนธรรม (Cultural Feminism)

นอกจากแนวคิดแบบเสรีนิยมแล้ว การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสารสตรียังได้สะท้อนเห็นถึงแนวคิดสตรีนิยมในเชิงวัฒนธรรมด้วย

การแสดงให้เห็นถึงการพยายามยกระดับฐานะ เพิ่มคุณค่า ศักยภาพ และ พัฒนาคุณภาพให้กับสตรี เมื่อสตรีสามารถยกระดับตัวเอง สร้างตัวเองให้มีคุณค่า มีศักยภาพ ย่อมไม่

มีทางถูกตำหนิจากสังคม และจะทำให้สามารถมีพลังอำนาจในการต่อสู้ เรียกร้องความเป็นธรรม ให้กับสังคมได้ดีกว่าสตรีอ่อนแอ ปากเปียก ที่ยอมถูกร่มเหงจากบุรุษอยู่เสมอ หากสตรียกตนให้มีคุณค่า มีศักยภาพ มีความสามารถ อาจจะสามารถสร้าง "ภาพพจน์" และ "ทัศนคติที่ดีต่อบุรุษได้ ตลอดจนการพยายามสร้างวัฒนธรรมและสถาบันต่าง ๆ เพื่อสตรี อาทิ โรงเรียนสตรี การออกหนังสือพิมพ์ของสตรีสำหรับสตรีโดยเฉพาะ

รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสตรีด้วยกัน การสร้างความเห็นอกเห็นใจเพื่อนสตรีด้วยกัน การสร้างจิตสำนึกแห่งความเป็นเพื่อนร่วมเพศ ตลอดจนการสร้างควมสามัคคีกลมเกลียวในหมู่สตรี อาทิ การให้สตรีช่วยเป็นปากเสียง เป็นหู เป็นตา ให้กับเพื่อนสตรีด้วยกัน การกระตุ้นให้สตรี ให้แสงสว่าง และทำคุณประโยชน์แก่เพื่อนสตรีด้วยกัน เช่น การแสดงความรู้ การแนะนำ ที่เป็นประโยชน์แก่เพื่อนสตรีเป็นต้น ด้วยความเชื่อว่า การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสตรีด้วยกันย่อมเป็นการเพิ่มพลัง และอำนาจในการต่อสู้ เพื่อสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค ความเป็นธรรม รวมทั้งการสร้างความสัมพันธ์อันดี กับบุรุษในสังคมได้

3. มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิกริยาของคนในสังคมที่มีต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิตยสาร

การออกมาเคลื่อนไหวของสตรีในยุคบุกเบิกนี้ ถือว่าเป็นของใหม่เป็นการแสดงแนวคิดและทัศนคติใหม่เกี่ยวกับสตรี ในสังคมที่แต่เดิมสตรีถูกกดให้อยู่ต่ำกว่าบุรุษ ถูกทำให้ยอมรับความสภาพที่ต่ำต้อยนั้นโดยการขัดเกลากทางสังคม เช่นเดียวกับบุรุษที่เป็นฝ่ายครอบงำ และถูกทำให้เชื่อว่ามีอำนาจที่เหนือกว่าสตรีมาโดยตลอด

ดังนั้นเมื่อสตรีลุกขึ้นมาเคลื่อนไหวและแสดงแนวคิด ตลอดจนแนวทางที่จะปลดปล่อยสตรีเพศจากพันธนาการด้วยการมุ่งที่จะยกฐานะและบทบาทของสตรีให้ทัดเทียมกับบุรุษ ย่อมทำให้เกิดกระแสต่างๆขึ้นมาในสังคมโดยเฉพาะการคัดค้านและการไม่ยอมรับจากคนในสังคม ซึ่งนิตยสารสตรีได้สะท้อนให้เห็นถึงปฏิกริยาของคนในสังคมผ่านมุมมองของนิตยสาร ได้แก่

3.1 มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิกริยาของสตรี

การออกมาเคลื่อนไหวของสตรีเพื่อยกระดับฐานะและบทบาทของสตรีให้เท่าเทียมกับบุรุษที่ปรากฏในนิตยสารสตรี ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสตรีโดยตรงถือได้ว่าเป็นประเด็นที่ใหม่มากในยุคบุกเบิก นิตยสารสตรีจึงมองว่าสตรีไทยทั่วไปยังมีความเห็นและแสดงปฏิกริยาที่แตกต่างกันไป ต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่เกิดขึ้น โดยสตรีซึ่งเป็นสตรีชนชั้นกลาง ที่มีความรู้ มีการศึกษาและมีหัวก้าวหน้า จึงมีโอกาสเปรียบเทียบสภาพอันถูกเขารัด

เอาเปรียบของสตรีไทยกับสภาพของสตรีในต่างประเทศทำให้สตรีตระหนักถึงความสามารถของตนเองที่มีไม่แพ้บุรุษและเห็นว่าสตรีควรที่จะมีความเท่าเทียมกับบุรุษ สตรีในกลุ่มนี้ได้แสดงการสนับสนุนและแสดงให้เห็นถึงแนวคิดที่จะปลดปล่อยสตรีเพศให้หลุดพ้นจากการถูกกดขี่ และควรมีสิทธิและความเสมอภาคเช่นเดียวกับบุรุษ ตลอดจนแสดงทัศนคติในเชิงลบและตำหนิการเอาเปรียบเอาเปรียบสตรีของบุรุษอย่างชัดเจน อาทิเช่น การแสดงความคิดเห็นของผู้อ่านนิตยสารสตรี ดังนี้

“ดิฉันได้อ่านหนังสือของท่านมาแล้ว 2 เล่ม รู้สึกพอใจในความเป็นอยู่ของคนนะ (สตรีไทย) มาก รู้สึกว่าความเจริญของสตรีมาราว ๆ ละ โดยมากมักจะดูถูก “ว่าสตรีจะทำอะไรได้ดีแต่ในห้องเท่านั้นแหละ” ทำอะไรไม่ได้ไฉนนั้นเสมอ แม้ว่าจะมีภูมิศึกษามากอย่างไรก็ตาม จะมาตีเสมอบุรุษนะไม่ได้....”

(จากคอลัมน์ “อย่าดูถูกผู้หญิง” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่ม 926 เมษายน 2469 หน้า 33)

“ดิฉันได้อ่านหนังสือพิมพ์สตรีศัพท์ “สภาพของสตรี” โดยอรุณ เป็นผู้บรรยายความเห็นนั้นแล้ว กระทำให้ดิฉัน สตรีเพศมีความพอใจมาก....จนดิฉันอดที่จะขยายความในใจขึ้นบ้างไม่ได้

.....นับตั้งแต่ชีวิตของดิฉันได้ดำเนินมาจนรู้จักความเป็นไปของโลกในบางสิ่งบางอย่าง มีอาการที่สตรีได้ถูกกดขี่ โดยอำนาจของสามี เป็นต้น เป็นเหตุให้ดิฉันรู้สึกเกรงต่อภัยอันนี้อย่างยิ่ง....”

(จากบทความ “ยุติธรรมหรือ” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 14 ตุลาคม 2465 หน้า 14)

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นได้ว่าการเลือกนำความคิดเห็นของผู้อ่านมาลงนั้นมี ความสอดคล้องกับจุดยืนของนิตยสารสตรีนั้นคือการปลดปล่อยสตรีจากการถูกกดขี่ทางเพศและการยกระดับสถานภาพและบทบาทของสตรีให้มีความทัดเทียมกับบุรุษในทุกๆด้านทั้งนี้เพื่อช่วยให้นโยบายและข้อเรียกร้องของนิตยสารสตรีมีน้ำหนักและมีพลังมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นว่ามีเพื่อนสตรีที่เป็นแนวร่วม เป็นพวกเดียวกัน และเห็นด้วยกับแนวคิดและข้อเรียกร้องของนิตยสารสตรีเพื่อทำให้สตรีมีความเห็นคล้ายตามและมีจุดยืนร่วมกับนิตยสารสตรีได้ นอกจากนี้ที่สตรีในกลุ่มนี้จะแสดงความคิดเห็นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันกับนิตยสารสตรีแล้ว สตรีในกลุ่มนี้จะเขียนบทความแสดงความคิดเห็นที่โจมตีพฤติกรรมของบุรุษที่กระทำต่อสตรีในสังคม รวมทั้งโจมตีและโต้แย้งบุรุษที่แสดงความคิดเห็นที่คัดค้านและโจมตีนิตยสารสตรี ตลอดจนการวิพากษ์

วิจารณ์และสอดส่องปัญหาและความไม่เป็นธรรมที่สตรีได้รับร่วมกับนิตยสารสตรี ในขณะที่พวกมันยังคงสอดส่องการเคลื่อนไหวได้แย่ง และโจมตีจากบุรุษและหนังสือพิมพ์บุรุษให้กับนิตยสารสตรี นอกเหนือจากการตรวจเช็คข่าวสารและการนำเสนอเนื้อหาของหนังสือพิมพ์บุรุษของนิตยสารสตรีเอง อาทิ จุดหมายของผู้อ่านสตรีที่ส่งมาแจ้งแก่นิตยสารสตรีศัพท์ว่าถูกหนังสือพิมพ์ยามาโตโจมตีด้วยถ้อยคำที่ไม่เหมาะสม และ แสดงความไม่พอใจหนังสือพิมพ์ยามาโตเป็นอย่างมาก

“วันที่ ๔ ตุลาคม พ.ศ.๒๔๖๕ แจ้งความมายัง บรรณาธิการินี หนังสือพิมพ์สตรีศัพท์

ดิฉันได้อ่านหนังสือพิมพ์ยามาโต ลงกล่าวขบวนการพิพาทมาถึงสตรีทั่วไป แลหนังสือพิมพ์สตรีศัพท์ซึ่งเป็นเสียงของสภาพสตรี เป็นผู้รับบาปครั้นเมื่อครั้งนั้น แจ้งอยู่ แล้วนั้น

ดิฉันเป็นเพศสตรีผู้หนึ่ง ต้องด้วยข้อพิพาทเรื่องนี้ แต่ความจริงเขาไม่ออกชื่อดิฉันก็จริงอยู่ แต่เห็นว่าเขาผู้นั้น เขาว่ากล่าวก็มีได้ยกเว้นคนดีหรือคนชั่ว เขาใช้นามสตรีคือเพศหญิงทั่วไปหมด จึงทำให้ดิฉันกล้าเขียนจดหมายนี้มายังเธอ ขอพียงนำกระดาษของเธอช่วยสงเคราะห์ด้วย

ธรรมดาโลกธาตุทำให้เกิดมีเพศชายแลเพศหญิงขึ้นในโลกนี้ ย่อมหวังใจช่วยเหลือซึ่งกันและกัน คือ ให้รับบาปด้วยกัน หรือตามที่กล่าวว่า “ชายหาบหญิงคอน” เพราะเหตุดังกล่าวจึงหมายถึงนั้นก็คือประสงค์ว่า เพศหญิงเป็นเพศที่อ่อนแอ กำลังกายไม่แข็งแรงเท่ากับเพศชายไม่สามารถจะใช้กำลังหาบหามได้ จึงต้องคอนหมายความว่าเอาแต่ข้างเดียว อย่าให้ถึงหาบ เมื่อมันมีส่วนเป็นอยู่เช่นนี้แล้ว อิศรที่จะพูดจะทำ สตรีก็ย่อมจะต้องมีเสียงตักเตือนเพื่อนสตรีด้วยกันเป็นธรรมดา เพื่อป้องกันแก้ไขคำที่ว่า “หญิงเป็นควายชายเป็นคน”เสียบ้าง นับว่าเธอคิดถูกต้องคืออยู่หาได้ผิดหลักธรรมไม่ เมื่อเพื่อนสตรีทั้งหลายได้อ่านสตรีศัพท์แล้วก็รู้สึกว่าการที่พวกเธอบรรยายมานั้น เป็นการแนะนำให้พวกเราชาวสตรีสยามตื่นขึ้นจากพะวงวังงที่เปนอนุญแล้วแต่ครั้งกระโน้นเพื่อป้องกันมิให้เพศบุรุษซึ่งมีนิสัยโหดร้ายหมายปองล้างปองผลาญสตรีที่โง่เขลา ซึ่งจะต้องเสียทั้งทรัพย์ ทั้งความบริสุทธิ์ไปด้วย,ดิฉันเชื่อว่าเธอมิได้กล่าวร้าย แก่ท่านเศกสรรกล่าวร้ายแก่สุภาพบุรุษที่ดีไม่ กล่าวเฉพาะแต่บุรุษที่โหดร้ายเท่านั้น..... สุภาพบุรุษที่ดูหมิ่นสตรีนั้น ดิฉันอยากทราบจริงๆนะเจ้าคะว่าท่านบุรุษผู้นั้น ท่านจะไม่เคยมีมารดาดอกกระมัง?..... ท่านผู้นั้นคงถูกมารดาของท่านเองที่เดียว.....เพราะสตรีเป็นสรรพนามถูกใหม่ค๊ะ! ก็เมื่อมารดาของท่านก็อยู่ในนามสตรีเหมือนกันนี่เจ้าคะ! เมื่อท่านกล่าวโทษแก่สตรีแล้ว ดิฉันต้อง ตีแค้น ว่าท่านผู้นั้นดูหมิ่นมารดาของท่านเอง ที่ดิฉันกล่าวขึ้นท่านสุภาพบุรุษที่ดู

หมิ่นสตรีเท่านั้นมิได้กล่าวไปถึงท่านผู้อื่นเลย นิ้วไหนร้ายก็ต้องตัดนิ้วนั้น ถูกไหมเจ้าคะ.....การดีการชั่วนะเจ้า ใครเลยจะบังคับบัญชาได้เพราะกรรมบรรดาลถึงท่าน สุภาพบุรุษมิใช่ไม่ชั่วเมื่อใด ท่านก็ย่อมมีดีมีชั่วเช่นเดียวกัน ดิฉันรำพรรณมานานมาหลายปีเป็นน้ำท่วมทุ่งแล้วละเจ้าคะ จึงจำเป็นขอลาก่อนวันอื่นจึงค่อยส่งมาต่อไป

น.ส. มหาสะเดาะ”

(จากคอลัมน์ "กฤษณกา" สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 4 ตุลาคม 2465 หน้า 5 และ หน้า 7)

ในขณะที่เดียวกันนิตยสารสตรีได้แสดงให้เห็นว่ายังมีสตรีที่แสดงการสนับสนุนและพอใจกับการการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมของสตรีที่เกิดขึ้น แต่สตรีในกลุ่มนี้แสดงให้เห็นว่ามีความต้องการและพอใจที่มีสิทธิและเสรีภาพอยู่ในขอบเขตของความเป็น "เพศหญิงของตน" และไม่ไปก้าวร้าวและแย่งอำนาจหน้าที่ รวมทั้งบทบาทของบุรุษ นั่นคือสตรีนั้นควรมีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับบุรุษ แต่ต้องไม่ขัดกับธรรมชาติของสตรี ทั้งนี้เนื่องจากการที่สตรีถูกปลูกฝังให้มีความเชื่อว่า สตรีนั้นโดยธรรมชาติมีความแตกต่างจากบุรุษ และมีร่างกายอ่อนแอกว่าบุรุษ ดังนั้นสิทธิและเสรีภาพของสตรีจึงควรให้อยู่ในแนวทางและความเหมาะสมของความเป็นเพศหญิง สตรีกลุ่มนี้จึงมีปฏิกริยาต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมของกลุ่มสตรีในบางส่วน บางเรื่อง และไม่มากเท่าสตรีในกลุ่มแรก

“ผู้เขียนเรื่อง “งานของหญิง” เขียนว่า “.....ดิฉันมาเห็นเพศหญิงเท่าที่ปรากฏอยู่จนทุกวันนี้ ได้พยายามทุกอย่างที่จะสลัดหน้าที่ของตนให้พ้นจากความเป็นผู้หญิง และกระทำหน้าที่อย่างผู้ชายมีอาทิว่า “ขับเครื่องบิน ขับรถยนต์ เป็นนักนิพนธ์ เป็นบรรณการนิธิ ฯลฯ เหล่านี้เป็นงานของบุรุษทั้งสิ้น ดิฉันเห็นว่าไม่สมควรเลย.....” ดังนี้ข้าพเจ้าเห็นว่าผู้เขียนวางแนวทางของหญิงจำกัดเกินไป ข้าพเจ้าเล็งการขับเครื่องบิน ขับรถยนต์ จะเป็นการสมควรสำหรับหญิง เพราะตามที่ได้ทราบกันอยู่สตรีเพศได้ถูกธรรมชาติเสกสรรขึ้นล้วนไปด้วยความอ่อนหวาน นุ่มนวล ระคนปนด้วยความอ่อนแอ แห่งอำนาจกายและจิตใจย่อมไม่เหมาะสมต่องานข้างต้นนั้นซึ่งพื้นฐานที่ธรรมชาติได้สมมติขึ้นเป็นงานสำหรับบุรุษ โดยเฉพาะ....”

(จากบทความ “หญิงควรเลือกใช้สิทธิอย่างไร” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 20 2 กันยายน 2475 หน้า 4)

นิตยสารมีสตรียั้งชี้ให้เห็นว่ามีสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของสตรี หรือแนวคิดสตรีนิยมที่เกิดขึ้นเนื่องจากมีความเชื่อว่าสตรีมีบทบาทและหน้าที่สำคัญอยู่แล้ว คือบทบาทของการเป็น “มารดา” และหน้าที่ในการเป็น “ภรรยา” ซึ่งเหมาะสมกับธรรมชาติของเพศหญิงอยู่แล้ว ตลอดจนมองว่าการพยายามทำให้สตรีมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคของสตรีจะเป็นการไปแบ่งสิทธิและหน้าที่ของบุรุษทั้งนี้เนื่องจากสตรีถูกการขัดเกลาและปลูกฝัง ตลอดจนการครอบงำจากมายาคติทางสังคมมาโดยตลอดว่า เพศหญิงเป็นเพศอ่อนแอ และ เพศหญิงก็ควรจะทำหน้าที่และบทบาทที่ที่สังคมกำหนดให้คือ “แม่” และ “เมีย” ซึ่งเป็นสิ่งที่เหมาะสมแล้ว และเพศชายนั้นย่อมมีสิทธิและอำนาจเหนือกว่า เพราะเป็นฝ่ายที่หาเลี้ยงครอบครัว รับผิดชอบครอบครัว สตรีต้องพึ่งพามุรุษ และโดยธรรมชาติสตรีกับบุรุษก็มีความแตกต่างกัน ดังนั้นสตรีจึงไม่กล้าจะออกไปจากกรอบที่สังคมวางไว้ และถูกทำให้เกิดความเชื่อความเคยชินกับกรอบที่สังคมกำหนดให้ ดังนั้นสตรีในกลุ่มนี้จึงไม่เห็นด้วยและคัดค้านการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นและพยายามที่จะรักษา “ขนบ” ของสตรีในรูปแบบเดิมเอาไว้

“ในเมื่อดิฉันได้อ่านหนังสือพิมพ์แล้ว....ได้มีความรู้สึกบางอย่างเกิดขึ้น.....ความรู้สึกคือว่า เพศของมนุษย์เมื่อเกิดมาแล้ว ธรรมชาติหรือพระเจ้าก็บัญญัติหรือมอบหน้าที่การทำงานให้เหมาะสมกับเพศนั้นทีเดียว ดิฉันมาเห็นว่าเพศหญิงเท่าที่ปรากฏทุกวันนี้ ได้พยายามทุกอย่างทุกประการที่จะสลัดหน้าที่ของตนจากการเป็นผู้หญิง แล้วกระทำหน้าที่อย่างผู้ชาย มีอาชีพว่า ขับเครื่องบิน ขับรถยนต์ เป็นนักนิพนธ์ บรรณาธิการินี ฯลฯ เหล่านี้ล้วนเป็นฐานในหน้าที่ของบุรุษทั้งสิ้น ดิฉันเห็นว่าไม่สมควรเลย เพราะหญิงจะเป็นหญิงจะเป็นชายไม่ได้....

มนุษย์เมื่อแรกเกิดต้องการความทะนุถนอมจากบุคคลที่รักจริง ๆ เมตตากฎณาจริง ๆ และเมื่อเจริญวัยแล้วก็ยังต้องคอยประคบประหงมอบรมความประพฤติทั้งใจกายให้เป็นสุภาพชนในอนาคตกาล ทั้งนี้ไม่มีใครจะกระทำหน้าที่ได้ดีกว่ามารดาบังเกิดเกล้า และ เพราะเหตุนี้หญิงจึงได้ชื่อว่า “เป็นมารดาของโลก” ปัจจุบันกาลหญิงทั้งหลายพากันละทิ้งหน้าที่ของคน ซึ่งธรรมชาติมอบหมายไว้.....และ อีก 300 ปี ถ้าลัทธิแย่งหน้าที่ผู้ชายเจริญงอกงามขึ้นแล้ว โลกจะต้องดำเนินไปสู่หายนะ และฉันขอยืนยันว่าพวกเราเหล่าสตรีนี้แหละที่เป็นต้นเหตุแห่งความเสื่อมเสีย และทรุดโทรมของมนุษย์ในอนาคต”

(จากบทความ “งานของหญิง โดยฉิน วรพันธุ์” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 88 สิงหาคม พ.ศ. 2475)

การนำความคิดเห็นจากผู้อ่านในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยมาลงในนิตยสารสตรีนั้นมีค่อนข้างมากพอสมควรแต่นิตยสารสตรีก็จะกำกับไว้ท้ายจดหมายแสดงความคิดเห็นในลักษณะที่ไม่เห็นด้วยทุกครั้งว่าการนำมาลงนี้เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงมีส่วนในการแสดงความคิดเห็นเท่านั้นแต่นิตยสารสตรีไม่ได้มีความเห็นด้วยกับความคิดเห็นนี้แต่อย่างใด ดังนั้นเช่นที่นิตยสารหญิงไทยกล่าวไว้ในตอนท้ายจดหมายของนาง ผิน วรพันธุ์ ที่คัดค้านแนวคิดของนิตยสารเกี่ยวกับเรื่อง"งานของหญิง"

“(หมายเหตุ-ความเห็นของ นางผิน วรพันธุ์ ที่เรานำมาลงนี้ มีข้อความคัดค้านความเห็นในเรื่องสิทธิของหญิง เท่าที่นำลงให้ก็เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้อ่าน.....มีช่องเผยความคิดเห็นส่วนตัวมาส่งมาลงได้ แต่เราไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป. บ.ญ.ท.)”

(จากบทความเรื่อง "งานของหญิง" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 8 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

ในขณะที่เดียวกันนิตยสารสตรีได้มีการโต้ตอบกลับสตรีในกลุ่มนี้ด้วย แต่ไม่ได้เป็นการโต้ตอบกลับโดยตรง นิตยสารสตรีจะใช้วิธีการนำเสนอความคิดเห็นจากผู้อ่านทั้งความคิดเห็นที่ได้แย้งกับสตรีที่ไม่เห็นด้วยกับนิตยสารสตรีหรือโต้แย้งสตรีที่ยังยึดติดกับกรอบเดิมที่สังคมวางไว้ รวมทั้งนำเสนอความคิดเห็นของสตรีที่เห็นด้วยกับแนวคิดของนิตยสารสตรี ทั้งนี้เพื่อใช้พลัง ความคิดเห็น และความเป็นเพื่อนสตรีช่วยล้อมสตรีเพศด้วยกันให้มีความเห็นที่คล้อยตามและมีจุดยืนเป็นหนึ่งเดียวกับนิตยสารสตรีซึ่งจะดีกว่าการโต้แย้งของนิตยสารสตรีโดยตรง เพราะถ้ามีสตรีเห็นด้วยแสดงว่าแนวคิดของนิตยสารสตรีต้องเป็นประโยชน์และเป็นผลดีกับสตรีซึ่งเท่ากับเพิ่มน้ำหนักและเพิ่มแนวร่วมให้กับนิตยสารสตรีดีกว่าที่นิตยสารสตรีจะกล่าวโต้แย้ง คัดค้าน หรือแสดงความคิดเห็นหรือแนวคิดเพียงลอยๆเท่านั้น

“หนังสือพิมพ์หญิงไทยประจำวัน ที่ 3 และ 4 เดือนนี้ ได้กล่าวถึงสิทธิของหญิงโดยมุ่งให้หญิงได้สิทธิเท่าชายทั้งในกิจการงานและส่วนตัว

ครั้นถึงวันที่ 8 เดือนนี้ เกิดมีนาง ผิน วรพันธุ์ ซึ่งเป็นนางแท้มหรือเทียมหรือกะเทย อย่างไม่ทราบ ส่งคำคัดค้านมาลงพิมพ์ มันไม่น่าเป็นของชนหรือท่านที่มีคนอุทริว่าเพศของตนเอง ตัดสิทธิของตนเอง มาขอให้หญิงคงเป็นหญิง และชายคงเป็นชาย เก็บคาของมุสลิมี่วะระบุมาอ้าง ก็ใครที่ไหนแล้วจะเป็นผู้แย้งเพศซึ่งเธอมาได้หรือเธอแย้งเพศใครมาเปลี่ยนเพศเธอได้หรือ เพศหญิงก็ยังเป็นเพศหญิงตามธรรมชาติสร้างมา เพศชายก็คงเป็นชาย แต่ข้าพเจ้าประสงค์จะกล่าวนี้จะเพาะสิทธิไม่ใช่เพศ ใครจะเพศอะไรก็ตาม ขอแต่ให้มีสิทธิเสมอกัน

หญิงที่ขอให้มีสิทธิ์เท่าชายนั้น คือ หญิงที่ไม่อยากพึ่งชายให้หามาเลี้ยงใครทำการทำงานหาเลี้ยงตนเองโดยที่จะมีบุตรหรือไม่มีบ้างก็ได้ ทำไมเธอ(นางผิน วรรณ)ไม่เคยเห็นบ้างเลยเจียวหรือ ที่ชายมีบุตรแล้วเลิกกับภรรยาไปโดยที่ไม่ภรรยาแก่บุตร แล้วมีภรรยาใหม่ คิดดูหญิงนั้นจะได้อะไรมาเลี้ยงแก่บุตรและครอบครัวในเมื่อไม่มีสิทธิ์จะทำงานได้ดังชาย ถ้าไม่มีสิทธิ์ดังชาย,หญิงจะมีตกอยู่ในสภาพเป็นทาสชาย คอยปรนนิบัติชายเพื่อรับสินจ้างอยู่เป็นนิตย์ จะทำมาหาได้เองเป็นไม่ได้.....ถ้าหญิงมีสิทธิ์ทำงานได้อย่างชายก็ทำไปเพื่อไม่ต้องจ้อชาย.....

นี่,ชะรอยนางผิน วรรณ เกรงว่าถ้าปล่อยให้หญิงแย่งงานชายทำเสียหมด ประเดี๋ยวตัวเธอซึ่งอาศัยชายกินจะพลอยอด เพราะสามีเธอจะเป็นคนทันสมัยโรคกรรมกรไม่มีงานทำ และตัวเธอเองก็หาใส่ปากท้องตนเองและครอบครัวไม่ได้จึงพูดเข้าข้างชายหรือจะถูกสามีกรรโชกหรือบังคับให้เธอเขียนเข้าข้างตนเองซึ่งน่าบัดสีเป็นที่สุด

ธรรมดาเมื่ออยู่ว่า เกิดมาเป็นคนหญิงหรือชายย่อมถือกำเนิดมาเหมือนกัน เป็นสัตว์โลกเช่นกัน มีความเสมอภาคหรือสมภาคกัน.....

หวังว่าวันหน้าเราคงพบกันและอย่าเป็นปฏิปักษ์กันด้วยคำสนทนาอันไม่สุภาพนะคะ

ผิน วรรณ"

(จากจดหมาย "ด้านความเห็นนางผิน วรรณ เรื่องงานของหญิง" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 11 12 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

"ความเห็นของ "นพวรรณ" เรื่อง "หญิงควรเลือกใช้สิทธิในส่วนของงานอย่างไร" ที่ลงในหนังสือพิมพ์หญิงไทยเมื่อวันที่ ๑๓ เดือนนี้ รู้สึกว่าถูกใจข้าพเจ้ามาก เช่นตอนที่ว่าหญิงควรจะเป็น เนติบัณฑิตย์ แพทย์ บรรณารักษาริณี และนักนิพนธ์ ข้าพเจ้ารับรองเต็มที่ว่า ข้อที่กล่าวแล้ว หญิงจะไม่แพ้ชายเลย เพราะถ้าจะกล่าวถึงความฉลาดไหวพริบ ความขยันและความสามารถเหล่านี้ หญิงมีไม่น้อยกว่าชายเลย.....ผู้หญิงถึงจะเป็นสมาชิกรัฐสภาก็ไม่แปลกอะไร ดีเสียอีกได้เป็นปากเสียงของราษฎร.....

.....ที่ชายถือว่าหญิงเป็นตักตาหรือสมบัติในเรือน และว่าผู้หญิงยิ่งต่ำกว่าผู้ชายนั้นน่าจะเป็นจริงสมัยก่อนพุทธกาล แต่สมัยนี้หญิงไม่ใช่ตักตา หรือสมบัติในเรือนดอก หญิงเป็นคนจริงๆ และชายก็เป็นคนเราจริงๆ.....ตามธรรมชาติที่ได้สร้างให้หญิงและชาย เป็นบิดาและมารดาของโลก เป็นของคู่กันชั่วฟ้าดินสลาย ยังไม่ผิดอีกหรือที่หญิงกับชายคู่กันทุกอย่าง ตลอดจนกระทั่งการงาน จะได้ไม่สูงช้างต่ำช้างเหมือนแต่ก่อน....."

(จากจดหมายแสดงความคิดเห็นเรื่อง "หน้าที่และสิทธิของหญิงที่ควรจะได้รับ" หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 21 22 สิงหาคม 2475 หน้า 3)

นอกจากนี้ยังมีสตรีที่ไม่แสดงปฏิกิริยาที่ชัดเจนโดยนิตยสารสตรีมองว่าเป็นเพราะสองสาเหตุ คือ สตรียังเกิดความลังเลไม่แน่ใจเนื่องจากภาพหรือกรอบทางสังคมที่ฝังอยู่ในความคิดของสตรีแต่ในขณะเดียวกันเนื่องจากมีสตรีในบางกลุ่มเห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นและเริ่มคล้อยตามอยู่บ้างแต่ก็ยังไม่กล้าแหวกออกจากกรอบทางสังคม ดังนั้นสตรีกลุ่มนี้จึงไม่แสดงปฏิกิริยาที่ชัดเจน แต่อาศัยกระแสสังคมว่ายอมรับในทางใด หรือเห็นว่าทางใดสมควรมากกว่าก็เห็นด้วยตามนั้น ซึ่งกระแสของสตรีส่วนใหญ่น่าจะยึดติดกับกรอบเดิมทางสังคมและไม่เห็นด้วยกับนิตยสารสตรีดังนั้นสตรีในกลุ่มนี้จึงมีความคิดเป็นไปตจามความคิดและความเชื่อแบบเดิมในสังคม สืบเนื่องจากในคอลัมน์ “หญิงควรมีสติหรือยัง” ของนิตยสารหญิงไทยที่แสดงให้เห็นว่ายังมีสตรีที่ยังลังเลใจอยู่ซึ่งมักเอนเอียงไปตามกระแสสตรีส่วนใหญ่ของสังคมที่นิตยสารสตรีมองว่าไม่เห็นด้วยกับแนวคิดของนิตยสารสตรี นิตยสารสตรีจึงพยายามชี้ให้เห็นถึงข้อดีของแนวคิดเพื่อปลดปล่อยสตรีเพศและชักชวนให้สตรีมีจุดยืนเดียวกันกับนิตยสารสตรีที่จะยกระดับสถานภาพและบทบาทของสตรีให้มีความเสมอภาคกับบุรุษในสังคม

“พวกเราที่เป็นสตรีฝ่ายหญิงนั้น ยังมีความเห็นแตกต่างกัน บางพวกพยายามที่จะทำให้ได้เสมอชายทุกอย่าง.....บางคนที่เป็นฝ่ายหญิงเองด้านความเห็นของฝ่ายตนว่ายังไม่สมควรด้วยประการทั้งปวง และยังมีอีกพวกที่ไม่เห็นพ้องกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเลย.....ไม่แน่ใจว่าจะเข้าข้างไหนกันแน่.....เป็นไปทั้งสองฝ่ายแล้วแต่ทางไหนเหมาะ.....”

เมื่อความเห็นของพวกเราเองแปรไปต่างๆกันดังที่กล่าวมานี้แล้ว การต้องการความเสมอภาคมีสิทธิเท่าผู้ชายของเราจึงยังขัดข้องอยู่ หากว่าพวกเรามีความคิดเห็นไม่แบ่งพวกกันดังนั้น และมีความเห็นเป็นจุดเดียวกัน พยายามทำทุกอย่างในอันจะได้สิทธิที่พวกเราต้องการ สิทธิที่เราต้องการคงสมความปรารถนาไม่สู้นานนัก”

(จากบทความ “หญิงควรมีสติหรือยัง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 31 2 กันยายน พ.ศ.2475 หน้า 3)

อีกสาเหตุหนึ่งก็คือสตรีส่วนใหญ่ยังไม่ได้รับการศึกษาอย่างแพร่หลาย จึงไม่มีความรู้และไม่เข้าใจในการเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น รวมทั้งสตรีสนใจ และชอบอ่านนวนิยาย หรือเรื่องเบาๆ การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมอาจดูเป็นเรื่องที่หนัก และซีเรียสเกินไปสำหรับสตรี สตรีจึงไม่เกิดความตื่นตัว ไม่ได้ให้ความสนใจ และ ไม่แสดงปฏิกิริยาใด ๆ ต่อการเคลื่อนไหวดังกล่าว ดังที่นิตยสารสตรีได้แสดงทรรศนะเอาไว้ว่า

“แท้จริงหนังสือพิมพ์ฝ่ายสตรีในประเทศเรา ยังมีจำนวนน้อยนักหนา ที่คงเป็นหลักการณ์ในเวลานี้ หนังสือพิมพ์ฝ่ายสตรีเท่าที่จำได้มี กุลสตรี , นารีศัพท์ , สตรีศัพท์

เป็นต้น ได้เกิดขึ้นแห่งละแวก แล้วก็หายไป ซึ่งข้าพเจ้าเคยรู้สึกเสียดายอยู่ตลอดมา เหตุที่หนังสือพิมพ์สตรีของประเทศเราไม่ถาวรอยู่ได้นาน.....คงตกอยู่ใน อุปสรรค 3 ประการนี้ คือ :-

1. การศึกษาของสตรีไทยเรายังไม่แพร่หลาย
2. การสมาคมของสตรียังน้อยเพราะผู้ใหญ่ยังไม่เลื่อมใสช่วยนำ
3. แบบตื้น (แพ้ชั้น) อันเป็นกำลังสำคัญของสตรี ยังปลุกกันได้ ในวงแคบ ถึงบัดนี้แล้ว อุปสรรค 3 ประการก็ยังมืออยู่.....”

(จากคอลัมน์ “ ลากของสตรีเป็นความยินดีของบุรุษ” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 2 8 มีนาคม 2468 หน้า 45)

“เนื่องด้วยเหตุบกพร่อง.....6 ประการ จึงทำให้ฐานะของสตรีไทยมีอาการล้าหลัง สตรีในอารยประเทศ....เหตุ 6 ประการนั้น คือ

..... การอ่านนิยาย นิยายเชิงรวมย์อันปราศจากสารประโยชน์เป็นเหตุชักนำให้ ความนึกเสียไปโดยสมมุติตัวเองเป็นตัวเอกในท้องเรื่องแล้ว และหวังในสิ่งที่ เป็นไปเกือบไม่ได้.....”

(จากคอลัมน์ “จากโต๊ะบรรณารักษาริณี” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 21 19 กรกฎาคม 2469 หน้า 40)

3.2 มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิกิริยาของบุรุษ

การเคลื่อนไหวของกระแสสตรีที่ปรากฏในนิตยสารสตรีไทยในช่วงเวลาดังกล่าว นิตยสารสตรีมองว่าบุรุษมีปฏิกิริยาตอบโต้และคัดค้านในลักษณะที่รุนแรง เนื่องจากสังคมในระบบ อุดมการณ์ชายเป็นใหญ่ (Patriarchy) ได้สร้างจิตสำนึกให้บุรุษมีความรู้สึกว่ามีอำนาจเป็นผู้ ครอบงำและมีความสำคัญในสังคม ตลอดจนมีความเหนือกว่าสตรีในทุก ๆ ด้าน ดังนั้นเมื่อเกิด การเคลื่อนไหวขึ้น จึงทำให้บุรุษเกิดปฏิกิริยาต่อการเคลื่อนไหวดังกล่าวเป็นอย่างมาก โดยปฏิกิริยา ของบุรุษมีตั้งแต่การไม่ยอมรับ และไม่เชื่อว่าการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่เกิดในนิตยสาร สตรีนั้นเป็นความคิดและการเขียนที่มาจากสตรี แต่คิดว่ามาจากบุรุษ และไม่เชื่อในความสามารถ ของสตรี นิตยสารสตรีจึงได้แสดงความคิดเห็นตอบโต้การคัดค้านของบุรุษ

“มีท่านชาย.....ในคณะหนึ่งได้กล่าวถึงหนังสือพิมพ์กุลสตรี และมีความ
กินแหลงแกลงในใจเรื่องที่ลงพิมพ์นั้น ไม่เชื่อว่าจะเป็นฝีปากของสตรี.....”

(จากบทความ “ปัญหาหน้าแก้ว” กุลสตรี เล่ม 1 ตอนที่ 2 มิถุนายน ร.ศ.125 หน้า 258)

นิตยสารสตรียังมองว่าบุรุษพยายามกีดกันไม่ให้สตรีเข้ามามีอำนาจ บทบาท และ
สิทธิเท่าเทียมตน หรือไม่ให้เข้ามาในเขตแดนของบุรุษ รวมทั้งพยายามทำให้สตรีกลับมาอยู่ใน
อำนาจของตน และอยู่ในกรอบที่สตรีเคยอยู่ เพื่อรักษาอำนาจและสิทธิของตนไว้ดังเช่นที่นิตยสาร
หญิงไทยได้ลงบทความของบุรุษ คือ “ดำรงธรรม” ที่ไม่เห็นด้วยกับแนวคิดและข้อเรียกร้องของสตรี

“พวกเธอทั้งหลายจงรอไปก่อนดีกว่า พอเห็นราษฎรมีสิทธิเท่ากันก็ร้อง
ขอให้ให้มีสิทธิเท่าชาย....เธอทั้งหลายจงพรั่นใจสนทนุตรหลาย(แต่อย่าสอนให้รำรังสิทธิ
เท่าชาย)คอยหาความสุขเบิกบานให้แก่สามีผู้ซึ่งเป็นหนึ่งในอันที่จะนำความเจริญมาสู่
ประเทศดีกว่านี้แหละงานของหญิง หัวใจของหญิงละ.....”

(จากบทความ “สิทธิ์ของหญิง ของ ดำรงธรรม” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 27 27 สิงหาคม 2475
หน้า 30)

ในขณะที่เดียวกันนิตยสารสตรียังแสดงให้เห็นว่าบุรุษได้แสดงความไม่พอใจต่อการ
เคลื่อนไหวของสตรีโดยแปรเจตนาคิดว่าสตรีนั้นตำหนิต่ำว่าให้ร้ายบุรุษ ก้าวร้าว รุนแรง อวดดี ไม่มี
ความเป็นหญิง และอยากจะทำตัวให้เป็นผู้ชาย เนื่องจากบุรุษยังไม่มีใจการเคลื่อนไหว
ของสตรี ดังนั้นนิตยสารสตรีจึงชี้ให้เห็นว่าการที่สตรีออกมาเคลื่อนไหวได้ถูกพิพากษาอย่างมีอคติ
ว่าสตรีเหล่านั้นไม่ดีและคิดจะต่อสู้กับบุรุษทั้งจากการโต้ตอบของนิตยสารสตรีและการ
นำเสนอบทความแสดงความคิดเห็นของบุรุษ

“แต่ดิฉันเคยได้ยินท่านชายบางท่าน เมื่อได้อ่านสตรีศัพท์แล้ว ทว่าสตรี
ศัพท์ด่าบ้าง อวดดีบ้าง อะไรต่ออะไรอีกมาก.....”

(จากบทความ “เบ็ดเล็ด” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 15)

“บุรุษบางคนชอบซื้อหนังสือสตรีไทยไปอ่าน.....พากันหัวเราะ
เยาะราวกับบ้านจะพัง.....”

..... ยิ่งกว่านั้น ยังคิดจะตั้งโรงพิมพ์ ๗ หนังสือ เพื่อทะเลาะกับสตรี โดยตรงคนเราใครจะนึกบ้างว่า จะมีมนุษย์ยุคตรึงเพียงนี้ แต่อนิจจา ช่างมีขึ้นได้”

“ได้ยินบางคนพูดว่า เรื่องทั้งหยิกทั้งข่วน ของสตรีไม่ควรให้มี หรือถ้ามีก็ไม่ควรให้รุนแรง พูดเช่นนั้นที่เข้าใจว่าสตรี หมดความเกลียด ความโกรธ ความรัก แล้วกระมัง ?”

(จากคอลัมน์ “ทั้งหยิกทั้งข่วน” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 2 8 มีนาคม 2468 หน้า 28 - หน้า29)

“ที่หญิงต้องการจะให้ชายมีภรรยาได้คนเดียว.....ธรรมดาของหญิงเกือบทั้งหมดเป็นอย่างนี้ ไม่อยากให้ใครเกินหน้า ไม่อยากให้มีสามีไปมีภรรยาอื่นอีก เพราะจะเป็นการแย่งเฉลี่ยความสุขของเธอ เพียงแค่นี้ก็เห็นแล้วว่าพวกเธอมุ่งแต่ประโยชน์ส่วนตัว เป็นใหญ่ ไม่เห็นแก่ความก้าวหน้าของประเทศ ถ้าจะจำกัดให้ชายมีภรรยาได้คนเดียวแล้ว ขอให้เธอลองคิดดูว่าหญิงที่ตกค้างปราศจากสามี ไม่ทำประโยชน์แก่ประเทศนั้นจะทำอย่างไร.....”

(จากคอลัมน์ “สิทธิของหญิง ของ ดำรงธรรม” ปีที่ 1 ฉบับที่ 27 หญิงไทย วันที่ 27 สิงหาคม 2475 หน้า 15)

นอกจากนี้ นิตยสารสตรียังมองว่าบุรุษบางกลุ่มได้แสดงปฏิกิริยาเหมือนจะยอมรับและยอมที่จะให้สิทธิความเท่าเทียมกับสตรี แต่โดยแท้จริงแล้วการยอมรับนั้นเป็นการยอมที่ยังคงรักษาสถาปัตยกรรมของบุรุษอยู่นั่นเองคือไม่ให้สตรีเหนือกว่าบุรุษ นั่นคือสิทธิของสตรีจะต้องไม่เหนือกว่าบุรุษ รวมทั้งการที่สตรีจะเข้ามามีบทบาทและหน้าที่เช่นเดียวกับบุรุษนั้นเป็นเพียงแค่อำนวยความสะดวกให้กับบุรุษเท่านั้น ไม่มีความสำคัญเท่ากับบุรุษ เช่น สตรีเป็นทหารหญิงได้ แต่ไม่ได้มีหน้าที่ออกสงครามเหมือนบุรุษ แต่แค่ทำให้วงการทหารมีสีสันเท่านั้น เป็นต้น นั่นคือการให้สตรีเป็นเหมือนไม้ประดับมากกว่าจะให้สตรีเข้ามามีบทบาทและหน้าที่อย่างแท้จริง ตลอดจนการที่สตรีจะมีสิทธิหรือบทบาทใด ๆ ก็ตาม จะต้องเป็นสิทธิที่ไม่ไปแย่งสิทธิของบุรุษ ไม่ขัดต่อธรรมชาติของสตรี และสตรีจะต้องไม่ลืมความเป็นเพศหญิงของตนแสดงให้เห็นว่าบุรุษยังมีอคติและไม่ยอมรับในความสามารถของสตรี ตลอดจนยังพยายามที่จะรักษาอำนาจของตนเอาไว้ และพยายามกดสตรีให้ต่ำกว่าบุรุษอยู่ถึงแม้ว่าสตรีจะมีสิทธิ มีเสรีภาพ แต่ก็ไม่ควรจะเท่าเทียมกับบุรุษ เพราะสตรีกับบุรุษมีความแตกต่างกันก็ย่อมจะไม่มีทางที่จะมีสิทธิเท่ากันทุกอย่างได้

“เมื่อรู้แล้วว่าคุณหญิงเป็นเพศที่ทำให้โลกสดชื่น และงดงาม ด้วยประการ
ทั้งปวงก็จะแปลกอะไร ที่ผู้หญิงจะขับเครื่องบิน รถยนต์ เรือยนต์ และเป็นนักประพันธ์,
บรรณาธิการนิ หรือ เล่นเกมกีฬาต่าง ๆ ที่ผู้ชายทำไม่ได้.....ตราบดีที่ผู้หญิงเป็นเพศที่
อ่อนแอ, หลงใหล, เชื่อง่ายและหุนหันเหิมว่ ตราบนั้นโลกยังต้องเป็นของผู้ชายเสมอ.....

ผู้หญิง จะทำอะไรก็ได้ ผู้ชายที่มีความคิดและความรู้สึกดีจะไม่ตำหนิ จะ
เห็นงามทุก ๆ สิ่งที่คุณหญิงทำ เป็นขอร่าและน่าเอ็นดูเสมอ ทั้งยังประดับโลกให้งดงามขึ้น
ด้วย โลกจะน่าเอ็นดูจะหรูหราและสดชื่นอีกไม่น้อย ถ้าผู้หญิงจะขับรถให้ผู้ชายนั่งเคียง
ข้างจะเป็นพาดเนอริในขอคเทนนิส.....

ผู้หญิงเกิดมาสำหรับทำให้โลกงดงาม และน่าเอ็นดู ข้าพเจ้าเห็นว่าผู้
หญิงจะขับรถยนต์ ขับเครื่องบิน หรือทำอะไรก็ปาเถที่เป็นงานของผู้ชายก็ได้ ถ้าผู้หญิงยัง
ส่องกระจกดูกายอยู่เสมอว่าเธอคือผู้หญิง คือมารดาโลก คือภรรยาของผู้ชาย.....”

(จากบทความ “งานของคุณหญิง โดย นายโคลัมโบ” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 16 16 สิงหาคม 2475
หน้า 5)

นิตยสารสตรีมองว่าการแสดงการยินยอมและเห็นชอบด้วยที่จะให้สตรีมีสิทธิ และ
บทบาทเท่าเทียมกับตนของบุรุษนั้น เป็นการการสร้าง “ภาพพจน์” ที่ดีให้กับตัวเองของบุรุษ ทั้งๆที่
ในความเป็นจริงแล้วบุรุษยังคงเอาเปรียบ และ ยังกดสตรีไม่ให้ขึ้นมาเหนือกว่าตน ตลอดจนยังมอง
สตรีเพศด้วยสายตาเช่นเดิมคือ ไม่ว่าจะสตรีจะแสดงให้เห็นว่าตนมีความสามารถอย่างไรก็ตามก็ยัง
คงด้อยกว่าบุรุษและไม่มีความสำคัญในสายตาศบรุษนอกจากเป็นเพียงไม้ประดับที่สวยงาม
และเป็นเพียงเครื่องบำรุงบำเรอความสุขของบุรุษเท่านั้น

จากการที่นิตยสารสตรีมองว่าบุรุษนั้นยังไม่ยอมรับ ไม่พอใจ และ คัดค้านแนวคิด
และข้อเรียกร้องของสตรี รวมทั้งยังมีอคติกับสตรี ทำให้นิตยสารสตรีแสดงความไม่พอใจและ
โต้ตอบกลับบุรุษด้วยท่าทีที่แข็งกร้าวเช่นเดียวกัน โดยนิตยสารสตรีจะใช้ทั้งการตอบโต้โดยตรง การ
นำเสนอบทความโต้แย้งบุรุษ และโจมตีบุรุษ ตลอดจนการแสดงความคิดเห็นที่มีจุดยืนเดียวกันกับ
นิตยสารสตรีของผู้อ่านสตรีเพื่อเป็นแนวร่วมกับนิตยสารสตรี รวมทั้งการนำเสนอบทความแสดง
ความคิดเห็นของบุรุษที่ได้แย้ง คัดค้าน และโจมตีแนวคิดและข้อเรียกร้องของสตรีเพื่อเป็นการ
แสดงให้เห็นว่าบุรุษนั้นใจแคบ และยังเอาตัวเอาเปรียบสตรีอยู่ เพื่อกระตุ้นให้สตรีเกิดความตื่นตัว
และเห็นถึงความสำคัญของการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาค และควมมีฐานะทางสังคม
ที่เท่าเทียมกับบุรุษในทุกๆด้าน

3.3 มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิกิริยาของหนังสือพิมพ์บุรุษ

ในช่วงเวลาดังกล่าวยังไม่มีสตรีออกหนังสือพิมพ์หรือทำอาชีพบรรณาธิการณี ทั้งนี้เนื่องจากสตรียังไม่ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง ประกอบกับอาชีพดังกล่าวถูกจัดให้เป็นอาชีพของบุรุษไม่เหมาะสมกับสตรี

เมื่อสตรีลุกขึ้นมารวมกลุ่มกันออกนิตยสารสตรี และแสดงเจตจำนงอย่างชัดเจนว่าเพื่อเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม ตลอดจนเพื่อยกฐานะของสตรีให้มีความเท่าเทียมกับบุรุษในทุกๆด้านจึงส่งผลให้เกิดความไม่พอใจและกระแสต่อต้านของหนังสือพิมพ์บุรุษอย่างรุนแรง ทั้งนี้เนื่องจากการไม่ยอมรับในความสามารถของสตรี รวมทั้งบุรุษถือว่าพื้นที่ในอาชีพสื่อมวลชน หรือในแวดวงหนังสือพิมพ์เป็นของบุรุษจึงกีดกันไม่ให้สตรีเข้ามาแย่งอาชีพ และ อำนาจของบุรุษ โดยมีปฏิกิริยาตั้งแต่การไม่เชื่อถือ และไม่ยอมรับว่าเป็นผู้ปากและเป็น แนวคิดของสตรี รวมทั้งมองว่านิตยสารสตรีจะต้องมีปัญหา และไม่ยึดนัก ดังเช่นที่กล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์สยามสารณ์และหนังสือพิมพ์ยามาโต

“สตรีศัพท์ ฉบับที่ ๑ ได้ออกแล้ว สังเกตดูตามถ้อยคำสำนวน ก็ไม่สู้จะไร้นักกับ “วាយาม” เมื่อครั้งกระโน้น”

(จากคอลัมน์ “เบ็ดเตล็ด” หนังสือพิมพ์สยามสารณ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 12 22 กันยายน 2465 หน้า 4)

“สตรีศัพท์ ฟังดูถ้อยคำ สั้นรัดเหมือนช่างร้อนๆข้าว แข็งแรงมาก ถ้าหากว่าผู้ที่ได้อ่านแต่ถ้อยคำ.....อาจเคลมว่าเป็นบุรุษศัพท์แทบทุกคน”

(จากคอลัมน์ “ร่วมหุบ” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 2 ฉบับที่ 110 10 ตุลาคม 2465 หน้า 4)

“สตรีบางคนตะโกนออกมาเบ็งๆว่า “อันนะ พวกเอ็ดยูเคเด็ต ทำอะไรก็ทำได้ไม่แพ้ผู้ชายเลย” สักแต่เห็นอะไรไม่ชอบหูชอบตา ก็ร้องกันปาวๆ แต่ลงท้าย เมื่อหมดเข้าจริงก็คุกเข่าประนมมือว่า “คุณพี่เจ้าขา!” หรือ “ท่านเจ้าขา! ดุซี มารังแกสตรี ผู้เพศอ่อน” นี่แลเขาว่าขึ้นชื่อว่าคุณหญิงทำอะไรไม่ตลอด ช่างสมจริงๆ”

(จากคอลัมน์ “สิ่งละน้อย ร้อยละหนึ่ง” หนังสือพิมพ์สยามสารณ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 16 10 พฤศจิกายน 2465 หน้า 4)

“.....หนังสือพิมพ์ที่ดีของผู้หญิงบัดนี้ได้เกิดแตกสามัคคีกันเสียแล้ว สตรีผู้ที่เป้นหัวหน้ากิจการของคุณะ.....คือนางสาวมิว พงศ์พิทักษ์(ผู้ช่วย) ได้ออกจากหน้าที่.....เจ้าหล่อนชักชวนคุณะพวกนักประพันธ์สตรีมีดำริที่จะออกหนังสือพิมพ์ฉบับหนึ่ง ส่วนนามของหนังสือใหม่จะชื่อว่า “นารีศัพท์”.....

ส่วนหนังสือสตรีศัพท์เท่าที่ทราบมาว่า นางสาวผอบ พงศ์ศรีจันทร์
บทพร้องความรู้ทั้งกิจการหน้าที่มีคงแก่เรียน.....”

(จากข่าว “หนังสือพิมพ์สตรีศัพท์” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 2 ฉบับที่ 110 10 ตุลาคม 2465
หน้า 5)

สังเกตได้ว่าหนังสือพิมพ์บุรุษนั้นยังไม่ให้ความเชื่อถือและไม่ยอมรับในความสามารถของ “สตรี” ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าที่ผ่านมามีแต่บุรุษเท่านั้นที่เป็นเจ้าของ และจัดทำหนังสือพิมพ์หรือประกอบอาชีพบรรณาธิการ รวมทั้งจากการขัดเกลาทางสังคมทำให้เกิดความเชื่อว่า “สตรีไม่มีความสามารถเท่ากับบุรุษ” ดังนั้นเมื่อสตรีรวมกลุ่มกันออกนิตยสารสตรี หรือที่ในสมัยนั้น “บอกว่าหนังสือพิมพ์สตรีหนังสือพิมพ์บุรุษจึงไม่เชื่อว่าสตรีเป็นผู้จัดทำดังเช่นที่หนังสือพิมพ์สยามศาสน์มองว่าสตรีศัพท์นั้นเป็นสำนวนของบุรุษ คือ “เหมือนกับหนังสือพิมพ์ยามาโต” ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์บุรุษ และ หนังสือพิมพ์ยามาโตที่มองว่าสตรีศัพท์นั้นเป็นฝีปากของบุรุษมากกว่าเป็นฝีปากของสตรี รวมทั้งยังมองว่าสตรียังไม่มีความสามารถพอที่ระดับประคองนิตยสารของตนให้ตลอดรอดฝั่งได้

ทำให้นิตยสารสตรีตัดพ้อต่อว่า และไม่พอใจหนังสือพิมพ์บุรุษ รวมทั้งมองว่าหนังสือพิมพ์บุรุษดูถูก และสบประมาทความสามารถของสตรี ดังเช่นการตัดพ้อหนังสือพิมพ์บุรุษของนิตยสารสตรีไทย กุลสตรี สตรีศัพท์ และสยามยุพดี

“บางคนดูถูกว่าสตรีไทย คงจะไม่ยึด ก็ก็มากน้อย.....เป็นความเห็นที่ดู
ถูกผู้หญิงไทย ดูจะเป็นการสมควรแล้วหรือ”

(จากคอลัมน์ “ทั้งหยิกทั้งชวน” สตรีไทย ปีที่ 1 เล่มที่ 2 8 มีนาคม 2468 หน้า 28)

“มีท่านชาย ในขณะหนึ่งได้กล่าวพ้อหนังสือพิมพ์กุลสตรี และ มีความกินแหนงระแวงใจในเรื่องที่ลงพิมพ์นั้น ไม่เชื่อว่าจะเป็นฝีปากของหญิงจริง การที่ท่านกล่าวเหยียด ๆ เช่นนี้ ดิฉันก็นึกออกจะฝัน ๆ ในใจว่า ท่านที่ได้ออกมาจากกล่าวดังนี้ ช่างเป็นการที่ประมาทผู้หญิงเสียจริง ๆ นะ.....”

(จากคอลัมน์ “ปัญหาหน้าแก้ว” กุลสตรี เล่มที่ 1 ตอนที่ 8 มิถุนายน ร.ศ. 125 หน้า 258)

“บางท่านเห็นว่านามสตรีศัพท์เป็นนามแฝงแห่งคณะบุรุษ แต่ท่านตรัสรู้
วิธีใดก็เหลือสติปัญญาที่คณะดิฉันจะทราบได้

ความจริงสำนวนโวหารสตรีศัพท์ก็ไม่โลดโผนจนเกินกว่าความคิดความสามารถของสตรีที่มีความศึกษาตามธรรมดาจะเขียนได้ แต่ถ้าท่านคิดว่าสำนวนเหล่านั้นต้องเป็นของบุรุษแล้วก็ตามนั่นแหละ เป็นผู้ที่ยึด หรือเหยียบขาติของท่านเอง”

(จากคอลัมน์ “กางร่ม โดย น.ส.สนั่น” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 11 ตุลาคม 2465 หน้า 4)

“ฝ่ายบุรุษมีความปรีชาสามารถตั้งตนเป็นบรรณาธิการออกหนังสือพิมพ์
ข่าวสาส์นได้ สตรีไทยก็มีความสามารถทำได้เช่นเดียวกัน.....แต่ก็ไม่วายที่หนังสือ
พิมพ์บางคณะจะพยายามถากถาง”

(จากคอลัมน์ “ข่าวใหม่คะ ของ แม่พริ้ง” สยามยุพดี ปีที่ 1 ฉบับที่ 16 10 พฤศจิกายน 2471 หน้า3)

นอกจากนี้จากการที่สังคมไทยได้วางกรอบ หรือ สร้างให้สตรีนั้นจะต้องสงบ
เสถียร เรียบร้อย อ่อนหวาน เมื่อสตรีมารวมกลุ่มกันออกนิตยสารสตรี และแสดงแนวคิดที่จะยก
ระดับฐานะของสตรีให้ทัดเทียมบุรุษโดยมองว่าสตรีถูกเอารัดเอาเปรียบจากบุรุษมาโดยตลอด รวมทั้งการวิพากษ์วิจารณ์และแสดงทรรศนะถึงปัญหาความไม่เป็นธรรมต่างๆที่สตรีได้รับ
หนังสือพิมพ์บุรุษจึงมองว่าสตรีที่จัดทำนิตยสารสตรีนั้นอวดดี ปากเก่งบ้าง ปากตลาดบ้าง และ
มีคารมกล้าถึงขั้นอีแหรดแจดแจ้¹ รวมทั้งมองว่าสตรีเหล่านี้ทำตัวเก่งกล้ากำกััน
เขียนไม่ได้ความ² ก้าวร้าว รุนแรง ไม่มีความเป็นผู้หญิง และอยากทำตัวเสมอผู้ชาย หรือ เอาอย่าง
ผู้ชาย ตลอดจนมองว่าหนังสือพิมพ์สตรีนั้นมีความอิจฉาริษยาบุรุษ ดังเช่นที่ปรากฏในบทความ
และการวิพากษ์วิจารณ์นิตยสารสตรีของหนังสือพิมพ์บุรุษ

“สตรีศัพท์กำลังแสดงความแก่นแก้วไม่กลัวใคร ตลอดจนข้อความใน
บ้านชายหนังสือพิมพ์สตรีศัพท์ก็ยิ่งแสดงความหาญอยู่ทนโหด ปรากฏแก่ชนทั่วไป ความ
แก่นแก้วกล้าหาญของสตรีศัพท์นี้หรือจะดกเดือนโดยดีได้ ชอบแต่จะปราบให้เสียถึง
ขนาดจึงจะเข็ด.....สตรีศัพท์มีคำว่าสตรีประกอบเป็นกำเนิดอยู่ด้วย ก็ต้องอ่อนเหมือน
สตรี

สตรีศัพท์หาว่าเราเป็น “นักเลงชั้นลอบ” นั้นเราแปลไม่ออก หรือ
สตรีศัพท์จะต้องการให้เราทำอย่างสตรีศัพท์บ้างจึงจะเรียกว่านักเลงโตขนาดเชิง
จริง ๆ.....ขอให้สตรีศัพท์บำเพ็ญตัวไปแต่ลำพังเถิด.....นักเลงโตเท่าที่เห็นๆมาดูไม่ค่อย
ไปได้สักกี่น้ำนัก มักไม่แคล้วอาญาจักร์.....ความแก่นแก้วของสตรีศัพท์ที่เป็นเหตุให้

¹ สติติย์ เสมานิลย์. วิสาสะ เล่ม 2 ความเป็นมาของหนังสือพิมพ์ และประเพณีการของนักหนังสือ
พิมพ์ในสมัยรัชกาลที่ ๕ ที่ ๖ และที่ ๗. พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: บริษัท ดันอ้อ แกรมมี จำกัด, 2539)
หน้า 170.

² ลาวัญย์ ไชตตามระ. อุบัติการณ์หนังสือพิมพ์. พิมพ์ครั้งแรก (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พาสโก, 2522)
หน้า 169.

สตรีศัพท์อุบัติขึ้น สตรีศัพท์ต้องการที่จะอวดความแก่นแก่แล้วของตัวว่าตัวไม่กลัวและไม่
เกรงใจใคร นึกอยากจะว่าใครก็ว่าเอาตามชอบใจ จริงไหม.....”

(จากคอลัมน์ “ตอบสตรีศัพท์” หนังสือพิมพ์สยามสารณ ปีที่ 1 ฉบับที่ 16 20 ตุลาคม 2465
หน้า 2-หน้า 3)

“โอ หังเที่ยวเร่ร้อง เจกกา	โอ สตรีศัพท์อ้าง อวด เมยอ
อาจ อวดว่าตัวสา มารณผู้	อาจ เขี้ยยดบุรุษเสมอ บ่าวใช้
เอ้อม แข่งมยุรา หงษ์ชาติ	เอ้อม โอรุฐุโฆษณาเออ นำหมั่น ไล่ อา
เอิบ จิตรไปคิดรู้ ต่ำเตี้ย เดีย ระฉาน	เอิบ จิตตริศยาไว้ รคลัน ประหาร ฤา
	เหล็กนึม โดย บุรุษศัพท์

โอ ไฮโผล่ผลุบขึ้น เวที กระตาดเอย	โอ พวกเราเหล่าล้น ชาวไทย
อาจ อวดออกดีผี ปากเปรี้ยว	อาจ ยิ่งสิ่งใดใด ไปคร้าม
เอ้อม องค้มุ่งหมายมี ไชยชะ นะเฮย	เอ้อม ทราบข่าวสตรีไซ กล่าวโทษ บุรุษนา
เอิบ อิมขิมเลี้ยว อำสูไม่ไหว	เอิบ อาบจิตต์วาม ใครได้ ตอบสนอง
	เขียนหนุ่ม โดย หนู ปรมยานนท์

โอ หังบังอาจอ้าง ถานะ สตรีเฮย	โอ ขนิษฐนฤนาทน้อง นารี
อาจ เขี้ยยดเสียดวาคะ ปากร้าย	อาจ อวดอาจออกสตรี ศัพท์อ้าง
เอ้อม อดลดศีร์ชะ ชายเปน บ่าวเฮย	เอ้อม โอรุฐุดอวดดี ต่าบุรุษย์
เอิบ ฤทธิชีเชกคล้าย ปองสู ชูหาง	เอิบ จิตรกำเรือบ้าง บ่อแคล้ว บุลี
	ชายหัวแข็ง ท,จ,ก, บงรำปู่

โอ หังซังแก่งแก่แล้ว ดุจสิงห์	โอ อะไรได้ค้ำ อูรานาแม่
อาจ จิตรจริงหนอหญิง ปากกล้า	อาจ ทลิ่งมาเจรจา จาบจ้วง
เอ้อม แข่งจะแย่งชิง บุรุษเพศ ฤาแม่	เอ้อม อิงน้อยชะชา มาเต็บ โตเฮย
เอิบ อิมเกิดมีข้า แม่ห้อง จักโหย	เอิบ จิตรมาลาปลั่ง เล่หนี ดีโชน
	นาย ส รักเยี่ยม บริรักษ์”

(จาก “โคลงยามาโต” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 1 ฉบับที่ 100,102 และ ฉบับที่ 105-109 27,30
กันยายน และ 4-9 ตุลาคม 2465 หน้า 1

จะเห็นได้ว่าจากโคลงข้างต้นหนังสือพิมพ์บุรุษมองว่านิยายสารสตรีนั้นอวดดี โอหัง
ทะนงตัว คิดจะมาแข่ง หรือ มาทำตัวให้เสมอกับบุรุษ

“ขึ้นชื่อว่ามนุษย์ที่ดีไม่ว่าชายหรือหญิง ในขั้นต้นจะต้องทำตัวไม่ให้เป็น

มนุษย์ปากสามาน จนให้ชาวตลาด เรียกว่าแม่ปากปลาร้า.....

(จากคอลัมน์ “บุรุษศัพท์เขายังไม่เชื่อใจ” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 1 ฉบับที่ 99 27 กันยายน
2465 หน้า

จากบทความที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์บุรุษทำให้นิตยสารสตรีไม่พอใจ และมองว่าหนังสือพิมพ์บุรุษกล่าวหา ตลอดจนยึดเยียดภาพพจน์ที่ไม่ดีให้กับนิตยสารสตรี ไม่ให้เกียรติสตรีเพศซึ่งเป็นเพศเดียวกับมารดาของบุรุษ และ ใจแคบ ไม่มีความเป็นสุภาพบุรุษ และ มีการต่อว่า และตอบโต้หนังสือพิมพ์บุรุษกลับไปเช่นเดียวกัน ดังเช่นบทความ และโคลงโต้ตอบหนังสือพิมพ์บุรุษของนิตยสารสตรีศัพท์

“ดิฉันเคยได้ยินท่านชายบางท่านเมื่อได้อ่านสตรีศัพท์แล้วหาว่าสตรีศัพท์ด่าบ้าง อวดดีบ้าง อะไรต่ออะไรอีกมาก อนิจจา ข้อนี้ไม่จริงเลย สตรีศัพท์ไม่ได้กำเนิดมาเพื่อตั้งหน้าตั้งตาเสียดสี หรือมุ่งร้ายแก่ท่านผู้ใด เพราะฉะนั้นขอให้ท่านกลับความคิดเสียใหม่ เกิดเจ้าพระคุณ..

ตามธรรมดาหนังสือพิมพ์ ย่อมสอดส่องดูความเป็นไปแห่งสิ่งชั่วแลดี ถ้าสิ่งใดบกพร่องก็ออกความเห็นให้ป็นประโยชน์ หากความเห็นมันไปขัดกับความ เป็นประโยชน์ของใครเข้า ท่านเลยเหมาว่าปากจัดบ้าง กระทบกระเทียบบ้าง ดิฉันขอเรียนว่า ถ้าความเห็นของสตรีศัพท์ไม่เป็นสิ่งที่พอใจแก่ท่านข้อไหน ขอท่านจงคิดเสียว่าสตรีศัพท์ไม่ได้เจตนาร้าย หรือก้าวร้าวไปถึงท่านก็แล้วกัน”

(จากคอลัมน์ “เบ็ดเล็ด” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 14 ตุลาคม 2465 หน้า 15)

ที่ ๘	โอ	บุรุษศัพท์น้อย	ชำนานูโคลง
	อาจ	อวดโป้งไชยง	กากผู้
	เอี่ยม	โอบฐูเกลียดแม่ไชลง	บ่คิด คุณฤา
	เอิบ	จิตรบ่คิดรู้	ค่าน้ำ นมหญิง

ที่ ๒๑	โอ	รังสีชื่ออ้าง	อันใด พ่อเอย
	อาจ	นักคิดโชน	ชื่อเจ้า
	เอี่ยม	อ้างเทียบนามใคร	สูงนัก ละพ่อ
	เอิบ	จิตรกำเรบเว้า	บ่อสู สำนึกตน

ที่ ๔๕	โอ	ชายปากแข็งแข่งข้อ	อวดดี
	อาจ	แต่งโคลงมาตี	ปากร้าย
	เอี่ยม	อุกอาจชาติกาลี	รกโลกย์ ละเฮย
	เอิบ	อิมกำเรบคล้าย	เจกบ้ำ พาลคน

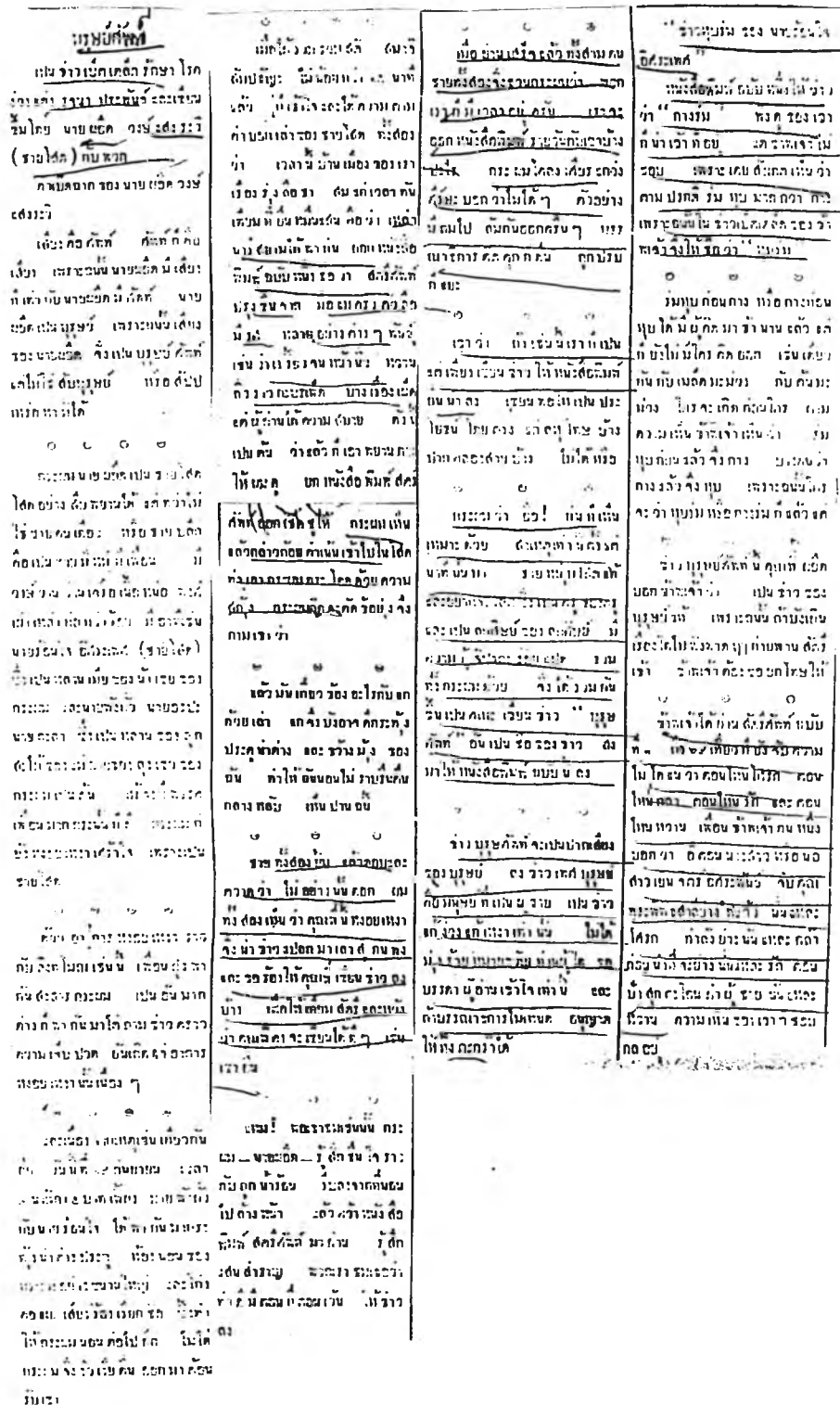
ที่ ๔๗	โอ	บงราปูแขกแท้หริไทย	ปลอมเฮย
	อาจ	ทะนงมากกล่าวไซ	แคะค้อน

เอี่ยม อ่างเทียบนามใคร สูงนัก ละพ้อ
 เอิบ จิตรกำเริบเว้า บ่อสู๋ สำนึกตน
 ที่ ๔๕ โอ ชายปากเซงแข่งข้อ อวดดี
 อาจ แต่งโคลงมาตี ปากร้าย
 เอี่ยม อุกอาจชาติกาลี รกโลกย์ ละเฮย
 เอิบ อิมกำเริบคล้าย เจกบ้า พาลคน
 ที่ ๔๗ โอ บงราญแขกแท้หริไทย ปลอมเฮย
 อาจ ทะนงมากล่าวไร แคะค้อน
 เอี่ยม โขษฐุมากเกินไป ละพ้อ ทิดฮา
 เอิบ จิตรคิดยอกย่อน ห่อนรู้คุณหญิง
 ที่ ๕๓ โอ ส.รักเยี่ยมเฮ้ย ออย่าโอหัง
 อาจ กล่าวคำโด่งดัง หยิ่ง หย้อ
 เอี่ยม โขษฐุลักบิดบัง ความชั่ว ชายฤา
 เอิบ อวดหลู๋ คุณหญิงเนื้อ นึกมารดา เบ่งมา”

(จากคอลัมน์ "ตอบโคลงยามาโต" สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 14 ตุลาคม 2465)

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์บุรุษได้นำเสนอเนื้อหาที่ล้อเลียน เนื้อหาของนิตยสารสตรี
 ดังเช่นที่หนังสือพิมพ์ยามาโตเขียนคอลัมน์เลียนแบบสตรีศัพท์โดยสร้างสถานการณ์ให้บุรุษออกมา
 เรียกร้องสิทธิบุรุษเลียนแบบสตรีที่ออกมาเรียกร้องสิทธิและความเป็นธรรมในสังคมโดยออก
 หนังสือพิมพ์บุรุษชื่อ "บุรุษศัพท์" โดยมีคอลัมน์เด่นประจำบุรุษศัพท์ คือ "ร่วมหุบ" ที่เลียนแบบ
 คอลัมน์"กางร่ม"ของสตรีศัพท์ ตลอดจนการลงภาพผู้หญิงถูกกระทำรุนแรง ภาพเสียดสี และภาพ
 ลามกของสตรีล้อเลียนสตรีที่ออกมาเคลื่อนไหว หรือจัดทำนิตยสารเพื่อเรียกร้องสิทธิและความเป็น
 ธรรมให้กับสตรีด้วย

ภาพประกอบที่ 3 คอลัมน์ "บุรุษศัพท์" จากหนังสือพิมพ์ "ยามาโต" ซึ่งล้อเลียนนิตยสาร "สตรีศัพท์"

(จากหนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 1 ฉบับที่ 96 23 กันยายน 2465)

ภาพประกอบที่ 4 ภาพลามก(ภาพโป๊)ล่อเลียน เดียดสีสตรีของหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ภาพ"สตรีมีสิทธิ์เป็นแม่ทัพได้"

สตรีมีสิทธิ์เป็นแม่ทัพได้

ถ้าเป็น... คำนวณและของรางวัลที่กลลกลามา จะตั้งรับใน... ที่สักกัจเจต...

(ภาพจากหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1821 8 สิงหาคม 2474)

ภาพประกอบที่ 5 ภาพล่อเลียน เดียดสีสตรีของหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ภาพ "จาระสตรี" (คนสอดแนมข้าศึกที่เป็นสตรี.ทหารหญิง)

(ภาพจากหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1820 7 สิงหาคม 2474)

ภาพประกอบที่ 6 ภาพลามก(ภาพเปลือย)ล้อเลียน เสียดสีสตรีของหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์
ภาพ"สตรีที่เรียกร้องให้ผู้ชายมีภรรยาคนเดียว"หรือ "สตรีเรียกหาสามี"

(ภาพจากหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1831 20 สิงหาคม 2474)

นอกจากนี้หนังสือพิมพ์บุรุษยังแสดงการคัดค้านการเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องสิทธิ และความเป็นธรรมให้กับสตรีของนิตยสารสตรีในด้านต่างๆ และ มองว่าสตรีมาก้าวร้าวหน้าทึ และสิทธิของผู้ชาย อยากทำตัวเป็นผู้ชาย สัมความเป็นเพศหญิงของตัวเองเป็นสิ่งที่สตรีไม่ควรกระทำ รวมทั้งพยายามที่ให้สตรีปฏิบัติ และยอมรับในความเป็นเพศหญิงของตนเอง และเลิกล้ม ความคิดที่จะมีสิทธิ เสรีภาพเท่าเทียมกับบุรุษ

“การที่เธอเรียกร้องให้.....รัฐบาลแบ่งสิทธิให้กับพวกเธอบ้างนั้น เธอแน่ใจแล้วหรือ? ว่าเธอจะปฏิบัติงานให้เป็นที่เรียบร้อยได้ อย่าให้เหมือนขนมเบื้องละเลงด้วยปากเธอเน่า เป็นแค่แรมองดูเขาทำน้ำมันไม่ยากดอก แต่พอทำเข้าเองซี ละเลงไม่ออก

มีหน้าซ้ำกลับทำให้กะทะเลอะเทอะเปื้อนเสียเองด้วย.....อยากดูกิจกรรมารยาท
พร้อมทั้งความรู้ของเธอนัก เธอจะเก่งกล้าสามารถสักเพียงไหน.....

รัฐบาลท่านคงเล็งเห็นตลอดปอดโปรงแล้ว ท่านจึงไม่ยอมให้สิทธิกับพวก
เธอ เท่าที่แบ่งให้เท่านี้ก็นับว่าพอแล้ว.....”

(จากคอลัมน์ “โต้ตอบเรื่องสิทธิของสตรี โดย พระาหมณ์เฒ่า” หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ปีที่ 7 ฉบับ
ที่ 1800 15 สิงหาคม 2474 หน้า 2)

“.....ควรหรือที่จะปล่อยให้สตรีมุ่งเรียนแต่วิทยาการไปจนจุดสูงสุดโดยไม่
เอาใจใส่ต่อการเป็นอบรมคุณสมบัติของเพศสตรี?”

(จากคอลัมน์ “แผนกวิจารณ์ เรื่อง สตรีไทย กับ สิทธิ” หนังสือพิมพ์ไทยแท้ วันพุธ ปีที่ 1 ฉบับที่ 6
24 มิถุนายน 2474)

“.....สตรีไทยก็ควรได้สิทธิเสรีภาพเสมอชายเหมือนกัน.....แต่ที่
แล้วมา เราเห็นหรือไม่ว่า อิศรภาพนั้นสิ ทำให้หญิงคิดว่าตัวฉันก็เป็นสิทธิของฉัน.....
และบัดนี้สตรีไทยจะได้เข้าครอดการเมืองด้วย ทั้งๆที่การบ้านการเรือนก็ไม่เอากันเสียแล้ว
ดูเป็นการรับผิดชอบผู้หญิงให้เป็นผู้ชายโดยแท้”

(จากหนังสือพิมพ์ ไทยเซสมรวมข่าว ปีที่ 6 ฉบับที่ 266 2 กันยายน 2476)

“.....ตามประเพณีไทยชายมีภรรยาน้อยกันมาก เมื่อตัดสิทธิเช่นนี้
ทำให้กระเทือนมาก และ ภรรยาน้อยส่วนใหญ่ถูกลองมาว่าชายยังโสด โดยเฉพาะมีผล
เสียต่อบุตรที่ไม่ที่สิทธิรับมรดก และใช้นามสกุล.....”

(จากคอลัมน์ “สิทธิของภรรยาน้อย” หนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิเมล์ 16 มีนาคม 2470)

“สตรีย่อมจะมีความเสมอภาคเท่าเทียมบุรุษไม่ได้ ด้วยปกตินิยมสตรี
ต้องอยู่เหี่ยวเฝ้ากับเรือน จะต้องเชื่อฟังคำสั่งสอน และคำแนะนำของสามีแห่งตน
เสมอ”

(จากบทความ “สวัสดิรักษันารี” หนังสือพิมพ์สารสมัย 5 พฤษภาคม 2474)

“การเรียกร้องความเสมอภาคกับเพศตรงข้ามก็อีกอย่างหนึ่ง ข้อนี้เป็น
ความหายนะแก่น้องอย่างที่สุด จงเร่งหนีอย่ากรายใกล้เป็นอันขาด ผู้หญิงที่มีความ
ประพฤตินในข้อนี้ต้องเป็นผู้หญิงจัดจ้านหัวใจห้าวหาญไม่หวั่นต่อความเสียหาย
ทั้งมวล.....”

(จากคอลัมน์ “จดหมายถึงน้องสาว” หนังสือพิมพ์ไทยแท้ ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 12 มิถุนายน 2474
หน้า19)

ในขณะที่เดียวกันหนังสือพิมพ์บุรุษยังแสดงความไม่พอใจ คัดค้าน และโจมตีการเคลื่อนไหวของนิตยสารสตรีอย่างรุนแรงด้วย

“.....ข้าขอตั้งใจคำนับต่อสตรีศัพท์ นี้แหละ ที่ปากหน้าเข้ามาสอน
อย่าว่าขอค่อนเคาะแคะเรื่องดำชายมันไม่เห็นดี เลิกดำเสียที่เถอะ.....

.....
ยั่วปอด

โดย นาย ณะอม ระวีวงศ์

ตอบปาก.....ชุดที่ 2 สตรีศัพท์

.....อะไรเอ๋ยถ้าเกิดผิดหากแต่มีใจเป็นมนุษย์ยังดีกว่าเกิดถูก และมีใจ
เป็นอมมนุษย์ ขอตอบว่าได้แก่ จำพวกหญิงอุบาทว์ที่ลอบใช้นามแขวงดำชายอยู่ในคณะ
สตรีศัพท์ แลละหญิงโคมเขี้ยว

.....อะไรเอ๋ย ไม่มีเมตตาดิจิตร ชอบประทุติตนเป็นพาล เกเร อวดรู้ แล้ว
ยังจะคั่นตนไปให้ใครเขาเมตตาดิจิตร และเป็นทาสปากของมัน นี่ก็อีกนั่นแหละ ขอตอบว่า
ได้แก่หญิงอุบาทว์ที่ลอบใช้นามแขวงดำชายเพื่อกันอยู่ทั่วไปในคณะสตรีศัพท์ หรือผู้
ที่สมรู้ร่วมคิดกับหญิงจำพวกนี้ซึ่งนับรวมเข้ากับหญิงนครโสเภณีโคมเขี้ยว

.....อะไรเอ๋ย เปรียบความคมเท่ากับตะโกหนีบแห่งทอง โอ! ปาก
สตรีช่างคมถึงปานนี้เขี้ยวหนอ.....

.....
ชุดที่ ๓

.....คุณพระพิพิธสาลี ทำไมสตรีศัพท์จึงชอบออกชื่อให้ร้ายกล่าวขวัญ
ท่านหนักหนา พอจะเดากันถูกว่า เพราะท่านชายชอบโกนหัวและตัดผมสตรีเสียหมด
ความสวยงาม คณะสตรีศัพท์มีความแค้นท่านมากส่วนคุณหลวงชิตภูบาล ท่าน
มีเมียสาวอยู่ในตัวแล้วว่า ท่านชอบให้ความรักแก่สตรีที่เป็นนางสาว แต่เหตุใดนางสาวจึง
พากันติเตียนท่าน เห็นด้วยคุณหลวงชิตภูบาล มัวกักแต่เมียสาวของท่าน ไม่เอื้อเพื่อ
เมื่อแผ่ความรักไปให้แก่นางสาวในคณะสตรีศัพท์ได้ทั่วกัน พวกนางสาวสตรีศัพท์ที่มีความ
คับแค้นท่านมาก

.....
ข้าพเจ้าได้อ่านหนังสือพิมพ์สตรีศัพท์ โดยนางสาวพิเชียร ผู้เกรงภัยต่อบุรุษ
กล่าวข้อความตักเตือนเพื่อนสตรีด้วยกัน.....จะเป็นด้วยสงบอารมณไว้ไม่ได้อย่างไร
ไม่รู้ จึงได้ใช้ว่าวาจาอันไม่ไพเราะลงในหนังสือพิมพ์สตรีศัพท์ อนิจจานางสาวผู้ทรงไว้ซึ่ง
การวะ”

(จากคอลัมน์ "รุ่มนุบ" หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 2 ฉบับที่ 110 10 ตุลาคม 2465)

“นางที่พนวทที่ได้ให้โอวาทแก่สตรีในหนังสือพิมพ์สตรีศัพทนั้นจะเป็นใครก็ตาม ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการอ่อนคงเป็นสตรีที่รอบรู้กิจการต่างๆของเพศบุรุษอย่างซ้ำของมาแล้ว เพราะเจ้าหล่อนเป็นนางไม่ใช่นางสาว

การที่เจ้าหล่อนตักเตือนเพศสตรีด้วยกันให้ระวังชายทุกชนิดซึ่งเจ้าหล่อนบางที่จะได้เคยฝ่าอันตรายหรือได้ชิมได้ลองรู้รสเปรี้ยว,หวาน,มัน,เค็มมาแล้ว.....”

(จากคอลัมน์ “คณะบุรุษศัพท์” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 1 ฉบับที่ 108 7 ตุลาคม 2465 หน้า 2)

“สตรีศัพทซึ่งพอมลุดออกมาจากท้องมิทันไร ก็ร้องดังเสียแล้ว มิน่าซ้ำกลับทำตัวเหมือนควายตัวเมีย ซึ่งมีเขายาวเกะกะระฟ้า ดักขวิดมิได้เลือกกว่าผู้ใดเป็นผู้ใดด้วยความโง่อันเป็นธรรมชาติของอิถิลิงค์ และอ้างเพศขึ้นมาเป็นโล่ห์.....ไม่เป็นความอวดดีว่าซ้ำเป็นผู้มีความรู้แลปากจกดอกหรือ?.....”

(จากคอลัมน์ “ความจริงของข้าพเจ้า” หนังสือพิมพ์ยามาโต ปีที่ 1 ฉบับที่ 127 1 พฤศจิกายน 2465 หน้า 2)

“คำว่า “สตรี” แต่ก่อนมีหันอากาศครั้นมายุคนี้ หันอากาศบนหัวสตรีหายไป ทำให้เราคิดว่าบางทีจะเป็นเพราะเหตุนี้กระมังที่ทำให้สตรีศัพทอุปติขึ้น

พอกำเนิดขึ้นก็จ้วงเรื่องผิวเมียมากทีเดียว ถ้าต่างคนต่างอดใจไว้มานานแล้วกระมัง จึงชุมนุมรวมหัวกันออกหนังสือพิมพ์”

(จากคอลัมน์ “สิ่งละน้อย ร้อยละหนึ่ง” หนังสือพิมพ์สยามสารณ์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 15 13 ตุลาคม 2465 หน้า 4)

“บรรณาธิการหญิงไทยนั้นมาจากตอกเต้า หรือสวนมะลิ”³

(จากหนังสือพิมพ์ 24 มิถุนา 20 พฤศจิกายน 2475)

“ถ้าหญิงอยากได้สิทธิให้มีผิวหลายคนก็แล้วกัน ส่วนลูกสุดแท้แต่หญิงจะยกให้เป็นลูกของใคร”

(จาก หนังสือพิมพ์กรุงเทพฯวารศัพท์ 28 พฤศจิกายน 2475)

ปฏิกิริยาของหนังสือพิมพ์บุรุษที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่ว่าจะเป็นการล้อเลียน เสียสติ การคัดค้านการเคลื่อนไหวของสตรี การพยายามให้สตรีรักษากรอบของความเป็นสตรีเอาไว้และ

³ แหล่งโสเภณีในสมัย พ.ศ.2475

การโจมตีสตรีอย่างรุนแรงนั้น นิตยสารสตรีมองว่าหนังสือพิมพ์บุรุษใจแคบ ยึดติดในอำนาจของตน และ ดูถูกดูหมิ่น ไม่ให้เกียรติสตรี ตลอดจนยังมองว่าหนังสือพิมพ์บุรุษพยายามที่จะรักษาความเป็นเจ้าของ และอำนาจแต่เพียงผู้เดียวในวงการหนังสือพิมพ์ ตลอดจนการรักษาอำนาจในสังคมของตนเอาไว้ ทั้งนี้เนื่องจากการที่มีสตรีลุกขึ้นมาออกนิตยสารสตรี และ แสดงเจตนาที่เคลื่อนไหว เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิ เสรีภาพ และ ความเสมอภาคเท่าเทียมกับบุรุษในทุกๆด้านนั้น แสดงให้เห็นว่าเริ่มมีสตรีไม่อยู่ใต้อาณัติของตน รวมทั้งอำนาจทางสังคมที่บุรุษเคยครอบครองอย่างเบ็ดเสร็จเด็ดขาดกำลังจะถูกสั่นคลอน ดังนั้นเพื่อรักษาอำนาจของตนจึงพยายามขัดขวาง และ ผลักสตรีให้ออกไปจากทุกพื้นที่ ทุกบริบทที่สังคมจัดให้เป็นของเป็นของบุรุษ

แต่อย่างไรก็ดี นิตยสารสตรีเองก็ตอบโต้บุรุษอย่างรุนแรงเช่นเดียวกัน ทั้งนี้เนื่องจากนิตยสารสตรีเองก็มองว่าหนังสือพิมพ์บุรุษเป็นตัวขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของตน และ เพื่อนสตรีด้วยกัน ประกอบกับนิตยสารสตรีเองก็ต้องการเข้ามามีอำนาจไปอยู่ในพื้นที่ของบุรุษหรือพื้นที่ที่เคยเป็นของบุรุษเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงเกิดการกระทบกระทั่ง และปะทะกับหนังสือพิมพ์บุรุษอย่างรุนแรง อันเป็นการเติมเชื้อไฟแห่งความไม่พอใจของหนังสือพิมพ์บุรุษให้เพิ่มมากขึ้น ดังนั้นนิตยสารสตรีไม่เพียงแต่เป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อสตรีเพศเท่านั้น แต่ยังเป็นอาวุธที่สำคัญในการทำสงครามปากกากับหนังสือพิมพ์กับบุรุษเพื่อให้อุดมการณ์ของตนได้ชัยชนะ

“.....แต่บุรุษบางคณะแทนที่จะรู้สึกว่าคุณสตรีศัพท์เป็นอิทธิบาท อันควรให้ถือเกียรติยศตามธรรมเนียมอารยะชาติ กลับเห็นไปว่าคุณสตรีศัพท์เป็นภาพ หรือหุ่น สำหรับล้อเลียนด้วยเลศลับ อันลามก ดังนี้ ดิฉัน จะขานนามว่า คณะนั้นแปรตชาติเห็นไม่เกินไปกระมัง”

(จากคอลัมน์ “กางร่ม โดย น.ส.สนั่น” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 11 ตุลาคม 2465 หน้า 4)

“.....สยามสาส์น ได้พยายามโค่นต้นหักกอดิฉันเสีย โดยสยามสาส์นเกรงว่าต่อไปภายหน้า ถ้าปล่อยไว้ดิฉันจะมีกิ่งก้าน สาขาออกงามใหญ่โตขึ้น ถึงเมื่อแม่ห้องกันแดงลมไปทางศีรษะ ของสยามสาส์น รู้หนักก็เป็นได้...แต่หาได้กลับย้อนคิดไปว่า มันเป็นการรักษาเพื่อนโดยตรงและนำอายุแสนที่จะประพาศิตต่อสตรีเช่นนี้....”

(จากข่าว “สยามสาส์นเป็นโรคระบาดชนิดหนึ่ง” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 8 14 ตุลาคม 2465 หน้า 5)

“หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ฉบับประจำวันที่ 30 เดือนที่แล้วมานี้ ได้ลงภาพล้อให้รู้สึกสะอิดสะเอียนเหลือทน.....ดิฉันเห็นไม่เหมาะกับผู้ประกาศตนเองว่า “อันเป็นสุภาพบุรุษ” กระทำลงไป

.....นิสัยสัญชาตินั้นมีความทารุณ โหดร้าย อาธรรมฉันใด หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ซึ่งเป็นบุรุษก็มีความทารุณ โหดร้าย ประดุจเดียวกันฉันนั้น สตรีศัพท์มีอายุเกิดมานี้เป็นครั้งที่ 5 และเป็นเพศตรงกันข้ามด้วย ถูกกระทบเสียดสี จากพวกบุรุษอันร้ายกาจ...

(จากคอลัมน์ “หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์เป็น อสรพิษ” สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 4 ตุลาคม 2465 หน้า 7)

“ใครๆย่อมเข้าใจว่า หนังสือพิมพ์ ๒๔ มิถุนาคงจะเป็นหนังสือที่ทรงคุณธรรมอันดีงามพร้อมบุรณด้วยศีลธรรม ดุจดังท่านเจ้าของและบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์นั้นซึ่งท่านได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

แต่เป็นการน่าเสียใจและประหลาดใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ความคาดหมายของเราผิดไปบ้าง คือในหน้ากระดาษของหนังสือพิมพ์ที่มีนามเป็นมงคลของประเทศนั้น มีสำนวนและโวหารของผู้ไร้ศีลธรรมเข้าแทรกแซงอยู่ด้วย.....

เท่าที่ ๒๔ มิถุนากล่าวอ้างถึงเรื่องตรอกเต้าก็เห็นโดยใครเพราะความรู้ที่ยังไม่รู้ให้เกิดแก่ประชาชนติ่ม จึงนำมาเขียนเป็นเรื่องเป็นราวสืบเนื่องมาจากจนถึงสวนมะลิ แต่หญิงชนิดในตรอกเต้า หรือในสวนมะลินั้นมีใครบ้างที่บ้างที่มาทำงานหนังสือ หรือเอาหนังสือไปส่งให้บ้าน

คณะเราเป็นหนังสือพิมพ์ผู้หญิงก็จริงอยู่ แต่ยังไม่เคยรับผู้ที่ทำงานในตรอกเต้าหรือสวนมะลิมาทำงานในคณะของเราเลย หรือบางทีที่ ๒๔ มิถุนาคงเคยจ้างไปละกรรมึงจึงทราบได้ดี

ดิฉันเชื่อแน่ว่าคุณสงวนเป็นผู้ดีทั้งมีพมูรู้พอที่จะไม่ต้องขอร้องความช่วยเหลือจากผู้หญิงไปชักจูงหนังสือพิมพ์ผู้หญิงไปชักจูงหนังสือพิมพ์ของท่านให้ขายดีขึ้น และท่านผู้เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรคงจะไม่คิดจะกดฐานะของหญิงให้ต่ำต้อยลง อันอาจเป็นทางกดพลเมืองให้ต่ำลงด้วยกัน

๒๔ มิถุนาคงเข้าใจไปเสียว่า การที่ท่านเป็นคนปากจืดอย่างสังจั้นนั้นจะเป็นที่ต้อใจผู้อ่านสมัยนี้กรรมึง? หามิได้ อย่างว่าแต่จะลงภาพ ๔ บล็อกเลย ภาพ ๗ บล็อก ก็ยังไม่ขึ้น.....

นี่แหละในถานเราเป็นหนังสือพิมพ์ด้วยกัน หญิงไทยเกิดก่อน ๒๔ มิถุนาแต่คุณสงวน ตุลารักษ์ คงไม่เกิดที่หลังดิฉัน ดิฉันจึงขอเตือนให้คุณตรวจดูสารูปของหนังสือพิมพ์ของคุณเสียบ้าง ถ้าคุณขึ้นปล่อยให้คนเขียนด่าว่าเขาเรื่อยๆไป แทนที่หนังสือ

พิมพ์จะเพาะพลเมืองให้เป็นคนดีมากขึ้น มันจะกลายเป็นการเพาะคนซึ่งถูกให้เจริญมากขึ้นนะคุณนา”

(จากคอลัมน์ “คารมหญิง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 104 16 พฤศจิกายน 2475 หน้า 7)

“การที่มีชายพูดว่า”ถ้าหญิงอยากได้สิทธิก็ให้มีผิวหลายคนอย่างชายมีเมียคนก็แล้วกัน” ถ้าชายหรือหญิงหน้าด้านทำได้ดังที่นายถ้อยกล่าวไว้ใน “วารศัพท์” หญิงมีสิทธิมากกว่าชายในการเลือกพ่อของลูกกระมัง?.....

ความจริงหนังสือพิมพ์เป็นบ่อเกิดแห่งศีลธรรมถ้าหนังสือพิมพ์มาพูดในข้อที่ศีลธรรมและผืนประเพณีโลกเช่นนี้ประโยชน์ของหนังสือพิมพ์ฉบับนั้นมีทรมานไปหรือ?”

(จากบทความ “คารมหญิง” หญิงไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 117 29 พฤศจิกายน 2475 หน้า 7)

3.4 มุมมองของนิตยสารสตรีต่อปฏิริยาของรัฐบาล

เมื่อสตรีได้รวมกลุ่มกันออกนิตยสารสตรีเพื่อเคลื่อนไหวในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคและความเป็นธรรมให้กับสตรี ตลอดจนแสดงความต้องการที่ปลดปล่อยสตรีจากการถูกกดขี่ทางเพศ และยกระดับฐานะของสตรีให้มีความทัดเทียมกับบุรุษในทุกๆด้าน รัฐบาลจึงค่อนข้างไม่ให้ความสำคัญ และความสนใจต่อการเคลื่อนไหวและข้อเรียกร้องของสตรี ตลอดจนยังพยายามที่จะให้สตรีอยู่ในกรอบและธรรมชาติของความเป็นสตรีตามแบบฉบับเดิม

“ข้าพเจ้าได้เห็นข้อความของสตรีเรื่องรัฐบาลเกื้อกูลคนจนและรับสตรีเข้าทำงานของคุณนวลฉวี.....ข้าพเจ้าจึงจำต้องสละเวลาเขียนข้อความต่อไปนี้มาให้คุณนวลฉวีทราบเพื่อเป็นข้อสันนิษฐานว่าเหมาะแก่กาลแล้วหรือ.....ตามที่คิดว่าผู้หญิงก็เรียนความรู้เท่ากับชายเหมือนกัน แต่ทำไมรัฐบาลจึงไม่ให้สิทธิแก่หญิงเท่ากับชาย คุณนวลฉวี คุณอยู่ในกรุงเทพฯตั้งแต่อ่อนแต่ออก คุณลืมตาดูหรือเปล่า ว่าในปีหนึ่งๆ นักเรียนชายที่สอบไล่จบหลักสูตรของกระทรวงธรรมการนั้นเท่าไร นักเรียนที่สอบไล่ได้เหล่านี้รัฐบาลรับเข้ารับการหมดหรือ เทียวหางานออกกลุ่มไป.....คุณรองรองดูบ้าง.....เพราะฉะนั้นการที่คุณจะให้รัฐบาลรองรับหญิงเป็นเสมียนจนถึงเสนาบดี ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วย อย่าว่าแต่เสนาบดีเลย แม้แต่ตำแหน่งกรรมการ ข้าพเจ้าคิดว่าคุณคงไม่ยอมรับ.....และถ้ารัฐบาลยอมรับคุณแล้ว กฎหมายอาญาคงจะต้องมีมาตราที่กล่าวด้วยการข่มขืนเจ้าพนักงานด้วยเป็นแน่

.....คุณอย่าเพิ่งด่วนเสียใจไปเลยว่าคุณที่เล่าเรียน
มานั้นคงจะไม่เป็นหมันดอก เพราะต่อไปในวันข้างหน้าคุณจะต้องใช้ความรู้ที่คุณ
ได้เล่าเรียนมาเป็นประเทศ เพราะตามธรรมดาหญิงทุกคนต้องมีสามี แล้วก็ต้องมี
บุตร เมื่อนั้นแหละความรู้ที่คุณเล่าเรียนมาก็จะได้ใช้สอนบุตรให้ประพฤติตนเป็น
พลเมืองดีของประเทศในอนาคต

คุณนวลจวีคังนี้ถือว่าเหตุใดข้าพเจ้าจึงเดอคร้อนแทนรัฐบาล ข้าพตอบโดย
ความจริงใจว่า ข้าพเจ้าเป็นคนของรัฐบาลสยาม”

(จาก “จดหมายคัดค้านความเห็นของนวลจวี” หนังสือพิมพ์สยามราษฎร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1785 27
มิถุนายน 2474 หน้า 9)

“สำหรับข้าพเจ้าเองมีความเห็นว่า สตรีมีสิ่งที่จะต้องแบกรับภาระ
สำหรับประเทศและชาติบ้านเมือง.....ทั้งนี้เป็นเพราะสตรีจะต้องเป็นภริยา จะ
ต้องเป็นมารดา และเป็นผู้อบรมสั่งสอนเด็กอันเป็นพลเมืองที่จะเป็นกำลังของ
ประเทศในอนาคต ถ้าภริยาคือ สามีผู้เป็นกำลังของชาติในสาขาต่างๆ ก็ย่อมจะเบา
ใจ.....เหตุนี้การศึกษาหน้าที่การบ้านแม่เรือน จึงนับว่ามีความยิ่งกว่าการศึกษา
ใดๆ”

(จาก “คำกล่าวของ พล.ต. พระยาอานุกาพไตรภพ ประธานกรรมการการศึกษาวิสามัญ”
หนังสือพิมพ์ไทยเชชมรวมข่าว 2 มิถุนายน 2477)

“การศึกษาของสตรีของเราเวลานี้เรียนเยี่ยงชายกันมาก แต่สตรีนั้น
ธรรมชาติมิได้สร้างมาสำหรับการประกอบอาชีพ เพราะสตรีโดยมากมีสังขาร
อ่อนแอและเป็นเพศอ่อนแอ การใช้กำลังกายและความคิดอย่างหนัก อาจเป็นเหตุ
ให้วัณโรคเศร้าหมองเป็นที่น่าเสียดาย สตรีนั้นธรรมชาติสร้างมาสำหรับให้ทำการ
อยู่กับบ้านกับเรือน หรือช่วยแบ่งงานทางการบ้าน สำหรับเป็นภริยาและสำหรับ
มารดาของประชาชาติ”

(จาก “คำริของเจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) รัฐมนตรีว่าการกระทรวง
ธรรมการ” หนังสือพิมพ์ไทยเชชมรวมข่าว 2 มิถุนายน 2477)

นอกจากนี้ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะให้สิทธิสตรีบ้างในบางประเด็น อาทิ การให้สตรีมี
สิทธิรับสมัคร และออกเสียงเลือกตั้งได้ในปี พ.ศ.2475 เป็นการรักษาสถานอำนาจของรัฐบาลมาก
กว่าจะเป็นการยกระดับความเท่าเทียมกันให้แก่สตรีหรือให้สิทธิแก่สตรีโดยตรง⁴ สืบเนื่องจากการที่

⁴ รอง ศยามานนท์.ประวัติศาสตร์ไทยในระบอบรัฐธรรมนูญ. (กรุงเทพฯ:ไทยวัฒนาพานิช, 2520),
หน้า 59.

สตรีถูกกีดกันและถูกจำกัดโอกาสในการดำรงตำแหน่งสำคัญทางราชการหรือตำแหน่งทางการเมืองทั้งในระดับส่วนกลางและส่วนท้องถิ่นมาโดยตลอดซึ่งสตรีได้รับโอกาสทางการเมืองที่หลังจากที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามกฎบัตรองค์การสหประชาชาติเรื่องการส่งเสริมสถานภาพของสตรีในปี พ.ศ.2495 และ เหตุการณ์ 14 ตุลา 16⁵ ทำให้นิตยสารสตรีออกเรียกร้องให้สตรีมีสิทธิ์ในตำแหน่งทางการเมืองเท่าเทียมกับบุรุษอยู่บ่อยครั้ง

แม้แต่การที่สตรีได้เรียกร้องให้รัฐบาลออกกฎหมายให้ผู้ชายมีภรรยาคนเดียวซึ่งรัฐบาลได้หยิบยกมาเข้าที่ประชุมแต่เสียงส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดของรัฐบาลก็ยังคัดค้านและไม่เห็นด้วยเนื่องจากยังยึดติดกับประเพณีเดิม รวมทั้งมองว่าอาจจะเกิดปัญหาเรื่องการรับมรดก และการใช้นามสกุลของบุตร ตลอดจนเป็นการขัดขวางการเพิ่มประชากรของประเทศชาติด้วย ทำให้การเรียกร้องของสตรีไม่เป็นผล และ ถูกคัดค้านจากรัฐบาลมาโดยตลอดจนกระทั่งหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ไปแล้ว 2-3 ปี⁶

“ในพระราชดำรัสนี้ ให้ชายมีภรรยาได้หลายคน ตามประเพณีเดิม เพราะถ้าเปลี่ยนเป็นบัญญัติให้ชายมีภรรยาได้คนเดียวตามกฎหมายก็จะเป็นการพลิกประเพณีเดิม กฎหมายและประเพณีก็จะขัดกัน โดยปกติกฎหมายมักเดินตามประเพณี มิฉะนั้นทำให้เกิดความปั่นป่วนโดยทั่วไป”

(เอกสารรัชกาลที่ ๗ รล. ๖/๑๑ เล่ม ๒ เรื่อง “พระราชบัญญัติทะเบียนครอบครัว”)

“การให้ชายภรรยาได้หลายคนเพื่อ

๑. เพื่อเพิ่มพลเมือง ขณะนั้นชายมีจำนวน ๔ ล้านคน หญิง ๖ ล้านคน จึงควรให้หญิงมีโอกาสได้แต่งงาน

๒. ถ้าภรรยาเกิดโรคร้ายแรง ชายต้องมีภรรยาใหม่ได้โดยกฎหมายรับรอง

๓. ถ้าภรรยาไม่มีบุตร ภรรยาจะต้องยอมให้สามีมีภรรยาใหม่โดยกฎหมายต้องยกย่องด้วย

๔. เมื่อสามีภรรยาอยู่ด้วยกันจนเบื่อหน่าย กฎหมายควรเปิดโอกาสให้ชายมีภรรยาใหม่ได้”

(“เหตุผลในการให้ชายมีภรรยาได้หลายคน ของ พระยาเฉลิมอากาศ องคมนตรี ในการประชุมกรรมการองคมนตรี ครั้งที่ ๗” จาก เอกสารรัชกาลที่ ๗ รล. ๖/๑๑ เล่ม ๒ เรื่อง “พระราชบัญญัติทะเบียนครอบครัว”)

⁵ จิตติมา พรอรุณ, “การเรียกร้องสิทธิสตรีในสังคมไทย”, (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาประวัติศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย, 2538) หน้า 61-73 และหน้า 257-258.

⁶ เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

จากการที่รัฐบาลคัดค้าน และไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของสตรี นิตยสารสตรี จึงมองว่ารัฐบาลซึ่งก็คือบุรุษผู้มีอำนาจในสังคม บุรุษจึงเป็นเหมือนเจ้าของโลก เป็นผู้ถืออำนาจ เบ็ดเสร็จเด็ดขาดในสังคมมาโดยตลอด ดังนั้นเมื่อมีการเคลื่อนไหวของกลุ่มสตรีเกิดขึ้น "รัฐบาล" หรือ "บุรุษ" ก็มองว่าสตรี หรือคนในปกครองของตนกำลังต่อต้านและกำลังไม่อยู่ในความควบคุม ตลอดจนกำลังจะลุกขึ้นมาแย่งอำนาจที่ตกอยู่ในมือของบุรุษมาโดยตลอด รวมทั้งมองว่ารัฐบาล นั้นมีอคติต่อเพศหญิง ไม่เชื่อและไม่ยอมรับในความสามารถของสตรี เนื้อหาที่ปรากฏในนิตยสาร สตรีจึงได้ต่อว่า และตำหนิถึงความไม่สนใจของรัฐบาลต่อปัญหาของสตรี และต่อข้อเรียกร้องของ กลุ่มสตรี รวมทั้งโจมตีรัฐบาลว่ารัฐบาลเป็นบุรุษจึงคัดค้าน และไม่ให้ความสำคัญกับสตรีเท่าที่ ควรจะเป็น

".....ที่จริงใครๆก็ยอมทราบอยู่ดีแล้วว่าเรที่ยอมให้ชายมีภรรยาได้ มากๆเป็นผลร้ายแก่สตรีเพียงใด แต่หาได้มีผู้ใดคำนึงถึงทางแก้ไขอย่างไร ทั้งนี้เป็นเพราะ คณะรัฐมนตรีทั้งหมดเป็นชาย และคำนึงถึงความสุขของเพศเดียวกันมากกว่า....."

(จากคอลัมน์ "ควรทำอะไร" สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 26 กันยายน 2465 หน้า 8)

".....การสมรสระหว่างชายหญิง.....เมื่อชายได้แต่งงานกับสตรีใดแล้ว ตนย่อมมีสิทธิที่จะไปแต่งงานกับสตรีอื่นได้อีก.....การที่ชายมีสิทธิกระทำเช่นนี้ ใครเป็นผู้ให้อำนาจ รัฐบาลไซ้ใหม่?.....ถ้าท่านไม่ให้อำนาจแก่ชายแล้ว ทำไมท่านถึงไม่ออก กฎหมายบังคับว่าชายใดเมื่อทำการสมรสแล้ว จะไม่มีภรรยาที่เปิดเมยอีกไม่ได้....แต่ท่าน รัฐบาลปล่อยให้บุรุษกระทำอำนาจคดีเพศสตรีได้ ตามลำพังใจของท่านดังที่เห็น ประจักษ์ เห็นอยู่แก่ตาทุกวันนี่สมควรแล้วหรือ....."

หลักธรรมอันนี้ รัฐบาลของเราได้เคยดำริบ้างหรือไม่ ถ้าท่านไม่ดำริห์ ท่านคงคิดว่า ท่านเป็นรัฐบาลเพศบุรุษ ย่อมต้องเอาเปรียบแก่สตรีอื่นเป็นเพศผิดกว่า ท่าน"

(จากบทความ "สภาพสตรีไทย ตอนที่ 1" สตรีศัพท์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 19 กันยายน 2465 หน้า 7)

"ชาวที่ลือกันว่ารัฐบาลจะออกกฎหมายการสมรสของเมืองไทย และชาวนี้ก็ลือกันมาตั้งแต่ต้นปี บรรดาหนังสือพิมพ์ได้ออกความเห็นกันมา ๆ ประการมานั้น จนปานนี้ก็ยังไม่ไหลโหมหน้าออกมาให้เห็นเลยว่าจะเป็นของนำคิน่าชมประการใด....."

(จาก "ข่าวกฎหมายสมรสของสยามประเทศ" สยามยุพดี ฉบับที่ 4 27 ตุลาคม 2471 หน้า 15)

จะเห็นได้ว่านิติยสารสตรีมองว่าปฏิกริยาของคนในสังคมที่มีต่อการเคลื่อนไหวของกระแสสตรีนิยมที่ปรากฏในนิติยสารสตรี ส่วนใหญ่มักจะเป็นการต่อต้าน คัดค้านของบุรุษ ทั้งนี้เนื่องจากบุรุษถูกมอบหมายจากสังคมให้เป็นผู้ครอบครองอำนาจแต่เพียงผู้เดียวมาเป็นเวลานาน เมื่อมีสตรีที่ถูกมองว่าอ่อนแอ และอยู่ใต้การปกครองของบุรุษมาโดยตลอด การร้องขอความเป็นธรรมและแสดงความต้องการที่จะยกฐานะของสตรีให้มีสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคในทุก ๆ ด้านเท่าเทียมกับบุรุษ บุรุษย่อมดูถูก และมองเห็นเป็นเรื่องที่เหลวไหลไร้สาระ รวมทั้งยังมองว่าสตรีกำลังไม่อยู่ในความเชื่อฟังบุรุษและมาแย่งอำนาจของตน จึงพยายามกีดกันสตรีเพื่อที่จะรักษาอำนาจและสิทธิของตนเอาไว้

ในขณะที่เดียวกันสตรีกลับมีปฏิกริยาที่เห็นด้วยและตื่นตัวน้อย ทั้ง ๆ ที่เป็นเรื่องของสตรี ทั้งนี้เพราะการศึกษาที่ยังไม่ทั่วถึง ประกอบกับสตรีถูกบ่มเพาะขัดเกลา และลวงตาด้วยภาพที่สอนให้สตรียอมที่จะถูกกดขี่ ยอมที่จะเป็นเพศที่อ่อนแอ ยอมที่จะอยู่ภายใต้อำนาจของบุรุษมาเป็นเวลานานด้วยความเคยชินจนเหมือนเป็นกฎที่ศักดิ์สิทธิ์ของสังคมที่ทำให้สตรีไม่กล้าที่จะเดินออกมานอกกรอบของสังคม จึงทำให้สตรีไม่มีความตื่นตัวเท่าที่ควร

อย่างไรก็ดีถึงแม้ว่านิติยสารสตรีจะต้องประสบกับกระแสการไม่ยอมรับ และการไม่ตื่นตัวของคนในสังคม ประกอบกับการเคลื่อนไหวของนิติยสารสตรีถือว่าเป็นประเด็นที่ใหม่ และหนักมากสำหรับในยุคเบิก ทำให้นิติยสารสตรีประสบกับปัญหาทางด้านยอดขายและต้องปิดตัวในระยะเวลาอันสั้น แต่กลุ่มสตรีที่จัดทำนิติยสารซึ่งเป็นชนชั้นกลาง มีการศึกษาสูง และมีหัวก้าวหน้าก็ยังคงผลิตนิติยสารสตรีเพื่อเคลื่อนไหวในการเรียกร้องสิทธิเสรีภาพ และความเป็นธรรมให้กับสตรีอย่างต่อเนื่อง สังเกตจากการที่นิติยสารฉบับหนึ่งปิดตัวไปก็ยังมีนิติยสารสตรีฉบับใหม่ออกมาอีก คือ กุลสตรี ในปี พ.ศ.2449 ,สตรีนิพนธ์ ในปี พ.ศ.2457,สตรีศัพท์ ในปี พ.ศ.2465,สตรีไทย ในปี พ.ศ.2468,สยามยุพดี ในปี พ.ศ.2471 และหญิงไทยในปีพ.ศ.2475 ซึ่งแสดงให้เห็นสตรีเหล่านี้มีอุดมการณ์อันแน่วแน่ที่จะปลดปล่อยสตรีจากการถูกกดขี่ทางเพศและยกกระตือรือร้นของสตรีให้มีความเท่าเทียมกับบุรุษในทุกๆด้าน